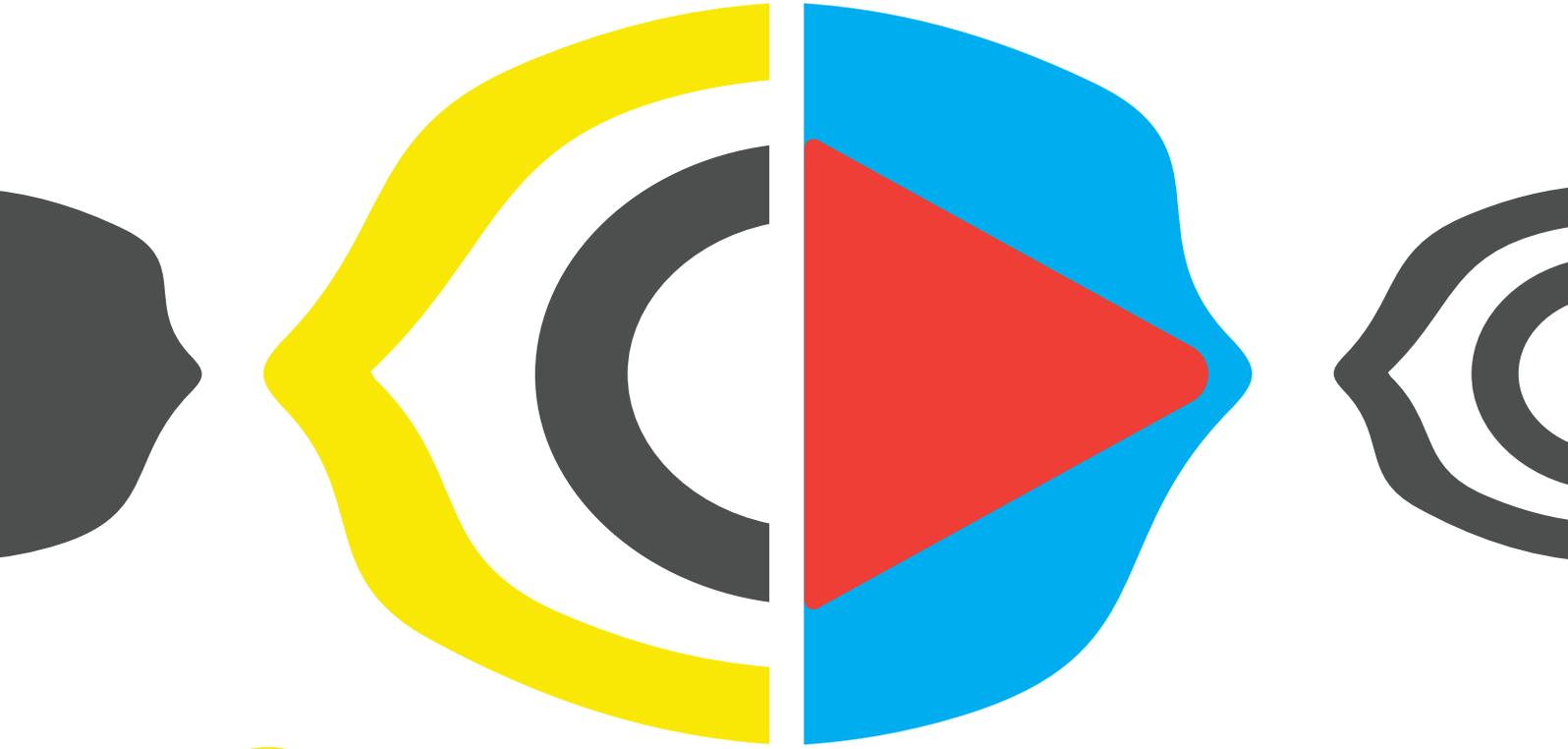

27-29 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΑΝΙΩΝ
ΧΑΝΙΑ

2^ο

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ & ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΑΣΗ, ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ Εισηγήσεων και Εργαστηρίων

Διοργάνωση:

Αιγίδα και Υποστήριξη:

Στρατηγικός Συνεργάτης:

Σε συνεργασία με:

Στρατηγικός Χορηγός:

Τ Ο Μ Ο Σ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ & ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ε Ω Ν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

09	ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ
13	ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ
67	ΒΙΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων διοργανώνει, στις **27, 28 και 29 Μαρτίου 2026**, στα Χανιά το 2ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή με τίτλο: **«Οπτικοακουστικός - Κινηματογραφικός Γραμματισμός. Θέαση - Κριτική προσέγγιση - Δημιουργία».**

Το Συνέδριο υλοποιείται:

- Υπό την ΑΙΓΙΔΑ και την υποστήριξη της Βουλής των Ελλήνων
- Με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης
- Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού [απόφαση Αρ. Πρωτ. 154477/ΓΔ4 / Αθήνα, 27-11-2025]

Το Συνέδριο υλοποιείται **σε συνεργασία** με:

- ΕΚΚΟΜΕΔ (Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας)
- Creative Europe MEDIA – Desk Greece
- ECFA - European Children's Film Association
- CIFEJ – International Center of Films for Children and Young People
- Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
- Πολυτεχνείο Κρήτης
- Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές Κινηματογραφικής Γραφής, Πρακτικής και Έρευνας» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
- Τμήμα Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ.
- Τμήμα Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές Κινηματογραφικής Γραφής, Πρακτικής κα Έρευνας» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
- Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής
- Τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας του Ιόνιου Πανεπιστημίου
- Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
- UNWA animation
- Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων
- Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων

Στρατηγικός και Οικονομικός Υποστηρικτής:

- ΕΚΚΟΜΕΔ (Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας)

Το **Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων** και οι δράσεις του αποτελούν συνδιοργάνωση της **Περιφέρειας Κρήτης**, της **Περιφερειακής Ενότητας Χανίων**, των **Δήμων Χανίων** και **Πλατανιά** και του **Πνευματικού Κέντρου Χανίων**.

Στις εργασίες του Συνεδρίου συμμετέχουν ακαδημαϊκοί, επιστήμονες-ερευνητές, καλλιτέχνες-δημιουργοί, επαγγελματίες του χώρου της οπτικοακουστικής έκφρασης, στελέχη της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί και φοιτητές, καθώς και κάθε ενδιαφερόμενος/η, που θέλει να συμβάλει σε ένα γόνιμο προβληματισμό σε σχέση με τη θεματολογία του Συνεδρίου.

Σκοπός και ειδικότερα ερωτήματα του Συνεδρίου:

Σκοπός του Συνεδρίου είναι η αποτύπωση της δυναμικής σχέσης Οπτικοακουστικών Τεχνών και Εκπαίδευσης διαμέσου της καταγραφής των θεωρητικών τάσεων και της ανάδειξης των πρακτικών εφαρμογών του οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού στο σύγχρονο σχολείο και της ανάδειξης των πρακτικών συνεργασίας και συν-δημιουργίας της τυπικής εκπαίδευσης (εκπαιδευτική κοινότητα) και της άτυπης εκπαίδευσης (φορείς οπτικοακουστικών τεχνών και δημιουργοί οπτικοακουστικών προϊόντων).

Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ο Ν Ι Κ Η

Φραντζεσκάκης Ματθαίος, Δημιουργός Ντοκιμαντέρ, Εκπαιδευτικός, Διευθυντής Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Πρόεδρος Συνεδρίου

Αναστασιάδης Παναγιώτης, Καθηγητής Δια Βίου και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με την χρήση των ΤΠΕ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ανδρεάδου Χαρίκλεια, Σύμβουλος Εκπ/σης Δασκάλων Π.Ε. Χανίων, Διδακτολόγος Κοινωνικών Επιστημών, Επιστημ. Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών προγραμμάτων Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων

Ανδριοπούλου Ειρήνη, Υποψήφια Διδάκτωρ ΑΠΘ / Επικοινωνιολόγος / Ερευνήτρια ΜΜΕ / Media Literacy Expert

Γρόσδος Σταύρος, Δρ. Οπτικοακουστικού Γραμματισμού και Δημιουργικής Γραφής στην Εκπαίδευση, Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ., Επιστημ. Συνεργάτης του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων

Δελιδάκη Ειρήνη, Μουσειοπαιδαγωγός, Επιστημονική Επιμέλεια Εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΜΚΘ (Δ/ση Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης), υπ. Δρ. Πολιτισμικής Τεχνολογίας

Κολοκυθά Όλγα, Ερευνήτρια πολιτιστικής πολιτικής και διαχείρισης/Ακαδημαϊκή Διευθύντρια μεταπτυχιακών προγραμμάτων, Κέντρο Εφαρμοσμένης Μουσικής Έρευνας Universität für Weiterbildung Krems (Αυστρία)

Λαμπαδά Δέσποινα, Ιστορικός Τέχνης - Σύμβουλος Πολιτιστικής Διαχείρισης

Λάσκαρη Ηρώ, Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού Ε.Α.Π.

Μυλωνάκη Αγγελική, Ιστορικός κινηματογράφου, Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών ΑΠΘ, Αν. προϊσταμένη Film Office Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Ουγγρίνης Κώστας, Αντιπρύτανης Πολυτεχνείου Κρήτης, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων

Παϊζη Λίζα, Γλωσσολόγος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φιλολόγων Δ.Ε. Χανίων

Παπαδημητρίου Σοφία, Καθηγήτρια-Σύμβουλος ΕΑΠ, Προϊσταμένη Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης και Ψηφιακών Μέσων - Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.

Παπαδόπουλος Δημήτρης, Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών, Παιδαγωγική του Κινηματογράφου, Σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ, ΕΔΙΠ-Τμήμα Κινηματογράφου Α.Π.Θ., Ε.Α.Π.

Παπαχαλαράμπος Δημήτρης, Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών, Προϊστάμενος Τμήματος Οπτικοακουστικής Παιδείας και Ερευνών του ΕΚΟΜΕ, Διδάσκων στο European Communication Institute.

Πολυχρονάκης Στέλιος, Σκηνογράφος, Σκηνοθέτης, Εκπαιδευτικός, Senior Lecturer Design for Film and Television, Nottingham Trent University-UK

Σηφάκη Ειρήνη, Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Διευθύντρια Εργαστηρίου Διακαλλιτεχνικών και Πολιτισμικών Σχέσεων

Σιάκας Σπυρίδων, Αναπληρωτής Καθηγητής 3d animation, Διευθυντής τομέα εικαστικών και κινούμενης εικόνας Π.Α.Δ.Α., Διευθυντής Π.Π.Σ. Σ.Κ.Ι. Ε.Α.Π.

Σκοπετέας Ιωάννης, Αν. Καθηγητής Σκηνοθεσίας και Εικονοληψίας, Τμήμα Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου, Ε.Κ.Π.Α.

Σοφός Αλιβίζος (Λοΐζος), Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Κοσμήτορας Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τσαγκαράκης Νίκος, Κριτικός- Ιστορικός κινηματογράφου, Δρ. Τμήματος Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τριβέλλα Λαμπρινή, Δρ. Journal Manager of Afimec

Χάλκου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Εργαστήριο Διαδραστικών Τεχνών, Τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Ε Π Ι Τ Ρ Ο Π Η

Ο Ρ Γ Α Ν Ω Τ Ι Κ Η

Προεδρείο:

Φραντζεσκάκης Ματθαίος
Ανδρεάδου Χαρίκλεια
Γρόσδος Σταύρος

Γραμματειακή Υποστήριξη, Ροή Συνεδρίου, Ροή Εργαστηρίων:

Αθανασοπούλου Ελευθερία
Αρσενίδου Μάγκυ
Αναγνωστάκη Κατερίνα
Αγοραστούδη-Βλάχου Φωτεινή
Γκιργκινούδη Ελένη
Δημοπούλου Φωτεινή
Εμμανουηλίδου Φρόσω
Ζαχαριάδου Ελένη
Ζώτου Αθανασία
Κληματσάκη Μαρία
Κοπανέζου Ειρήνη
Μπαρμπουδάκη Ρεβέκκα
Μπαρμπούνη Ιλιάννα
Νεμπαυλάκη Σοφία
Παΐζη Λίζα
Παπασωτήρη Μαρία
Παρασκευοπούλου Ιωάννα
Ρέττος Άγγελος
Σαμιώτη Γιώτα
Τρίγκα Κατερίνα
Φόρτη Αργυρώ

Ομάδα Δημοσίων Σχέσεων, MME, social media:

Φραντζεσκάκης Ματθαίος
Κουμή Έλια
Φραντζεσκάκη Νικολέτα

Ομάδα Τεχνικής Υποστήριξης και Οπτικοακουστικής Καταγραφής:

Κοσμαδάκης Κώστας
Μαρινάκης Κώστας
Βεργεράκη Κλεοπάτρα
Βουτσά - Ρεντζεποπούλου Ελπινίκη
Γιουρμετάκη Άννα
Ζερβός Ιάσοντας
Κρητικάκης Γιώργος
Κυριακάκης Δημήτρης
Λιοπιάρη Δέσποινα
Ξανθυνάκης Βαρδής
Σπανουδάκης Αντώνης
Τζατζάνης Νίκος
Τσάνας Κυριάκος
Τσαγκλή Μαρίνα
Φραντζεσκάκης Παναγιώτης

Μετακινήσεις και Φιλοξενία:

Λιονάκη Αντωνία
Τσολάκης Γιάννης

Σήμα συνεδρίου - σχεδιασμός αφίσας συνεδρίου:

Inglelandi Digital Agency www.inglelandi.com

Ε Π Ι Τ Ρ Ο Π Η

Κ Ε Ν Τ Ρ Ι Κ Ε Σ

Ο Μ Ι Λ Ι Ε Σ

Η ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΠΟΙΗΤΟΥ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ

PHD Κύριος Ερευνητής, Ινστιτούτο Πληροφορικής, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας

Περίληψη

Στην ιστορική διαδρομή της ανθρωπότητας, η δημιουργικότητα υπήρξε αυτονόητα ανθρώπινη και άρρηκτα συνδεδεμένη με την εξέλιξη του είδους και του πολιτισμού. Ωστόσο, η ραγδαία πρόοδος των τελευταίων ετών στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) έχει επιτρέψει την ανάπτυξη συστημάτων ικανών να παράγουν δημιουργικά αποτελέσματα τα οποία συχνά είναι συγκρίσιμα, ή ακόμα και ανώτερα, από αυτά των ανθρώπων. Μέρα με τη μέρα, καθίσταται ολοένα και πιο σαφές ότι η TN, συνεργαζόμενη με ανθρώπους σε ποικίλους βαθμούς, αναπόφευκτα θα διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στις περισσότερες (αν όχι σε όλες) τις δημιουργικές εκφάνσεις κάθε τομέα ανθρώπινης δραστηριότητας. Ήδη, δεν είναι λίγοι αυτοί που οραματίζονται την ανάδυση μιας μορφής υβριδικής «συν-δημιουργικότητας» μεταξύ ανθρώπου και TN, η οποία θα επιτρέψει στους δημιουργούς να ξεπεράσουν τους περιορισμούς του ανθρώπινου νου και να κατακτήσουν, απροσπέλαστα προς το παρόν, δημιουργικά επιτεύγματα. Πέρα όμως από τα ενδεχόμενα εντυπωσιακά δημιουργικά οφέλη, η υπερβολική και άκριτη χρήση της TN ενδέχεται να έχει σημαντικές αρνητικές συνέπειες στην ανθρώπινη δημιουργικότητα. Η ομιλία στοχεύει να εισαγάγει, με τρόπο απλό και κατανοητό, το ευρύτερο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και ταυτόχρονα να πυροδοτήσει ουσιαστικό προβληματισμό σχετικά με το πώς, τη στιγμή που η έννοια αλλά και η ίδια η φύση του «δημιουργού» επαναπροσδιορίζονται, η ανθρώπινη δημιουργικότητα μπορεί όχι απλώς να προστατευθεί, αλλά να ενισχυθεί και να αναδυθεί ως διακριτή υπεραξία.

Βιογραφικό

Ο Δρ. Δημήτρης Γραμμένος είναι Κύριος Ερευνητής του Ινστιτούτου Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ). Κατέχει διδακτορικό δίπλωμα στον τομέα Ηλεκτρονικής Μηχανικής (Electronic Engineering) με εξειδίκευση στον τομέα της Επικοινωνίας Ανθρώπου-Υπολογιστή (HCI). Είναι επίσης υποψήφιος διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο Paris Cité στον τομέα της Ψυχολογίας με ειδίκευση στην ανθρώπινη και τεχνητή Δημιουργικότητα, τη μεταξύ τους σχέση και την εφαρμογή τους στην εκπαίδευση. Είναι πιστοποιημένος αξιολογητής των διεθνών πρότυπων τεστ δημιουργικότητας Torrance Tests of Creative Thinking (TTCT) και μέλος του International Society for the Study of Creativity and Innovation (ISSCI). Έχει περισσότερες από 50 δημοσιεύσεις σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά βιβλία, περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων. Είναι μέλος διαφόρων διεθνών επιστημονικών επιτροπών περιοδικών και συνεδρίων, καθώς και μέλος επιτροπών εξέτασης Μάστερ και Διδακτορικών τίτλων. Ως τώρα, έχει οργανώσει περισσότερα από 110 εργαστήρια σχετικά με τη Δημιουργικότητα σε 5 χώρες και στο Διαδίκτυο, στα οποία συμμετείχαν συνολικά πάνω από 11.000 άτομα όλων των ηλικιών. Έχει δημιουργήσει για το Κέντρο Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων Mathesis των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης τα διαδραστικά μαθήματα «Ο GDPR και οι 40 κλέφτες» (5.500 μαθητές), «NEA ONEIPA: Εισαγωγή στην Τέχνη των Νέων Μέσων» (3.300 μαθητές) και «ΙΔΕΟΠΟΙΕΙΟ: Δημιουργικότητα στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης» (2.800 μαθητές). Το κόμικ «Ο GDPR και οι 40 κλέφτες» (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης) που δημιούργησε με την Ανθή Στρατάκη κέρδισε το Λογοτεχνικό Βραβείο Αναγνώστη 2021 στην κατηγορία Βιβλίο Γνώσεων.

ΕΜΕΙΣ ΣΩΖΟΥΜΕ ΖΩΕΣ. ΕΣΕΙΣ; Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ERIK KNUDSEN

Ομότιμος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Λάνκασαϊρ στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Περίληψη

Τα βρετανικά πανεπιστήμια δημιούργησαν σημαντικά χαρτοφυλάκια διδασκαλίας και μάθησης γύρω από τη δημιουργική πρακτική από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και μετά, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής των μέσων ενημέρωσης και του κινηματογράφου. Παράλληλα με αυτές τις εξελίξεις, η συζήτηση για τον ρόλο της έρευνας για την κινηματογραφική πρακτική έχει αναπτυχθεί και ωριμάσει. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και τα υψηλού επιπέδου ερευνητικά της ιδρύματα, όπως τα Ερευνητικά Συμβούλια, έχουν αναγνωρίσει εδώ και καιρό τη σημασία των δημιουργικών βιομηχανιών για τη βρετανική οικονομία. Για παράδειγμα, οι δημιουργικές βιομηχανίες αποτελούν σημαντικό εξαγωγικό τομέα και επί του παρόντος αποτελούν πάνω από το 6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) του Ηνωμένου Βασιλείου, με τον κινηματογράφο ειδικότερα να παράγει παρόμοια αξία ΑΕΠ με τη γεωργία. Και, φυσικά, ως πιθανώς η πιο πανταχού παρούσα μορφή έκφρασης, ο κοινωνικοπολιτισμικός ρόλος που παίζει ο κινηματογράφος είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικός.

Παρ' όλα αυτά, η μεγαλύτερη πρόκληση για τους κινηματογραφιστές που εργάζονται στον ακαδημαϊκό χώρο παραμένει το πώς να εννοιολογήσουν και να διατυπώσουν την έρευνα για την δημιουργική πρακτική με τρόπους που έχουν νόημα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους συναδέλφους σε άλλους κλάδους. Προκειμένου να δικαιολογηθεί οποιαδήποτε σοβαρή αναγνώριση και επακόλουθη οικονομική επένδυση από την κυβέρνηση και τα πανεπιστήμια στην έρευνα για την κινηματογραφική πρακτική, η ίδια η ερευνητική κοινότητα του κινηματογράφου πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσει και να διατυπώσει την ερευνητική αξία και τις επιπτώσεις της ερευνητικής της δέσμευσης και

των αποτελεσμάτων. Παρουσιάζοντας βασικές ερευνητικές έννοιες με παραδείγματα από πρόσφατα διδακτορικά στην έρευνα για την κινηματογραφική και πρακτική των μέσων ενημέρωσης από όλο το Ηνωμένο Βασίλειο, αυτή η ομιλία θα σκιαγραφήσει βασικές ερευνητικές έννοιες και μεθοδολογικές στρατηγικές, όπως αυτές σχετίζονται με τη δημιουργική πρακτική των κινηματογραφιστών, και θα ρωτήσει πώς οι ακαδημαϊκοί του κινηματογράφου μπορούν να αποδείξουν την πρωτοτυπία, την αυστηρότητα και τη σημασία που αναμένεται από την κορυφαία παγκοσμίως έρευνα.

Professional Bio

Erik Knudsen is a filmmaker and Emeritus Professor at the University of Lancashire in the UK, where he was formerly the Faculty Director of Research for the Faculty of Culture and Creative Industries. He is also currently

Adjunct Professor, Faculty of Languages and Communications, Universiti Pendidikan Sultan Idris, Tanjong Malim, Perak, Malaysia. Prior to joining University of Lancashire, Erik was a Professor of Visual and Digital Culture at Bournemouth University's Media School. He has also been Professor of Film Practice at the University of Salford, Manchester, UK, where he was for a period of time Head of the School of Media, Music and Performance. During his many years at the University of Salford, Erik also acted as the University of Salford's Director of Graduate Studies. Earlier roles at the University of Salford include programme leading the MA in Fiction Film Production, the MA in Television Documentary Production and the MA in Wildlife Documentary Production. Prior to his University of Salford tenure, he was Head of Production at the Northern Film School at Leeds Beckett University. Alongside his current role, Erik is also Visiting Professor, and the former Head of the Editing Department, at the Escuela Internacional de Cine y Television in Cuba. He writes extensively about creative film practice and his latest book, *Finding The Personal Voice In Filmmaking*, was published by Palgrave Macmillan in 2018. He is principal investigator on two recent Arts and Humanities Research Council grants: *StoryLab International Film Development Research Network* (2016 - 2018) and *StoryLab Skills Training for Democratised Film Industries* (2019 - 2020). StoryLab Research Network has since grown to include the online research publishing, storylabconversations.org, and working with film festivals, such as the Peloponnesus Documentary Film Festival, 2022, and the ongoing *Wind Wolves Preserve Archaeology* project in California, USA.

As a multiple prize winning filmmaker, his films include *Goodwin Island* (99 minutes, fiction, 2024), *True Calling* (88 minutes, fiction, 2021), *Cleft Lip* (84 minutes, fiction, 2018), *The Raven On The Jetty* (88 minutes, fiction, 2015), *The Silent Accomplice* (84 minutes, fiction, 2011), *Vainilla Chip* (17 minutes, Documentary, 2009), *Veil* (for Horse & Bamboo Theatre Company's touring show, 2008), *Heart of Gold* (40 minutes, documentary, 2006), *Sea of Madness* (86 minutes, fiction, 2006), *Brannigan's March* (99 minutes, fiction, 2004), *Bed of Flowers* (50 minutes, documentary, 2001), *Signs of Life* (70 minutes, fiction, 1999), *Reunion* (50 minutes, documentary, 1995), *One Day Tafo* (70 minutes, documentary, 1991).

Erik Knudsen is also creatively engaged with photography, exemplified by projects such as his photographic essay, *Cuba in Waiting and Doubt*. He recently completed a commission for the Chester Photo Festival 2025, two photography inspired narrative short films, *Medal of Honour* and *Letting Go*. A third short film, *Sacred Covenant*, completes this *Parables Trilogy*.

METROPOLIS 2026: ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑ ΣΤΑ DEEP FAKES, ΜΕ ΤΑ ΒΑΘΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ, ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ

Καθηγητής Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Πολυτεχνείου Κρήτης

Περίληψη

Η εισήγηση και η συζήτηση που θα ακολουθήσει εμπνέονται από το κλασικό φιλμ του 1927 Metropolis. Αντλούνται συνδέσεις και γίνονται παραλληλισμοί μεταξύ της κοινωνίας της ταινίας, του μεσοπολέμου, και του σήμερα. Τίθενται (και ιδεατά απαντώνται σε κάποιο βαθμό) ερωτήματα σχετικά με τη δημιουργικότητα, τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις για την εργασία και την κοινωνία μας από την έλευση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN), όπως:

- Ποιος ελέγχει την τεχνολογία σήμερα;
- Τι συμβαίνει και τι θα συμβεί στην αγορά εργασίας με τη χρήση της TN; Θα ενταθεί η εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης από το κεφάλαιο;
- Πως επηρεάζεται η βιομηχανία του θεάματος από την έλευση της TN;
- Τι συμβαίνει με τα deepfakes και την παραπληροφόρηση;
- Υπάρχει πραγματική πρόοδος και βελτίωση της ζωής μας με την έλευση της TN; Μπορεί να υπάρξει και με ποιες προϋποθέσεις;
- Υπάρχει κίνδυνος να χάσουμε αυτά που κάνουν τους ανθρώπους ανθρώπους;
- Μπορεί να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για να ξεφύγει η TN από τον έλεγχο μας - και πως μπορούμε να αποτρέψουμε κάτι τέτοιο;

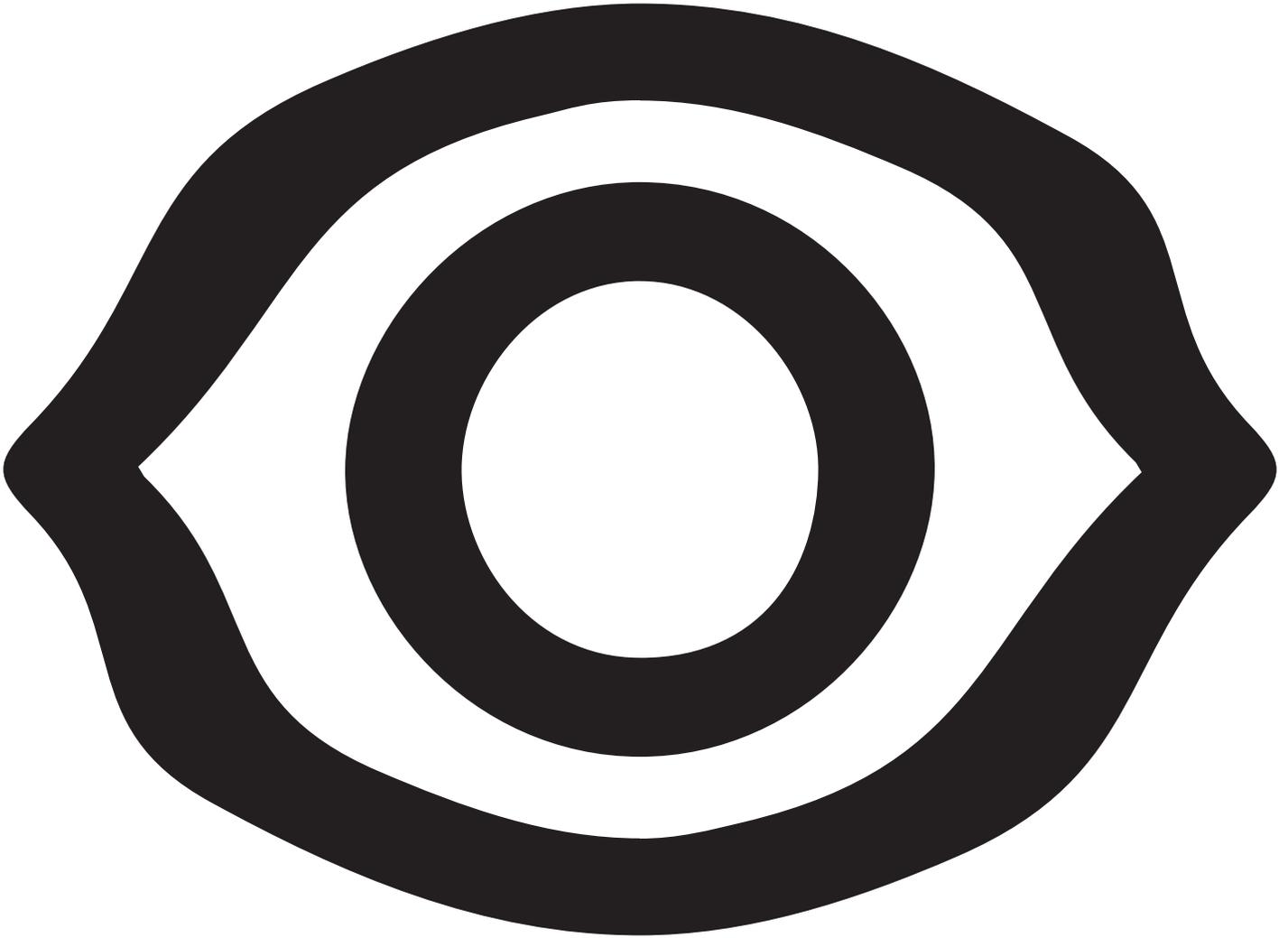
Professional Bio

Professor Georgios Chalkiadakis (Phd University of Toronto, 2007) is a faculty member of the School of Electrical and Computer Engineering (ECE) at the Technical University of Crete (TUC) since March 2011. Prior to this, he was (2007-2011) a Research Fellow at the School of Electronics and Computer Science at the University of Southampton, UK. After joining TUC, Georgios has paid research visits or sabbatical time at IIIA-CSIC (ES), Université Paris-Dauphine (FR), and the Università di Verona (IT). He is also an affiliated researcher to the ARCHIMÉDES AI research hub.

Georgios research interests lie mainly in the area of Multiagent Systems (MAS) - and more specifically on decision making under uncertainty and reinforcement learning in MAS environments; coalition formation and cooperation in MAS; and cooperative game theory. He is a co-author of the graduate level textbook "Computational Aspects of Cooperative Game Theory" (Morgan and Claypool, 2011). He has also co-authored 4 book chapters in scientific collections, and more than 100 peer-reviewed research papers in journals and conferences in his areas of expertise (several of which have received awards or award nominations). He has so far graduated 4 PhD, 12 MSc, and more than 50 MEng-level students. He has extensive teaching experience in Greece and abroad, including several invited tutorials in top AI venues such as AAMAS and IJCAI.

Georgios has participated in 17 national or European research projects; has served in the Editorial Board of the Journal of Artificial Intelligence Research (JAIR); and has had several reviewing roles in various journals and conferences. Between 2019-2022 he served as the Deputy Chair and then the Chair of the European Association for Multi-Agent Systems (EURAMAS). Between 2015 and 2019 Georgios served as the General Secretary of the Hellenic Artificial Intelligence Society (EETN). More details on Georgios and his research can be found at: <http://www.intelligence.tuc.gr/~gehalk>

Π Ρ Ο Φ Ο Ρ Ι Κ Ε Σ

Προφορικές εισηγήσεις

δια ζώσης

Ε Ι Σ Η Γ Η Σ Ε Ι Σ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ ΟΙ ΒΟΣΚΟΙ (1967) ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΠΑΠΑΤΑΚΗ: Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΥΠΡΙΟΥ

Η εισήγηση εξετάζει τον ρόλο του κινηματογράφου όχι ως μέσου απλής εικονογράφησης θρησκευτικών ιδεών, αλλά ως κριτικού εργαλείου ανάλυσης της θρησκείας ως ενός κοινωνικά και ιστορικά προσδιορισμένου φαινομένου. Αφετηρία αποτελεί η διάκριση ανάμεσα στη χρήση του κινηματογράφου ως αφηγηματικού παραδείγματος που επιβεβαιώνει προϋπάρχουσες παιδαγωγικές και θεολογικές παραδοχές – μια πρακτική που οδηγεί συχνά σε συναισθηματική ταύτιση και επιβεβαίωση προλήψεων – και στη χρήση του ως πεδίου αποδόμησης, αντιπαραβολής και κριτικής ανάγνωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η ταινία "Οι Βοσκοί" (1967) του Νίκου Παπατάκη προσφέρεται ως κατεξοχήν παράδειγμα κινηματογραφικού λόγου που αποφυσικοποιεί τη θρησκεία, αποκαλύπτοντας τους κοινωνικούς μηχανισμούς μέσα από τους οποίους αυτή λειτουργεί. Η θρησκευτικότητα δεν παρουσιάζεται ως ενιαία αλλά ως διαφοροποιημένη πρακτική, άμεσα συνδεδεμένη με κοινωνικοοικονομικές θέσεις, σχέσεις εξουσίας και μορφές συμβολικού κεφαλαίου. Μέσα από την αντιπαραβολή διαφορετικών τύπων θρησκευτικότητας, η ταινία αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η Ορθοδοξία μπορεί να λειτουργεί ως μέσο διαχείρισης της πραγματικότητας, ως μηχανισμός νομιμοποίησης της εξουσίας και ως μέσο αναπαραγωγής κοινωνικών ανισοτήτων.

Υπό αυτή την έννοια, η θρησκεία προσεγγίζεται όχι ως σύστημα αξιών, αλλά ως πεδίο, στο οποίο συγκρούονται πρακτικές, λόγοι και συμφέροντα, σύμφωνα με τη λογική που περιγράφει ο Bourdieu. Παράλληλα, η κινηματογραφική γραφή του Παπατάκη καθιστά ορατούς τους μικρομηχανισμούς εξουσίας και ελέγχου που διαπερνούν το θρησκευτικό βίωμα, επιτρέποντας μια ανάγνωση της θρησκείας ως λόγου που παράγει υποκείμενα, κανονικότητες και αποκλεισμούς. Η εργασία υποστηρίζει ότι μια τέτοια προσέγγιση του κινηματογράφου μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη κριτικού θρησκευτικού γραμματισμού, μετατοπίζοντας τη μαθησιακή διαδικασία από την αποδοχή στη διερώτηση, από την ταύτιση στην κριτική απόσταση, από τη διδασκαλία του «τι είναι η θρησκεία» στη διερεύνηση του «πώς λειτουργεί». Τέλος, προτείνεται ένα παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης της ταινίας στην εκπαίδευση, όπου η θέαση, η κριτική προσέγγιση και η δημιουργική επανανοηματοδότηση λειτουργούν συμπληρωματικά, επιτρέποντας στους μαθητές/τριες και φοιτητές/τριες να αναπτύξουν δεξιότητες οπτικοακουστικής ερμηνείας, κοινωνικής ανάλυσης και θεολογικού στοχασμού πέρα από κανονιστικές ή απολογητικές χρήσεις της θρησκείας.

ΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ: Ο ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΣ ΩΣ ΣΥΝ-ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ, ΑΝΑΛΥΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΛΕΤΡΑΣ, ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΔΡΟΥΓΚΑ

Η παρούσα μελέτη διερευνά την ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) στη διαδικασία ανάλυσης, αξιολόγησης και διδασκαλίας του κινηματογραφικού σεναρίου. Εξετάζονται οι λειτουργίες και η επίδραση σύγχρονων πλατφορμών AI (όπως Scriptreader.ai, Largo.ai, Prescene) που αναλύουν τη δομή, τους χαρακτήρες, τον διάλογο και την εμπορική δυναμική ενός σεναρίου. Η έρευνα δεν περιορίζεται στην τεχνολογική επισκόπηση, αλλά επεκτείνεται στις ηθικές, δημιουργικές και παιδαγωγικές προκλήσεις που αναδύονται. Αναλύεται ο κίνδυνος της αλγοριθμικής ομογενοποίησης του κινηματογραφικού περιεχομένου και η ενίσχυση στερεοτύπων μέσω προκατειλημμένων δε-

δομένων εκπαίδευσης (algorithmic bias). Τέλος, η μελέτη εστιάζει στον μετασχηματισμό της κινηματογραφικής εκπαίδευσης, προτείνοντας την ανάγκη για ένα νέο πλαίσιο "Κριτικής Παιδείας της Οπτικοακουστικής AI" (AI Audiovisual Literacy - AIAL).

Ερευνητικά Ερωτήματα: Με ποιους τρόπους οι τρέχουσες AI εφαρμογές μεταβάλλουν την παραδοσιακή διαδικασία αξιολόγησης ενός κινηματογραφικού σεναρίου; Ποιες είναι οι κυριότερες ηθικές και δημιουργικές προκλήσεις (π.χ. ομογενοποίηση, προκατάληψη, απώλεια πρωτοτυπίας) που προκύπτουν από την αυξανόμενη εξάρτηση της βιομηχανίας από αλγοριθμικές

αναλύσεις; Πώς οφείλει να προσαρμοστεί η ακαδημαϊκή διδασκαλία της σεναριογραφίας και της κινηματογραφικής παραγωγής για να προετοιμάσει τους φοιτητές για ένα μέλλον συνεργασίας ανθρώπου-μηχανής;

Σκοπός: Ο σκοπός της έρευνας είναι τριπλός: α) να χαρτογραφήσει το τρέχον τοπίο των AI εργαλείων ανάλυσης σεναρίου, β) να αναδείξει κριτικά τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που αυτά επιφέρουν, και γ) να προτείνει ένα σύγχρονο παιδαγωγικό μοντέλο για την κινηματογραφική εκπαίδευση.

Υποθέσεις Έρευνας: Η χρήση της AI στην αξιολόγηση σεναρίων οδηγεί σε μια τάση προτίμησης αφηγηματικών δομών που έχουν αποδειχθεί εμπορικά επιτυχείς στο παρελθόν, περιορίζοντας δυνητικά την ανάληψη δημιουργικού ρίσκου. Η απουσία κριτικής χρήσης των εργαλείων AI μπορεί να ενισχύσει τις υπάρχουσες κοινωνικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις στην οθόνη. Η ενσωμάτωση της AI στην εκπαίδευση είναι αποτελεσματικότερη όχι ως εργαλείο παραγωγής, αλλά ως αντικείμενο κριτικής ανάλυσης που οξύνει την αντίληψη των φοιτητών.

Η μεθοδολογία της έρευνας είναι ποιοτική και συνδυαστική. Περιλαμβάνει: Μελέτη Περίπτωσης (Case Study): Θα πραγματοποιηθεί συγκριτική ανάλυση των αξιολογήσεων που παράγουν 2-3 διαφορετικές πλατφόρμες AI για το ίδιο κινηματογραφικό σενάριο. Τα αποτελέσματα θα αντιπαραβληθούν με μια παραδοσιακή, "ανθρώπινη" ανάλυση. Ανάλυση Περιεχομένου: Θα αναλυθούν οι όροι χρήσης, τα white papers και το διαφημιστικό υλικό των εν λόγω εταιρειών AI για να

εντοπιστούν ο λόγος (discourse) και οι υποσχέσεις που πλαισιώνουν την τεχνολογία τους. Συνθετική Ανάλυση Βιβλιογραφίας: Θα γίνει επισκόπηση της πρόσφατης ακαδημαϊκής και δημοσιογραφικής αρθρογραφίας για τον εντοπισμό των κυρίαρχων τάσεων, επιχειρημάτων και ηθικών προβληματισμών.

Παρουσίαση & Ερμηνεία: Τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν μέσω πινάκων σύγκρισης (για τις αναλύσεις των AI) και διαγραμμάτων ροής (για τις προτεινόμενες παιδαγωγικές προσεγγίσεις). Η ερμηνεία θα γίνει υπό το πρίσμα των κριτικών θεωριών των media και της πολιτισμικής θεωρίας.

Συνοπτική Παρουσίαση των Συμπερασμάτων: Τα συμπεράσματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν αποτελεί απλώς ένα νέο εργαλείο, αλλά έναν παράγοντα που αναδιαμορφώνει ριζικά τις σχέσεις εξουσίας, δημιουργικότητας και αξιολόγησης στην κινηματογραφική βιομηχανία. Η AI λειτουργεί ως "επιταχυντής τάσεων", επιβραβεύοντας τη συνταγή έναντι της πρωτοτυπίας, εκτός εάν χρησιμοποιηθεί με κριτική επίγνωση. Για την εκπαίδευση, αυτό σημαίνει μια αναγκαία στροφή: οι μελλοντικοί δημιουργοί δεν πρέπει απλώς να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν την AI, αλλά πώς να σκέφτονται κριτικά για αυτήν. Το προτεινόμενο πλαίσιο "AI Audiovisual Literacy" (AIAL) δεν αφορά την εκμάθηση ενός λογισμικού, αλλά την καλλιέργεια μιας νέας δεξιότητας: της ικανότητας να διαπραγματεύεσαι δημιουργικά και ηθικά με έναν μη-ανθρώπινο συνεργάτη, διαφυλάσσοντας την ουσία της καλλιτεχνικής έκφρασης.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΣΕ ΝΕΑΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΦΗΒΩΝ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΧΑΝΙΩΝ CFF

ΧΑΡΑ ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΛΙΔΑΚΗ, ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει την εφαρμογή μοντέλου Κριτικού Γραμματισμού στα Μέσα (Critical Media Literacy) στο πλαίσιο της πιλοτικής λειτουργίας Νεανικής Κριτικής Επιτροπής στο 13ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, διερευνώντας τη συμβολή του στη διαμόρφωση κριτικού κινηματογραφικού λόγου εφήβων. Το θεωρητικό πλαίσιο αντλείται από τις προσεγγίσεις των Kellner & Share (2007), που αναδεικνύουν την ανάλυση ιδεολογίας, αναπαράστασης και εξουσίας στα Μέσα, του Buckingham (2003) για τη συστηματική καλλιέργεια γραμματισμού στα MME, καθώς και από τη θεωρία της κοινωνικοπολιτισμικής μάθησης (Vygotsky, 1978), η οποία υπογραμμίζει τη σημασία της διαλογικής αλληλεπίδρασης στη συγκρότηση νοή-

ματος. Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί κατά πόσο η συμμετοχή εφήβων σε δομημένες διαδικασίες παρακολούθησης, ανάλυσης και αξιολόγησης ταινιών μικρού μήκους, με σαφώς ορισμένα κριτήρια και γραπτή αιτιολόγηση, συμβάλλει: α/ στην ανάπτυξη αναλυτικής κατανόησης της κινηματογραφικής γλώσσας, β/ στην αναγνώριση αισθητικών και ιδεολογικών επιλογών, και γ/ στη μετάβαση από προσωπικές εντυπώσεις σε τεκμηριωμένο κριτικό λόγο.

Η παρέμβαση οργανώθηκε σε τέσσερις φάσεις: 1/ εισαγωγική επιμορφωτική συνάντηση για τα μορφολογικά και αφηγηματικά χαρακτηριστικά της ταινίας μικρού μήκους και τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης, 2/ ατομ-

κή και ομαδική παρακολούθηση επτά (7) επιλεγμένων ταινιών μικρού μήκους του διαγωνιστικού μέρους του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, 3/ ατομική συμπλήρωση δομημένων φύλλων αξιολόγησης με ποσοτική κλίμακα (1-5) και αιτιολογημένο σκεπτικό, και 4/ συμμετοχικές συναντήσεις διαλογικής διαπραγμάτευσης απόψεων πριν από τη λήψη της τελικής απόφασης. Μεθοδολογικά υιοθετήθηκε ποιοτική ανάλυση λόγου των γραπτών τεκμηριώσεων των μελών της Επιτροπής και συγκριτική ανάγνωση των αξιολογικών διατυπώσεων.

Η ανάλυση οργανώθηκε σε τρεις βασικούς δείκτες: 1/ χρήση κινηματογραφικής ορολογίας και αναφορά σε τεχνικά στοιχεία, 2/ αναγνώριση σκηνοθετικής πρόθεσης και αφηγηματικής δομής, 3/ επιχειρηματολογική συνοχή και διαφοροποίηση της προσωπικής προτίμησης από την κριτική τεκμηρίωση. Τα ευρήματα καταδεικνύουν σαφή μετατόπιση από περιγραφικές διατυπώσεις τύπου «μου άρεσε/δεν μου άρεσε» σε

αναλυτικότερη γλώσσα που αναφέρεται σε μορφολογικά και δραματουργικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, η συλλογική διαδικασία διαβούλευσης στην Επιτροπή λειτούργησε ως πεδίο κοινωνικής διαπραγμάτευσης, όπου οι έφηβοι κριτές αναδιαμόρφωσαν τις αρχικές κρίσεις τους μέσω ανταλλαγής επιχειρημάτων. Στο πλαίσιο αυτό η τελική επιλογή βραβείου προέκυψε ως προϊόν επιχειρηματολογικής σύνθεσης και όχι απλής αριθμητικής υπεροχής. Η Νεανική Κριτική Επιτροπή λειτούργησε ως αυθεντικό μαθησιακό περιβάλλον κριτικού κινηματογραφικού γραμματισμού, γεφυρώνοντας τον πολιτισμικό θεσμό του φεστιβάλ με παιδαγωγικές πρακτικές συμμετοχικής αξιολόγησης.

Η έρευνα υποστηρίζει ότι η θεσμοθέτηση παρόμοιων δομών μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη συγκρότηση ενεργών, στοχαστικών και πολιτισμικά εγγράμματων θεατών, ενισχύοντας τη δημοκρατική διάσταση της κινηματογραφικής εμπειρίας.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΚΚΟΜΕΔ

ΕΙΡΗΝΗ ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΙΡΒΙΔΑΚΗ

Η εισήγηση παρουσιάζει τις δράσεις και τις συνεργασίες του ΕΚΚΟΜΕΔ στον τομέα της οπτικοακουστικής και κινηματογραφικής παιδείας, με έμφαση στη συμβολή του στη διαμόρφωση και υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Παιδεία στα Μέσα και την Πολιτιστική Δημιουργία στην Εκπαίδευση. Το θεωρητικό πλαίσιο της εισήγησης εδράζεται στο πεδίο της Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία (Media and Information Literacy - MIL), όπως αυτό προσδιορίζεται από την UNESCO (2011, 2013). Χαρακτηριστικά, στην εισήγηση παρουσιάζεται ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, οδηγών μελέτης, μαθητικών διαγωνισμών αλλά και εκπαιδευτικών εργαλείων, τα οποία συμβάλλουν ουσιαστικά στην προώθηση της οπτικοακουστικής και κινηματογραφικής παιδείας, τόσο στην τυπική όσο και στην άτυπη εκπαίδευση, ενισχύοντας τη δημιουργική έκφραση, την κριτική πρόσληψη των οπτικοακουστικών μηνυμάτων και τη διαθεματική αξιοποίησή τους στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζονται επίσης σημαντικές διεθνείς συνεργασίες του ΕΚΚΟΜΕΔ, οι οποίες ενισχύουν τη διαπολιτισμική διάσταση της Παιδείας στα Μέσα, προάγουν την ανταλλαγή καλών πρακτικών και συμβάλλουν στη σύγκλιση εκπαιδευτικών και πολιτισμικών προσεγγίσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Οι παιδαγωγικές στοχεύσεις των εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και δράσεων του ΕΚΚΟΜΕΔ εδράζονται στη σύνδεση της μάθησης με τα βιώματα και την καθημερινή εμπειρία παιδιών και νέων, στο σύγχρονο ψηφιακό και οπτικοακουστικό περιβάλλον. Η μάθηση προσεγγίζεται ως ενεργητική, βιωματική και συμμετοχική διαδικασία,

όπου τα ψηφιακά και οπτικοακουστικά μέσα λειτουργούν ως μηχανισμοί διαμεσολάβησης της γνώσης, της πολιτισμικής έκφρασης και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Στην εποχή της διαμεσολαβημένης γνώσης, η οπτικοακουστική και κινηματογραφική εκπαίδευση καλείται να καλλιεργήσει όχι μόνο γνωστικές δεξιότητες, αλλά και συνειδητές στάσεις, αξίες και υπεύθυνες πρακτικές, οι οποίες διαμορφώνουν και εμπλουτίζουν τη συμμετοχή των παιδιών και των νέων στον ψηφιακό, κοινωνικό και πολιτισμικό χώρο.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ: ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ, ΧΡΥΣΗ ΓΑΡΕΦΑΛΑΚΗ, ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

Η δημιουργία ενός ντοκιμαντέρ αφορά στη διαδικασία κινηματογράφησης πραγματικών αντικειμένων, γεγονότων, τόπων, με σκοπό την αφήγηση μιας ιστορίας. Σε αυτό το κείμενο η παραγωγή ντοκιμαντέρ αντιμετωπίζεται ως μια καινοτόμα, διαδραστική μέθοδος μάθησης στον πανεπιστημιακό χώρο. Μέσω της δημιουργίας ντοκιμαντέρ, οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με σημαντικά μεθοδολογικά εργαλεία της έρευνας πεδίου, όπως η εθνογραφική έρευνα, η συνέντευξη και η βιωματική παρατήρηση. Ταυτόχρονα, αποκτούν δεξιότητες μέσω βιωματικής εκπαίδευσης, καθώς ενθαρρύνονται να συνεργαστούν, να διαμοιράσουν ρόλους, να οργανώσουν χρονοδιαγράμματα, να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία, να διαχειριστούν κρίσεις και να λάβουν κοινές αποφάσεις. Μέσα από τη δημιουργία ντοκιμαντέρ, οι φοιτητές/τριες μετατρέπονται από παθητικοί καταναλωτές πληροφορίας σε ενεργητικούς παραγωγούς περιεχομένου, γεγονός που ενισχύει όχι μόνο ερευνητικές ικανότητες, αλλά και την κριτική σκέψη, τη διεπιστημονική μάθηση, την κοινωνική και συναισθηματική νοημοσύνη και την τεχνολογική εγγραματοσύνη, ενώ υπογραμμίζει τη σημασία της δημιουργικότητας και των συνεργειών. Επιπλέον, αφού ολοκληρωθεί το ντοκιμαντέρ, η παρουσίασή του σε κοινό ενισχύει την ικανότητα αποδοχής ανατροφοδότησης και αυτοβελτίωσης, παρέχοντας εμπειρίες που προετοιμάζουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες για την επαγγελματική ζωή, εμπειρίες που δύσκολα θα αποκτούσαν μέσα από παραδοσιακές μεθόδους διδα-

σκαλίας. Ως μελέτη περίπτωσης για τη συγκεκριμένη μελέτη θα αναλυθεί η διαδικασία παραγωγής του ντοκιμαντέρ «Αιώνες στον τροχό: Η τέχνη της αγγειοπλαστικής στην Κρήτη» που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου και παρουσιάστηκε στα πλαίσια του 13ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Πρόκειται για ένα ντοκιμαντέρ που διαπραγματεύεται την αγγειοπλαστική, όπως αυτή παράγεται σήμερα στην Κρήτη στα δύο εναπομείναντα κέντρα αγγειοπλαστικής του νησιού: το Θραψανό και τις Μαργαρίτες. Οι φοιτητές/φοιτήτριες που συμμετείχαν στην ομάδα ακολούθησαν όλα τα βήματα παραγωγής ενός ντοκιμαντέρ: έρευνα (ψηφιακή και επιτόπια), κινηματογράφηση (τόσο των τόπων, όσο και της διαδικασίας δημιουργίας κεραμικών και της διεξαγωγής συνεντεύξεων) και επιμέλεια του υλικού που συγκεντρώθηκε (απομαγνητοφωνήσεις, επιλογή θεματικών, πλάνο σεναρίου, μουσική επιμέλεια, μοντάζ). Η συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης καταδεικνύει ότι η παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ στο πλαίσιο ενός προγράμματος σπουδών που δεν άπτεται των γνωστικών αντικειμένων που συνήθως χρησιμοποιούν τέτοιες μεθοδολογίες (πχ ανθρωπολογία ή σπουδές κινηματογράφου) μπορεί να αποτελέσει γόνιμη διδακτική πρακτική. Οι φοιτητές/τριες αξιολόγησαν την εμπειρία θετικά, υπογραμμίζοντας ότι αποτελεί μια αξέχαστη ανάμνηση της φοιτητικής τους πορείας.

Προφορικές εισηγήσεις

Η 25Η ΜΑΡΤΙΟΥ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΤΥΝΗΣΙΑΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΤΗ ΖΩΝΤΑΝΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ

ΣΟΦΙΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η παρούσα ανακοίνωση εντάσσεται στο πλαίσιο εν εξελίξει διδακτορικής έρευνας με αντικείμενο τον ελληνισμό της διασποράς στην Τυνησία και παρουσιάζει μια διδακτική παρέμβαση οπτικοακουστικού-κινηματογραφικού γραμματισμού σε 20 μαθητές/τριες Στ' τάξης δημοτικού (15ο Δημοτικό Σχολείο Κατερίνης). Αφετηρία αποτελεί η σχολική γιορτή με τίτλο «Η 25η Μαρτίου στις ελληνικές εκκλησίες της Τυνησίας: από τη μνήμη στη ζωντανή οπτικοακουστική γιορτή», η οποία θα υλοποιηθεί στην αίθουσα εκδηλώσεων του Ι. Ναού Αγίου Φωτίου Κατερίνης, πνευματικού κέντρου της πόλης, τον Μάρτιο 2026, ύστερα από τέσσερις διδακτικές ώρες προετοιμασίας. Η παρέμβαση αντλεί υλικό από αρχειακές και ερευνητικές πηγές σχετικά με τις ελληνικές ορθόδοξες εκκλησίες στην Τύνιδα (Άγιος

Γεώργιος), στο Σφαξ (Τρεις Ιεράρχες) και στην Τζέρμπα (Άγιος Νικόλαος), που λειτούργησαν ως κέντρα κοινωνικής ζωής, ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και εθνικής μνήμης. Στόχος είναι η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης, κριτικού οπτικοακουστικού γραμματισμού και συνείδησης διασποράς. Βασισμένη σε φωτογραφίες, μαρτυρίες και σύντομα κείμενα, η διδακτική διαδικασία οργανώνεται γύρω από το τρίπτυχο «Θέαση – Κριτική προσέγγιση – Δημιουργία», που αποτελεί το μεθοδολογικό πλαίσιο και τα βασικά διδακτικά βήματα. Στη φάση της θέασης οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με οπτικοακουστικό υλικό (εικόνες ναών, στιγμιότυπα γιορτών, αποσπάσματα αφηγήσεων) και εισάγονται σε έννοιες όπως κάδρο, οπτική γωνία, πλαισίωση, εικόνα, ήχος και λόγος. Στη φάση της κριτικής προσέγγισης δι-

ερευνούν, μέσα από κατευθυνόμενη συζήτηση, ζητήματα ταυτότητας, διασποράς και ρόλου της Εκκλησίας, συγκρίνοντας τον τρόπο εορτασμού της 25ης Μαρτίου στην Τυνησία με τη σημερινή σχολική πραγματικότητα στην Ελλάδα. Η φάση της δημιουργίας κορυφώνεται στη σκηνική-μουσικοθεατρική αναπαράσταση της γιορτής και στη βιντεοσκόπηση της με τη συνεργασία της σχολικής χορωδίας και χορευτικού συνόλου, δημιουργώντας ένα νέο οπτικοακουστικό τεκμήριο μνήμης.

Η αξιολόγηση βασίζεται σε παρατήρηση της συμμετοχής, ανάλυση μαθητικών εργασιών και προφορικούς ή γραπτούς αναστοχασμούς. Παρουσιάζονται ο σχεδιασμός της παρέμβασης, δείγματα μαθητικών παραγωγών και επιλεγμένα πλάνα από τη γιορτή, αναδεικνύοντας τα μαθησιακά οφέλη και τις δυνατότητες ένταξης της προφορικής και τοπικής ιστορίας της διασποράς στο δημοτικό σχολείο.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΠΡΟΤΑΣΗ- ΔΡΑΣΗ «VISUAL REFUGIA»

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΛΣΑΜΙΔΗΣ

Οι αφίξεις, βίαια, εκτοπισμένων πληθυσμών επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στη κοινωνική δομή και τη συνοχή των χωρών υποδοχής. Η τυπική εκπαίδευση καλείται να διαμορφώσει ένα συμπεριληπτικό και δημοκρατικό περιβάλλον ίσων ευκαιριών, αποδοχής και ενεργούς συμμετοχής για τους μαθητές -πρόσφυγες. Στο πλαίσιο αυτό, η οπτικοακουστική παιδεία δύναται να συμβάλει στη διαδικασία της επιπολιτισμοποίησης και της κοινωνικής ένταξης. Η παρούσα έρευνα είναι ποιοτική. Το ερώτημα που θέτει αφορά στις παιδαγωγικές διαστάσεις και τις διδακτικές προσεγγίσεις της οπτικοακουστικής παιδείας σε συνάρτηση με τους προσφυγικούς πληθυσμούς, σταχυολογώντας σχετι-

κές εκπαιδευτικές δράσεις, που υλοποιήθηκαν κατά την περίοδο της λεγόμενης «προσφυγικής/ μεταναστευτικής κρίσης» (2016–2018). Τέλος, προτείνεται μια καινοτόμα εκπαιδευτική δράση με τον τίτλο «Visual Refugia». Η πρόταση αντλεί από μια «ξεχασμένη» και λιγότερο αξιοποιημένη μέθοδο της οπτικοακουστικής παιδείας και την επανεντάσει, δημιουργικά, στο σύγχρονο ελληνικό παιδαγωγικό πλαίσιο. Αφορά στην επιτόπια καλλιέργεια του «βιώματος δημιουργίας» οπτικοακουστικού προϊόντος στις σχολικές μονάδες, ώστε να δοθεί μια εμπειριστατωμένη ευκαιρία στους προσφυγικούς μαθητικούς πληθυσμούς να μιλήσουν για την προσφυγική εμπειρία.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΙΝ/ΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ, ΝΙΚΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Συνοπτική περιγραφή: πρόκειται για ιστορική βιβλιογραφική έρευνα που απαντά σε ερωτήματα ιστορικού κινηματογραφικού γραμματισμού στο πεδίο μεταπτυχιακών μαθημάτων (2023-2026). Ακολουθώντας τον Μπρωντέλ, που αναγνώρισε σε μια ταινία του 1961 την μελέτη των νοοτροπιών στις ορεινές περιοχές της Μεσογείου (Οι ληστές του Οργκόζολο του Βιτόριο Ντε Σέτα, αναλύουμε την μετάβαση από το ντοκιμαντέρ στο χώρο της μυθοπλασίας. Μεθοδολογία: Τα αντιληπτικά μοντέλα και η οπτική σκέψη του Arnheim (1969), η μεθοδολογία του Φερρό (1993) για το φανταστικό, που συμπεριλαμβάνεται στην Ιστορία εξίσου με την Ιστορία την ίδια υποστηρίζουν την μελέτη. Το έργο του Berger (1972) που ασκεί κριτική στην παραδοσιακή δυτική αισθητική αποκαλύπτει ιδεολογήματα κρυμμένα στις εικόνες. Κεντρικό ερώτημα του ιστορικού γραμματισμού, εάν μεταδίδει ο κινηματογράφος επιστημονική γνώση και πώς; Ποια η σχέση του ανθρώπου ως δέκτη με την επιστήμη ως Λόγου και την εικόνα ως μεταδότη μηνυμάτων και ιδεών; Τα ερευνητικά ερωτήματα, σκοπός και υποθέσεις: προκύπτουν από το κι-

νηματογραφικό ιστορικό υλικό ως «φιλμοκείμενο» ως μέσο δηλαδή, ως μήνυμα και ως πρόσληψη του κοινού: λειτουργεί ο κινηματογράφος ως καθρέφτης; Ως παραμόρφωση; Ως ντοκουμέντο; Ως μαγικός; Ποιο είναι το κοινό; Ποιες ιστορικές μνήμες και ταυτότητες και παραποιήσεις παράγονται; Το δείγμα αφορά ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίες ιστορικών γεγονότων σύγχρονου ευρωπαϊκού φιλικού κειμένου σε αντιρατσιστικό πολιτικό πεδίο. Αποτελέσματα: Ένας εκτεταμένος εξεικονισμός της εκπαίδευσης είναι το αποτέλεσμα μιας κοινωνίας στην οποία ο καταναλωτισμός, η εξατομίκευση, η πολιτιστική διαφοροποίηση, οι αισθητικές ιδιότητες γίνονται κεντρικά στοιχεία της οικονομικής και κοινωνικής ζωής σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Ο ιστορικός κινηματογραφικός γραμματισμός συνιστά αντιπρόταση vs της μυθολογίας στην Ιστορία: «...κολλάω τη μύτη μου στον καθρέφτη της οθόνης, στον φανταστικό άλλο με τον οποίο ταυτίζομαι ναρκισσιστικά» υποστηρίζει ο Μπαρτ (1977).

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ, ΑΛΙΒΙΖΟΣ ΣΟΦΟΣ

Η παρούσα εισήγηση αποσκοπεί στην αναλυτική παρουσίαση του διδακτικού σχεδιασμού και της εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης πρότασης διδασκαλίας για το μάθημα της Ιστορίας, στο πλαίσιο της οπτικοακουστικής μάθησης και με τη συστηματική αξιοποίηση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης. Εστιάζει τόσο στη μεθοδολογική τεκμηρίωση των διδακτικών επιλογών όσο και στην πρακτική υλοποίηση της διδασκαλίας μέσα στην τάξη, αναδεικνύοντας τον ρόλο του εκπαιδευτικού ως σχεδιαστή μαθησιακών εμπειριών και εμπυχωτή της δημιουργικής και κριτικής εμπλοκής των μαθητών. Το προτεινόμενο διδακτικό μοντέλο βασίζεται στον συνδυασμό της οπτικοακουστικής αφήγησης με εργαλεία Γενετικής Τεχνητής Νοημοσύνης, με βασική παιδαγωγική παραδοχή ότι η ιστορική γνώση συγκροτείται αποτελεσματικότερα όταν προσεγγίζεται μέσα από πολυτροπικές αναπαραστάσεις που ενεργοποιούν την εικόνα, τον ήχο, το κείμενο και τη διαγραμματική οργάνωση της πληροφορίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν αντιμετωπίζεται ως μηχανισμός αυτόματης παραγωγής περιεχομένου, αλλά ως γνωστικός βοηθός που υποστηρίζει τη μελέτη, την οργάνωση της γνώσης και τον αναστοχασμό. Η διδακτική πρόταση αναπτύσσεται σε δύο συμπληρωματικούς άξονες. Στον πρώτο άξονα, ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο του δημιουργού πρωτότυπου οπτικοακουστικού υλικού, σχεδιασμένου ειδικά για μια συγκεκριμένη ιστορική ενότητα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι μαθητές εισάγονται στις βασικές αρχές της οπτικοακουστικής κατασκευής, όπως η επιλογή και αξιολόγηση ιστορικών πηγών, η χρήση μουσικής για τη δημιουργία αφηγηματικού κλίματος και οι τεχνικές μοντάζ. Η αποδόμηση αυτών των επιλογών μέσα στην τάξη συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη του οπτικοακουστικού γραμματισμού και στην κατανόηση

της ιστορίας ως αφηγηματικής και ερμηνευτικής διαδικασίας. Ο δεύτερος άξονας αφορά την αξιοποίηση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης, και συγκεκριμένα της πλατφόρμας NotebookLLM, ως μέσων πολυτροπικής επεξεργασίας της ιστορικής γνώσης. Ιστορικά κείμενα και πηγές μετασχηματίζονται σε νοητικούς χάρτες και infographics που οπτικοποιούν ιστορικές σχέσεις και αιτιακές ακολουθίες, σε flashcards για τη συστηματική εμπέδωση βασικών εννοιών, καθώς και σε σύντομα κούιζ που υποστηρίζουν την αυτοαξιολόγηση με παιγνιώδη τρόπο. Η διαδικασία αυτή ενισχύει την κριτική σκέψη, καθώς οι μαθητές καλούνται να συγκρίνουν, να ερμηνεύουν και να αξιολογούν πολλαπλές μορφές αναπαράστασης της ίδιας πληροφορίας. Η ροή της διδασκαλίας ξεκινά με την προβολή του πρωτότυπου εκπαιδευτικού βίντεο, το οποίο λειτουργεί ως βασικό ερέθισμα εμπλοκής και συναισθηματικής σύνδεσης με το ιστορικό περιεχόμενο. Ακολουθεί η αποδόμηση της δημιουργικής διαδικασίας από τον εκπαιδευτικό, ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν τις διδακτικές και αισθητικές επιλογές που προηγήθηκαν. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η Τεχνητή Νοημοσύνη ως εργαλείο μελέτης και οργάνωσης της γνώσης, ενώ η διδακτική ενότητα ολοκληρώνεται με συζήτηση και αναστοχασμό σχετικά με το πώς ο συνδυασμός οπτικοακουστικής αφήγησης και ψηφιακών εργαλείων συνέβαλε στη βαθύτερη κατανόηση του ιστορικού γεγονότος. Η εισήγηση αναδεικνύει ένα διδακτικό παράδειγμα που μετασχηματίζει το μάθημα της Ιστορίας σε μια βιωματική, δημιουργική και κριτικά προσανατολισμένη μαθησιακή εμπειρία, προτείνοντας ένα παιδαγωγικά τεκμηριωμένο μοντέλο οπτικοακουστικής μάθησης με Τεχνητή Νοημοσύνη, το οποίο μπορεί να προσαρμοστεί και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα.

Προφορικές εισηγήσεις

ΚΡΙΤΙΚΟΣ, ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΙΝΑΣ

Συνοπτική περιγραφή: Η προτεινόμενη εισήγηση διερευνά τις παιδαγωγικές δυνατότητες του Κριτικού Γραμματισμού στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας (ΑΞΓ) στην τρίτοβάθμια εκπαίδευση για ένα εξάμηνο (2025-2026) με έμφαση στη χρήση του κινη-

ματογράφου ως πολυτροπικού κειμένου. Βασισμένος σε κοινωνικοπολιτισμικές θεωρήσεις της μάθησης, ο Κριτικός Γραμματισμός υπερβαίνει τη λειτουργική εκμάθηση της γλώσσας και εστιάζει στην κριτική ανάλυση των ιδεολογιών και των σχέσεων εξουσίας που

ενσωματώνονται στα κείμενα (Pennycook, 2004· Janks, 2018), αναγνωρίζοντας ότι κανένα κείμενο δεν είναι ουδέτερο. Μεθοδολογία: Η εισήγηση παρουσιάζει τους βασικούς προσανατολισμούς του Κριτικού Γραμματισμού (κείμενο-αναλυτικό, προβληματοποιούσα πρακτική και Φρεϊριανές προσεγγίσεις) ως μεθοδολογικού εργαλείου εφαρμογής στην τάξη. Ο κινηματογράφος αναδεικνύεται ως ισχυρός διδακτικός πόρος που συμβάλλει στην ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων, στη διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση και στην ενίσχυση της μαθητικής εμπλοκής, ενώ παράλληλα προσφέρει πεδίο κριτικής διερεύνησης κοινωνικών αναπαραστάσεων,

όπως το φύλο, η φυλή και η κοινωνική τάξη. Τα διδακτικά βήματα: Στην τρίτοβάθμια εκπαίδευση προτείνεται ένα δομημένο παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης ταινιών μέσω δραστηριοτήτων πριν, κατά και μετά την προβολή, καθώς και πρακτικών, όπως τα «ημερολόγια ταινίας» και η ανάλυση κρίσιμων σκηνών. Αξιολόγηση: pre-test και post-test διαδικασία και in class διάλογος με συγκεκριμένες θεματικές. Προκύπτει η χρήση του κινηματογράφου όχι μόνο ως γλωσσικού εργαλείου, αλλά και ως μέσου καλλιέργειας κριτικά εγγράμματων και κοινωνικά ενεργών πολιτών.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΓΑΛΑΝΗ

Η παρούσα διδακτική πρόταση εξετάζει την αξιοποίηση του κινηματογραφικού γραμματισμού στη διδασκαλία ξένης γλώσσας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους, με στόχο την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων και την καλλιέργεια κριτικής διαπολιτισμικής κατανόησης. Βασίζεται στην παραδοχή ότι ο κινηματογράφος, ως πολυτροπικό και πολιτισμικά φορτισμένο οπτικοακουστικό κείμενο, μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρό παιδαγωγικό εργαλείο στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, ενισχύοντας τη βιωματική μάθηση, τον αναστοχασμό και την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων. Η διδακτική πρόταση έχει εφαρμοστεί στο πλαίσιο πανεπιστημιακού μαθήματος στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και αφορά τη διδασκαλία της γαλλικής ως ξένης γλώσσας σε ενήλικες φοιτητές, σε επίπεδο B1-B2 (σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες). Ως βασικό εκπαιδευτικό υλικό αξιοποιούνται επιλεγμένα κινηματογραφικά αποσπάσματα από τη γαλλόφωνη ταινία Φόβος και Τρόμος, βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα της Amélie Nothomb και σε σκηνοθεσία Alain Corneau η οποία λειτουργεί ως ενδεικτικό παράδειγμα αξιοποίησης οπτικοακουστικών προϊόντων με διαπολιτισμική διάσταση, πραγματευόμενη ζητήματα πολιτισμικού σοκ, ταυτότητας, εργασιακής κουλτούρας και ασύμμετρης επικοινωνίας σε διαπολιτισμικό περιβάλλον. Η μεθοδολογία περιλαμβάνει δραστηριότητες πριν, κατά και μετά τη θέαση, οι οποίες συνδυάζουν γλωσσική κατανόηση, ανάλυση κινηματογραφικών και πολιτισμικών κωδίκων, κριτική συζήτηση και αναστοχασμό. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύνδεση της κινηματογραφικής αφήγησης με τις εμπειρίες, τις πολιτισμικές προσλαμβάνουσες και τα γνωστικά ενδιαφέροντα των ενήλικων εκπαιδευομένων, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική επίγνωση, την ενσυναίσθηση και την ικανότητα κριτικής προσέγγισης της ετερότητας.

Η αξιολόγηση της διδακτικής πρότασης πραγματοποιείται διαμορφωτικά, μέσω της ενεργού συμμετοχής στις συζητήσεις, της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου και αναστοχαστικών δραστηριοτήτων. Η πρόταση αναδεικνύει τη δυναμική συμβολή του κινηματογραφικού γραμματισμού στη διδασκαλία ξένης γλώσσας και προτείνει ένα παιδαγωγικό πλαίσιο που συνδέει τη γλωσσική μάθηση με την κριτική σκέψη και τη διαπολιτισμική κατανόηση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

Η παραγωγή οπτικοακουστικού προϊόντος μέσα από το πρίσμα της σχολικής ηγεσίας: εμπειρίες, συνεργασίες και διάχυση.

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει μια διδακτική πρόταση παραγωγής οπτικοακουστικού προϊόντος μέσα από το πρίσμα της σχολικής ηγεσίας, αναδεικνύοντας τον ρόλο της διευθύντριας σχολικής μονάδας ως φορέα οράματος, οργάνωσης, συντονισμού και διάχυσης καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών. Η δράση υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της καλλιέργειας του οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού και κορυφώθηκε με τη δημιουργία ντοκιμαντέρ. Η διδακτική πρόταση εφαρμόστηκε στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, σε ΣΤ τάξη δημοτικού σχολείου, κατά το σχολικό έτος 2024–2025, με συνολική διάρκεια οκτώ μηνών. Κεντρικός άξονας της δράσης ήταν η ανάδειξη της Ιεράς Μονής Χρυσοπηγής, συνδέοντας τον τοπικό πολιτισμό και την ιστορία με τη σχολική εκπαιδευτική διαδικασία. Η συγκεκριμένη δράση αποτέλεσε την πρώτη οργανωμένη συμμετοχή της σχολικής μονάδας σε διαδικασία παραγωγής οπτικοακουστικού έργου, προσφέροντας πολύτιμη εμπειρία και τεχνογνωσία τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς. Στόχοι της πρότασης ήταν η ανάπτυξη δεξιοτήτων

οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού, η καλλιέργεια της κριτικής θέασης, της δημιουργικής έκφρασης και της συνεργατικής μάθησης, καθώς και το άνοιγμα του σχολείου προς την τοπική κοινωνία. Παράλληλα, επιδιώχθηκε η ενδυνάμωση του ρόλου της σχολικής ηγεσίας ως καταλύτη εκπαιδευτικής και πολιτιστικής καινοτομίας, δημιουργώντας τις βάσεις για τη συνέχιση και εμπάθωση αντίστοιχων δράσεων. Η μεθοδολογία βασίστηκε στη βιωματική, ομαδοσυνεργατική και διερευνητική μάθηση. Τα διδακτικά βήματα περιλάμβαναν την εξοικείωση των μαθητών με τη γλώσσα του κινηματογράφου, την ιστορική έρευνα και συλλογή υλικού, τη διεξαγωγή συνεντεύξεων, τη συγγραφή σεναρίου, τη λήψη πλάνων, το μοντάζ και τη μουσική επένδυση σε συνεργασία με ιστορικό ερευνητή και τοπικό καλλιτέχνη. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε διαμορφωτικά και τελική, μέσω παρατήρησης, αναστοχαστικών συζητήσεων και παρουσίασης του τελικού έργου. Το ντοκιμαντέρ παρουσιάστηκε στη σχολική κοινότητα και στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, ενώ η θετική αποτίμηση της εμπειρίας οδήγησε στη συνέχιση της συμμετοχής της σχολικής μονάδας σε ανάλογες δράσεις κατά το σχολικό έτος 2025–2026, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα και τη δυναμική του εγχειρήματος.

Προφορικές εισηγήσεις

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΥΝ ΙΣΤΟΡΙΕΣ: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΜΕ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

Η διδακτική πρόταση αφορά την αξιοποίηση πινάκων ζωγραφικής και κινηματογραφικών αποσπασμάτων ως αφητηρία για δραστηριότητες δημιουργικής γραφής στο Δημοτικό σχολείο. Οι οπτικοακουστικές τέχνες λειτουργούν ως πολυτροπικά κείμενα που ενεργοποιούν τη φαντασία των μαθητών, τη συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών, τη δημιουργικότητα, την κατανόηση αφηγηματικών δομών που διευκολύνουν την παραγωγή γραπτού λόγου. Μέσα από δομημένα διδακτικά βήματα οι μαθητές οδηγούνται στη δημιουργία αφηγήσεων, περιγραφικών κειμένων, διαλόγων και εναλλακτικών σεναρίων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαδικασία της δημιουργικής γραφής ως βιωματικής

εμπειρίας, όπου η εικόνα και ο ήχος λειτουργούν ως καταλύτες έμπνευσης και νοηματοδότησης, συντελώντας η γραφή να αποτελέσει μια δημιουργική και ευχάριστη μαθησιακή εμπειρία. Η διδακτική πρόταση εφαρμόστηκε σε τάξεις Ε΄ και Στ Δημοτικού, κατά το σχολικό έτος 2025–2026 και έχει διάρκεια 6 διδακτικές ώρες (3 δίωρα). Αξιοποιούνται αρχές της ενεργητικής, βιωματικής και συνεργατικής μάθησης, τεχνικές οπτικής σκέψης καθοδηγούμενη ανακάλυψη, ομαδοσυνεργατική εργασία και δημιουργική γραφή. Η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως εμπνευστής, υποστηρίζοντας τη σταδιακή οικοδόμηση της γνώσης. Ως προς το γνωστικό τομέα, επιδιώκεται ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου τους και

βελτίωση της εκφραστικής τους ικανότητας μέσω της αξιοποίησης οπτικών και κινηματογραφικών ερεθισμάτων, η κατανόηση της σχέσης εικόνας και λόγου στη διαμόρφωση νοήματος και οργάνωση των ιδεών τους πριν από τη γραφή, αξιοποιώντας προπαρασκευαστικές τεχνικές (λέξεις-κλειδιά, εννοιολογικούς χάρτες). Ως προς το κοινωνικό τομέα, μπορεί να ενισχυθεί η αυτοέκφραση και η αυτοπεποίθηση στη γραφή, η έκφραση και η αναγνώριση συναισθημάτων, τόσο στα οπτικά ερεθίσματα όσο και στα παραγόμενα κείμενα, ως προς επίπεδο δεξιοτήτων αναπτύσσεται η κριτική προσέγγιση εικόνων και οπτικοακουστικών αφηγήσεων μέσω της παρατήρησης και ερμηνείας εικόνων

και κινηματογραφικών αποσπασμάτων, Τα διδακτικά βήματα που θα ακολουθηθούν είναι η οπτική παρατήρηση κάθε ερεθίσματος, η ανάλυση αφηγηματικών και οπτικών στοιχείων, προπαρασκευαστικές δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, παραγωγή λόγου, παρουσίαση, εμπλουτισμός κειμένων.

Η αξιολόγηση είναι διαμορφωτική και περιγραφική. Περιλαμβάνει παρατήρηση της συμμετοχής, ανάλυση των παραγόμενων κειμένων ως προς τη δημιουργικότητα και τη συνοχή νοήματος.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΤΡΙΠΡΑΚΤΗΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΣΕ ΕΡΓΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΜΕ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΕΣ ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΕΣ ΕΜΨΥΧΩΣΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΗΡΩ ΛΑΣΚΑΡΗ

Την τελευταία εικοσαετία ο συνδυασμός εικόνων ζωντανής δράσης και εικόνων εμπύχωσης σε κινηματογραφικά έργα οδηγεί σε προστιθέμενες αλληλουχίες εμπύχωσης που λειτουργούν διαφορετικά από τις αντίστοιχες επεξηγηματικές ή διδακτικές της προ-ψηφιακής εποχής. Σύμφωνα με τη Honess Roe η λειτουργία αυτών των αλληλουχιών εμπύχωσης, κυρίως σε έργα τεκμηρίωσης, δεν καθορίζεται απαραίτητα από τις αισθητικά διακριτές τεχνικές παραγωγής, αλλά κυρίως από τους αφηγηματικούς μηχανισμούς οι οποίοι καθορίζουν την ενσωμάτωσή τους εντός του βιντεοσκοπημένου υλικού ζωντανής δράσης. Στόχος της

παρούσας έρευνας είναι η μελέτη του υβριδικού συνδυασμού σε τέσσερα έργα τεκμηρίωσης της έρευνας της Honess Roe με σκοπό την αποτύπωση των οπτικών εναλλαγών στο διάγραμμα πλοκής της τρίπρακτης δραματικής δομής κατά Αριστοτέλη, καθώς και των μελλοντικών διαμορφώσεων της κατά Freytag και κατά Field. Η αποτύπωση στην καμπύλη πλοκής συσχετίζει τις οπτικές εναλλαγές με τις πράξεις και τα σημεία καμπής, προσφέροντας μια βαθύτερη κατανόηση της δραματικής δομής των έργων ζωντανής δράσης, εμπύχωσης καθώς και έναν οδηγό για τον αφηγηματικό σχεδιασμό μελλοντικών υβριδικών έργων.

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΣΗ

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει την κινηματογραφική αναπαράσταση του παιδιού ως κοινωνικά και ιδεολογικά κατασκευασμένο φαινόμενο και διερευνά τον ρόλο της στον σχηματισμό τρόπων θέασης και κατανόησης της παιδικής ηλικίας στο πλαίσιο του οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού. Βασισμένη σε θεωρητικές προσεγγίσεις των κοινωνικών αναπαραστάσεων και της πολιτισμικής ανάλυσης του κινηματογράφου, η μελέτη αντιμετωπίζει τις κινηματογραφικές εικόνες των παιδιών όχι ως απλές αντανάκλασεις της πραγματικότητας, αλλά ως μηχανισμούς που παράγουν νόημα, αξίες και ιδεολογίες γύρω από την παιδική ηλικία. Ο κινηματογράφος, ως κατεξοχήν οπτικοακουστικό μέσο, ενσωματώνει κυρίαρχες κοι-

νωνικές αντιλήψεις της κάθε εποχής και συμβάλλει στη διαμόρφωση συλλογικών φαντασιακών σχετικά με το παιδί, τις ανάγκες του, τα όριά του και τη θέση του στον κοινωνικό ιστό. Οι αναπαραστάσεις αυτές διαμεσολαβούνται κυρίως από ενήλικες δημιουργούς και αντανάκλουν ενήλικες προβολές, φόβους και προσδοκίες, γεγονός που καθιστά το παιδί συχνά αντικείμενο συμβολικής επεξεργασίας παρά φορέα αυτόνομης υποκειμενικότητας. Από τις πρώιμες ιδεαλιστικές και συναισθηματικά φορτισμένες απεικονίσεις, έως τις μεταπολεμικές και νεωτερικές κινηματογραφικές προσεγγίσεις που ανέδειξαν την κοινωνική ευαλωτότητα, την εσωτερική σύγκρουση και τη ρήξη με τον κόσμο των ενηλίκων, η κινηματογραφική παιδική ηλικία εμ-

φανίζεται ως μια διαρκώς μεταβαλλόμενη κατασκευή. Η ανακοίνωση υποστηρίζει ότι η κριτική ανάλυση των κινηματογραφικών αναπαραστάσεων του παιδιού μπορεί να λειτουργήσει ως ουσιαστικό εργαλείο ανάπτυξης κριτικού οπτικοακουστικού γραμματισμού. Μέσα από την αποδόμηση αφηγηματικών και αισθητικών κωδίκων, οι θεατές –και ιδιαίτερα οι μαθητές και

φοιτητές– μπορούν να αναγνωρίσουν τις ιδεολογικές διαστάσεις της εικόνας και να επαναπροσδιορίσουν τη σχέση τους με την παιδική ηλικία ως κοινωνική και πολιτισμική έννοια. Με τον τρόπο αυτό, η κινηματογραφική αναπαράσταση του παιδιού αποκτά παιδαγωγική δυναμική, ενισχύοντας την κριτική θέαση και τη συνειδητή πρόσληψη των οπτικοακουστικών προϊόντων.

ΜΕ ΠΟΙΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΟΙ ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΕΝΤΑΣΣΟΥΝ ΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ;

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η αξιοποίηση της κινηματογραφικής ταινίας στο μάθημα της λογοτεχνίας στο ελληνικό γυμνάσιο και λύκειο είναι συνήθης διδακτική επιλογή των εκπαιδευτικών, τόσο γιατί πλήθος λογοτεχνικών κειμένων της νεοελληνικής και της διεθνούς λογοτεχνίας συνδέονται με κινηματογραφικές και τηλεοπτικές μεταφορές όσο και γιατί θεωρείται μια ευχάριστη διδακτική παρέμβαση στη ρουτίνα της σχολικής ζωής. Με ποιους τρόπους και με ποιο σκεπτικό χρησιμοποιούνται τα οπτικοακουστικά κείμενα μυθοπλασίας στη διδασκαλία της λογοτεχνίας; Αυτό το ερώτημα αποτέλεσε τον πυρήνα μιας μικρής έκτασης έρευνας που πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του 2025 μέσω ανώνυμου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου που περιείχε ερωτήματα κλειστού και ανοιχτού τύπου. Συμμετείχαν 43 φιλόλογοι από

όλη την Ελλάδα. Τα δεδομένα αυτής της έρευνας και η επεξεργασία τους παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Παρουσιάζονται τόσο τα ποσοτικά δεδομένα όσο και ποιοτικά δεδομένα που συλλέξαμε από τις απαντήσεις στα ανοιχτά ερωτήματα και τα οποία επεξεργαστήκαμε με μεθόδους των ποιοτικών ερευνών (θεματική ανάλυση) (Cohen, Manion & Morrison, 2008 Creswell & Creswell, 2019). Η ανακοίνωση επιχειρεί να ανιχνεύσει τις διδακτικές πρακτικές που υπερσχύουν στις σχολικές τάξεις μέσα από την ματιά των ίδιων των φιλολόγων που διδάσκουν το μάθημα της λογοτεχνίας και να διακρίνει σε ποιο βαθμό η παρουσία των οπτικοακουστικών κειμένων μυθοπλασίας συμβάλλει στην ανανέωση της σχολικής ζωής.

Προφορικές εισηγήσεις

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ», ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΔΑΔΙΩΤΗ

Η εισήγηση παρουσιάζει μια διδακτική εφαρμογή στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β' Γυμνασίου, η οποία υλοποιήθηκε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2025–2026 στο Γυμνάσιο Ραπτοπούλου Ευρυτανίας με Α.Τ., και διήρκεσε τέσσερις διδακτικές ώρες. Στο πλαίσιο της 4ης ενότητας «Το σχολείο στον χρόνο», προβλήθηκε η ταινία Τα Παιδιά της Χορωδίας και αξιοποιήθηκε ως κεντρικό οπτικοακουστικό ερέθισμα, προκειμένου οι μαθητές να καλλιεργήσουν την ενεργητική θέαση, την κριτική προσέγγιση και την γλωσσική επίγνωση. Η εφαρμογή στοχεύει

αφενός στη διερεύνηση των σχέσεων εξουσίας, φροντίδας και παιδαγωγικής πράξης που αναδεικνύονται στο σχολικό περιβάλλον της ταινίας και αφετέρου στη διδασκαλία των μεταβατικών και αμετάβατων ρημάτων μέσα από αυθεντικά παραδείγματα λόγου. Παράλληλα, επιδιώκεται η ενίσχυση της ενσυναίσθησης και της αναστοχαστικής σκέψης των μαθητών, με έμφαση στις συναισθηματικές μετατοπίσεις των χαρακτήρων και στη σημασία της υποστηρικτικής σχέσης εκπαιδευτικού–μαθητή. Η μεθοδολογία βασίζεται σε αρχές βιωματικής και συνεργατικής μάθησης, συνδυάζοντας

καθοδηγούμενη θέαση, ομαδοσυνεργατική διερεύνηση και γλωσσική επεξεργασία. Τα διδακτικά βήματα περιλαμβάνουν προοργανωτές και συζήτηση για το σχολείο στον χρόνο, ανάλυση επιλεγμένων σκηνών, εντοπισμό παιδαγωγικών πρακτικών, γλωσσική επεξεργασία των ρημάτων με βάση αποσπάσματα της ταινίας και επεξεργασία φύλλου εργασίας με άξονα την ενσυναίσθηση. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με σύντομο αναστοχασμό για τον ρόλο του εκπαιδευτικού ως φορέα φροντίδας και υποστήριξης. Η αξιολόγηση

είναι διαμορφωτική και στηρίζεται στην παρατήρηση, στη συζήτηση, στις ομαδικές εργασίες και στις αναστοχαστικές απαντήσεις των μαθητών, εστιάζοντας τόσο στη γλωσσική τους επίδοση όσο και στην κοινωνικο-συναισθηματική τους ανταπόκριση. Η διδακτική πρόταση αναδεικνύει τη δυναμική των οπτικοακουστικών τεχνών ως μέσων που εντάσσονται δημιουργικά στην καθημερινή σχολική πρακτική, ενισχύοντας μια πολυγραμματική και ανθρωποκεντρική προσέγγιση της γλώσσας.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΜΑΡΙΝΑ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ

Η παρούσα πρόταση εισήγησης επιχειρεί να αναδείξει την πολλαπλή σύνδεση του κινηματογράφου με την Ιστορία, καθώς και τις δυνατότητες αξιοποίησης του μέσου για διδακτικούς σκοπούς. Ως διδακτική εφαρμογή, αξιοποιείται η ταινία «Ξυπόλυτο Τάγμα» (1953) του Ελληνοαμερικανού σκηνοθέτη Γκρεγκ Τάλλας. Γίνεται αναφορά στους τρόπους αποτύπωσης της μνήμης της Κατοχής στο μετεμφυλιακό χωροχρονικό πλαίσιο της εποχής παραγωγής της ταινίας και παρουσιάζεται μια πρόταση για διδακτική αξιοποίηση. Βαθμίδα Εκπαίδευσης: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση / Γ Γυμνασίου (με αφορμή τη διδασκαλία της Ενότητας «Κατοχή, Αντίσταση και Απελευθέρωση»). Διάρκεια εφαρμογής: Προτείνονται 3 συναντήσεις με τους μαθητές, διάρκειας 2 διδακτικών ωρών η καθεμία.. Στόχοι-επιδιώξεις: Εμπλουτισμός της γνώσης για τα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Ελλάδα - η περίπτωση της οργάνωσης Ξυπόλυτο Τάγμα. Εξοικείωση με ιστορικές έννοιες. Πώς μια ταινία συνομιλεί με την Ιστορία. Διάκριση μνήμης - Ιστορίας. Καλλιέργεια δεξιοτήτων οπτικού γραμματισμού, κριτικής ικανότητας και ενσυναίσθησης. Μεθοδολογία: Κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών με τη χρήση Πηγών (οπτικοακουστικό

υλικό και γραπτές πηγές). Εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου. Κατανόηση και ερμηνεία μέσω του διαλόγου και της ανάληψης ρόλων.(Δραματοποίηση με στόχο τη βιωματικότητα). Διδακτικά βήματα:1η Συνάντηση - προετοιμασία για την προβολή: Προετοιμασία των μαθητών για την επαφή με το κινηματογραφικό μέσο, κινητοποίηση ενδιαφέροντος και διεύρυνση του προβληματισμού τους μέσω πρόσθετου βοηθητικού υλικού. 2η Συνάντηση: 1η διδακτική ώρα: προβολή αποσπασμάτων από την ταινία Ξυπόλυτο Τάγμα, αλλά και από άλλες ίδιες θεματολογίας. Επίσης διάθεση ανάλογου τεκμηριωτικού υλικού. (αποσπάσματα από μαρτυρίες επιζησάντων της Κατοχής, από Επίκαιρα, κ.λπ.). Οι μαθητές σχολιάζουν και καταγράφουν τις παρατηρήσεις και τις απαντήσεις τους στα Φύλλα Εργασίας. Κατά την 2η διδακτική ώρα προβάλλεται ολόκληρη η ταινία Ξυπόλυτο Τάγμα. Καταληκτική συνάντηση. Συζήτηση - συμπεράσματα. Οι μαθητές ολοκληρώνουν τη συμπλήρωση των Φύλλων Εργασίας και αναλαμβάνουν την εκπόνηση εργασιών στο σπίτι. Η αξιολόγηση θα στηριχθεί στην εκπόνηση εργασιών-project από τους μαθητές.

Η ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 2015-2025

ΤΖΕΝΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις κυρίαρχες αφηγηματικές γραμμές που διαμορφώνονται στις ταινίες μυθοπλασίας του ελληνικού κινηματογράφου της τελευταίας δεκαετίας (2015-2025) γύρω από το ζήτημα της μετανάστευσης. Στόχος της είναι αφενός να εντοπίσει τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα αναπαράστασης των μεταναστευτικών υποκειμένων και αφετέρου να αναλύσει τον τρόπο με τον οποίο οι κινηματογραφικές

αφηγήσεις διασταυρώνονται με ή παρεκκλίνουν από τους κυρίαρχους τρόπους υποκειμενοποίησης τόσο των μεταναστευτικών όσο και των ντόπιων σωμάτων. Η έρευνα εστιάζει στα σχήματα ορατότητας, σιωπής και φωνής, διερευνώντας πώς τα μεταναστευτικά υποκείμενα εμφανίζονται συχνά ως αντικείμενα διαχείρισης, ελέγχου και συναισθηματικής επένδυσης, παρά ως φορείς πολιτικής υποκειμενικότητας. Ιδιαίτερη έμ-

φηση δίνεται στη λειτουργία της σιωπής, όχι ως απλής απουσίας, αλλά ως δομικού στοιχείου των κυρίαρχων καθεστώτων αναπαράστασης. Παράλληλα, διερευνάται η κεντρικότητα του στρατοπέδου, του συνόρου και του θανάτου ως αφηγηματικών τόπων, μέσα από τους οποίους η μετανάστευση εγγράφεται σε ένα καθεστώς εξαίρεσης και βιοπολιτικής και νεκροπολιτικής διαχείρισης. Αντλώντας θεωρητικά εργαλεία από την κριτική θεωρία, τη βιοπολιτική και τις μετααποικιακές σπου-

δές, η έρευνα προσεγγίζει τον κινηματογράφο όχι μόνο ως μέσο αναπαράστασης της κοινωνικής πραγματικότητας, αλλά ως ενεργό πεδίο παραγωγής λόγου, συναισθήματος και πολιτικής φαντασίας. Με τον τρόπο αυτό, η εργασία επιχειρεί να συμβάλει σε μια κριτική ανάγνωση του ελληνικού κινηματογράφου ως χώρου όπου αναπαράγονται, αλλά και εν δυνάμει αμφισβητούνται, οι ηγεμονικοί λόγοι περί μετανάστευσης.

ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ. ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ, ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

Μπορεί το σχολικό ραδιόφωνο να ενισχύσει και να προωθήσει τα δικαιώματα των παιδιών, λειτουργώντας ως παιδαγωγικό εργαλείο που μετασχηματίζει τη μαθησιακή εμπειρία; Η παρούσα ερευνητική μελέτη επιχειρεί να απαντήσει σε αυτό το ερώτημα, διερευνώντας τον ρόλο του σχολικού ραδιοφώνου μέσα από τις εμπειρίες εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων της ομάδας «Τα Ραδιόφωνα του Σκασιαρχείου». Σκοπός της έρευνας είναι να εξετάσει πώς το σχολικό ραδιόφωνο συμβάλλει στην προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών, στην καλλιέργεια ίσων ευκαιριών μάθησης, στη σχολική ευημερία και στη σύνδεση σχολείου-κοινότητας. Παράλληλα, διερευνάται πώς η Παιδαγωγική Φρενή διαμορφώνει την υιοθέτηση της τεχνικής του ραδιοφώνου, αλλά και πώς οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τη συμμετοχή τους στην παιδαγωγική ομάδα «Τα Ραδιόφωνα του Σκασιαρχείου», στοιχείο καθοριστικό για την εδραίωση της πρακτικής και τη διάχυσή της στην εκπαιδευτική κοινότητα. Τα ερευνητικά ερωτήματα φωτίζουν τη συμβολή του ραδιοφώνου στην έκφραση των παιδιών, τη διεκδίκηση των δικαιω-

μάτων τους, την ενημέρωση, τη συμμετοχικότητα, την καθημερινότητα του σχολείου, αλλά και τις προκλήσεις και δυνατότητες βελτίωσης. Η μελέτη στηρίχθηκε στην ποιοτική μεθοδολογία με ημιδομημένες ατομικές και ομαδικές συνεντεύξεις. Το δείγμα περιλάμβανε εκπαιδευτικούς, παιδιά και γονείς που συμμετείχαν ενεργά στην παραγωγή εκπομπών της ομάδας. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω θεματικής κωδικοποίησης, επιτρέποντας την ανάδειξη νοημάτων και εμπειριών που συνδέουν το ραδιόφωνο με τη μαθησιακή ζωή. Τα συμπεράσματα δείχνουν ότι το σχολικό ραδιόφωνο αποτελεί ζωντανό πεδίο ενδυνάμωσης της φωνής των παιδιών, ενίσχυσης της ελεύθερης έκφρασης, της αυτονομίας, της υπευθυνότητας, της κριτικής σκέψης και τη συνεργασίας, ενώ παράλληλα καλλιεργεί δεσμούς με την κοινότητα. Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη συμμετοχή τους στην ομάδα ως πηγή επαγγελματικής ενδυνάμωσης και συλλογικότητας. Παρά τις τεχνικές και οργανωτικές δυσκολίες, το ραδιόφωνο αναδεικνύεται ως δημοκρατικό εργαλείο που μεταμορφώνει τη σχολική καθημερινότητα.

Προφορικές εισηγήσεις

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΗΘΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΔΗΜΟΥ

Το ζήτημα της ηθικής αγωγής στην εκπαίδευση αποτελεί διαχρονικό ζήτημα, και ειδικότερα επίκαιρο σε μία εποχή έξαρσης των φαινομένων ενδοσχολικής/εφηβικής βίας, όπως είναι η σημερινή. Σε αυτό το πλαίσιο, οι κινηματογραφικές σπουδές προσφέρουν μια εναλλακτική οδό προσέγγισης του ζητήματος: μέσω α) της εξοικείωσης του μαθητικού/φοιτητικού κοινού με θεμελιώδεις φιλοσοφικές αρχές και β) της εφαρμογής των θεωριών σε κινηματογραφικά παραδείγματα, είναι

δυνατή η -απαλλαγμένη από τον χαρακτήρα κατήχησης- μεταλαμπάδεση ηθικών αξιών με την επακόλουθη ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων. Το περιεχόμενο της εισήγησής μου θα αφορά ακριβώς αυτού του είδους την τεχνογνωσία, ως πρόταση που μπορεί να επεκταθεί τόσο στην δευτεροβάθμια όσο και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η μέθοδος της ποιοτικής ανάλυσης σε συνδυασμό με μελέτη περιπτώσεων फिल्मικών αναλύσεων προκρίνεται ως η πλέον κατάλληλη

για την παρούσα έρευνα, στόχος της οποίας είναι η καταγραφή απτών αποτελεσμάτων από τα δύο στάδια του εναλλακτικού μοντέλου διδασκαλίας (εξοικείωση διαχείρισης ηθικών ζητημάτων δια της φιλοσοφικής οδού και προβολή κινηματογραφικών ταινιών προς επίρρωση της θεωρίας). Τηρώντας αυτό το μεθοδολογικό πλαίσιο, η παρούσα έρευνα θα παρουσιάσει τα πλεονεκτήματα της προσέγγισης της φιλοσοφίας

του κινηματογράφου, τα πρωταρχικά για τον θεματικό άξονα φιλοσοφικά σημεία καθώς και θα περιλάβει αναφορές σε επιλεγμένα κινηματογραφικά φιλμ ως πρόταση για εκπαιδευτικό υλικό, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη ηθικών αξιών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών για την πρόληψη της ενδοσχολικής βίας και του σχολικού εκφοβισμού.

ΤΑ ΝΟΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΡΑΓΩΓΙΑΣ

Στο άρθρο αυτό, επιχειρείται η ανάλυση/ανάγνωση ενός ντοκιμαντέρ με θέμα «The Battle of Jutland – Clash of the Titans – Part I (Beatty vs Hipper)» μέρος της τριλογίας ντοκιμαντέρ «The Battle of Jutland», που έλαβε χώρα τον Μάιο του 1916 ανοιχτά της ομώνυμης χερσονήσου», το ντοκιμαντέρ είναι μια παραγωγή του «Drachinifel- Naval Historiographer» και η διανομή του γίνεται αποκλειστικά από το κανάλι του You tube. Το θέμα το οποίο πραγματεύεται έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών συγγραφέων, πολιτικών και κινηματογραφιστών, καθένας από τους οποίους αντιμετωπίζει τον πόλεμο από διαφορετική οπτική γωνία. Το άρθρο επιδιώκει να διερευνήσει τον συγκεκριμένο τρόπο με τον οποίο ένα ντοκιμαντέρ με θέμα την «Ναυμαχία της Γιουτλάνδης» διαμορφώνει την αντίληψη του κοινού για τον πόλεμο, καθώς και να αναλύσει/αναγνώσει το ντοκιμαντέρ σε κοινωνικοσημειωτικό επίπεδο. Θεωρητικοί άξονες της έρευνας αποτελούν, η σημειωτική οπτικού υλικού, η χρήση της εικόνας/του κινηματογράφου ως ιστορικής μαρτυρίας και η

αξιοπιστία του οπτικού και κινηματογραφικού υλικού. Στην περίπτωση του ντοκιμαντέρ που εξετάζεται στο παρόν άρθρο, έχουμε συνδυασμό κινούμενης εικόνας και προφορικού λόγου/αφήγησης μέσω των οποίων αποδίδονται τα ιστορικά γεγονότα επί του πεδίου (μάχης), στο επίπεδο της δράσης, αλλά και στο επίπεδο του τραύματος του πολέμου. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, χρησιμοποιείται το πλαίσιο οπτικού σχεδιασμού των Kress και Leeuwen για την ανάλυση του περιεχομένου των εικόνων. Η διάκριση των δύο επιπέδων του Roland Barthes, σημασιολόγησης και μύθου. Καθώς και τη σειρά κριτηρίων με τα οποία μπορούμε να ελέγξουμε αν οι εικόνες είναι γνήσιες του Marc Ferro. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι κάθε πολεμικό ντοκιμαντέρ παρουσιάζει την πραγματικότητα σχετικά με την «Ναυμαχία της Γιουτλάνδης», σύμφωνα με τις πολιτικές θέσεις και τις ιδεολογίες του δημιουργού του.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ: ΓΕΦΥΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΔΡΟΥΓΚΑ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΛΕΤΡΑΣ

Η εισήγηση επιχειρεί να διερευνήσει τον διεπιστημονικό ρόλο των Οπτικοακουστικών Σπουδών ως κρίσιμο πεδίο σύνδεσης ανάμεσα στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, τη δημιουργική παραγωγή και τη συνεχιζόμενη επιμόρφωση. Μέσα από παραδείγματα εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ερευνητικών και επιμορφωτικών πρακτικών, αναδεικνύεται η σημασία των οπτικοακουστικών μέσων ως παιδαγωγικών εργαλείων, αλλά και ως πεδίο ανάπτυξης ψηφιακού γραμματισμού, πολιτιστικής καλλιέργειας και συμμετοχικής μάθησης. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η οπτικοακουστική δημιουργία μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά στην εκπαίδευση εκπαιδευτικών, στην καλλιέργεια δημι-

ουργικής σκέψης, καθώς και στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου κοινωνικού περιβάλλοντος που απαντά στις προκλήσεις της ψηφιακής εποχής. Η παρουσίαση προτείνει ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιμορφωτικών πρωτοβουλιών, προβάλλοντας τις οπτικοακουστικές σπουδές ως έναν δυναμικό άξονα διασύνδεσης θεωρίας και πράξης, εκπαίδευσης και δημιουργικότητας.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΟΥΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ «ΑΠΟ ΞΕΝΟ ΤΟΠΟ».

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΟΥ, ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΟΥΖΟΥΡΑΚΗ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η εισήγηση εξετάζει τη μελέτη της τοπικής ιστορίας μέσω της δημιουργίας ταινιών τεκμηρίωσης στο πλαίσιο του σχολείου. Μελέτη περίπτωσης: Η δημιουργία του μαθητικού ντοκιμαντέρ «Από ξένο τόπο» από το γυμνάσιο Σούδας Χανίων. Η ταινία αφορά τους πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και την εγκατάστασή τους στην περιοχή της Σούδας και των Τσικαλαριών Χανίων. Βασικοί στόχοι: Οι μαθητές ερχόμενοι σε επαφή με τις ρίζες τους, να γνωρίσουν την αξία της τοπικής ιστορίας, εντάσσοντας την στο ευρύ ιστορικό-πολιτικό πλαίσιο της εποχής και μέσω της οπτικοακουστικής καταγραφής και της δημιουργίας ντοκιμαντέρ να εγγραμματοστούν κινηματογραφικά. Μεθοδολογία: Έρευνα σε αρχεία και φωτογραφίες. Συνεντεύξεις με απογόνους προσφύγων. Καταγραφή μνήμης και προφορικής ιστορίας. Οπτικοακουστική αποτύπωση μαρτυριών και μνημείων. Συμπεράσματα: Η περίπτωση

των προσφύγων της Μικράς Ασίας δείχνει πώς η ιστορία παραμένει ζωντανή στην κοινότητα. Σχεδόν ένα αιώνα από τη Μικρασιατική Καταστροφή και την εγκατάσταση των προσφύγων στις φτωχογειτονιές της Κάτω Σούδας Χανίων και στα Μετόχια των Τσικαλαριών, οι μνήμες παραμένουν ακόμα νωπές στη θύμηση των ανθρώπων. Φαίνεται ότι ο χρόνος δεν σβήνει στο διάβα του τέτοιου είδους πληγές ολοκληρωτικά. Μπορεί να τις επουλώνει, αλλά ο πόνος του ξεριζωμού που μετεξελίχθηκε με τον καιρό σε αγώνα για την επιβίωση και την ενσωμάτωση στη νέα πατρίδα, πάντα αφήνει σημάδια. Η Μικρασιατική παράδοση καλά κρατεί στην περιοχή και οι άνθρωποι, αν και πρόσφυγες δεύτερης και τρίτης γενιάς, δεν ξεχνούν. Σε ό,τι αφορά τους μαθητές και τις μαθήτριες, άλλαξε τη στάση τους για το κινηματογραφικό είδος που λέγεται ντοκιμαντέρ και μετέτρεψε την τοπική ιστορία σε εμπειρία ζωής.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ CINEDU. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΕΥΘΥΜΟΓΛΟΥ

Η συγκεκριμένη πρόταση εισήγησης ερευνητικής μελέτης αποτελεί τη διπλωματική μου εργασία στο τμήμα Κινηματογράφου ΑΠΘ, στο τομέα της παιδαγωγικής του κινηματογράφου με επιβλέπων καθηγητή τον Δημήτρη Παπαδόπουλο. Η έρευνα εξετάζει τη δυναμική της κινηματογραφικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, εστιάζοντας στην αξιοποίηση της ψηφιακής πλατφόρμας κινηματογραφικών ταινιών για τα σχολεία, CINEDU. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο 2ο ΕΠΑΛ Κυκλίας κατά το σχολικό έτος 2023-2024, με τη συμμετοχή 18 μαθητών της Β΄ τάξης. Επιλέχθηκαν και μελετήθηκαν τρεις ταινίες της πλατφόρμας («Χάκερ», «Ναγιόλα» και «Αιτία Πολέμου»), αξιοποιώντας πλήρως το συνοδευτικό παιδαγωγικό υλικό της κάθε ταινίας, πριν και μετά τη θέασή τους, καθώς και μέσω οργανωμένων δραστηριοτήτων. Τα βασικότερα ερωτήματά της είναι: 1ο: πώς βλέπουμε μια ταινία και πως τη συζητάμε μέσα στην τάξη. 2ο: η αξιολόγηση του υλικού των τριών ταινιών από την κινηματογραφική πλατφόρμα CINEDU. Πιο συγκεκριμένα, το υλικό που είναι οργανωμένο στους άξονες: i) της ανάλυσης περιχομένου της ταινίας, ii) του αναλυτικού προγράμματος

σπουδών, iii) της ανάλυσης κινηματογραφικής γλώσσας. 3ο: η κινηματογραφική εκπαίδευση ως αυτόνομο πεδίο μπορεί να συμβάλλει με θετικό τρόπο στην εκπαιδευτική διαδικασία και να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον μαθητών/τριών για έκφραση και δημιουργικότητα στο πλαίσιο ως ξεχωριστό, αυτόνομο μάθημα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα; Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίων και παρατηρήσεων, εστιάζοντας σε ζητήματα κατανόησης, ενεργούς συμμετοχής, συνεργατικής μάθησης και σύνδεσης της κινηματογραφικής εμπειρίας με το γνωστικό αντικείμενο των Νέων Ελληνικών. Πιο συγκεκριμένα, η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω δύο ερωτηματολογίων, ένα ερωτηματολόγιο που συμπληρωνόταν στο τέλος κάθε ταινίας και ένα συνολικής αποτίμησης της δράσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι ο κινηματογράφος ως παιδαγωγικό μέσο μπορεί να εμπνεύσει, να κινητοποιήσει και να ενισχύσει την κριτική σκέψη των μαθητών. Επίσης, καταγράφεται ισχυρή θετική στάση των μαθητών/τριών απέναντι στην προοπτική ένταξης του κινηματογράφου ως αυτόνομου μαθήματος στο σχολικό πρόγραμμα.

ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΣΗ: Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΗΘΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

NINA ZOYLINAKH

Η συγγραφή σεναρίου υπήρξε ανέκαθεν μια βαθιά ανθρώπινη πράξη, μια διαδικασία που αντλείται από την εμπειρία, τη μνήμη, τη φαντασία και συχνά το τραύμα του δημιουργού απέναντι στην ιστορία που αφηγείται. Στη σύγχρονη οπτικοακουστική πραγματικότητα, η είσοδος της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) επαναπροσδιορίζει αυτή τη διαδικασία, εγείροντας κρίσιμα ερωτήματα για τον ρόλο του ανθρώπου στη δημιουργία και τα όρια της τεχνολογικής παρέμβασης.

Η παρούσα εισήγηση προσεγγίζει την TN ως ένα νέο εργαλείο στη συγγραφή σεναρίου, όχι με όρους άκριτου τεχνολογικού ενθουσιασμού ή απόλυτης απόρριψης, αλλά μέσα από μια κριτική και ανθρωποκεντρική σκοπιά. Στόχος της έρευνας είναι να διερευνήσει πώς η χρήση αλγοριθμικών εργαλείων επηρεάζει την έννοια της δημιουργικότητας, της συγγραφικής πρόθεσης και της καλλιτεχνικής ευθύνης, καθώς και ποιες ηθικές προεκτάσεις αναδύονται από αυτή τη νέα συν-δημιουργική σχέση ανθρώπου και μηχανής. Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα εστιάζουν στους τρόπους με τους οποίους η TN ενσωματώνεται στη διαδικασία της συγγραφής,

στις νέες μορφές αφήγησης που προκύπτουν, αλλά και στα διλήμματα που αφορούν την αυθεντικότητα, τα πνευματικά δικαιώματα, τη δημιουργική ιδιοκτησία, τις αλγοριθμικές προκαταλήψεις και τον κίνδυνο πολιτισμικής ομοιογένειας. Η μεθοδολογία βασίζεται στην περιγραφική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και την κριτική ανάλυση αυτής. Τα ευρήματα δείχνουν ότι, παρότι η TN μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά και να διευρύνει τις δημιουργικές δυνατότητες, η άκριτη χρήση της εμπεριέχει τον κίνδυνο υπονόμευσης βασικών ηθικών αρχών της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η μελέτη καταλήγει στην ανάγκη διαμόρφωσης ενός σαφούς δεοντολογικού πλαισίου που θα διασφαλίζει τη διαφάνεια, την ανθρώπινη εποπτεία και τη διατήρηση της πολυφωνίας στην οπτικοακουστική αφήγηση. Όπως σημείωνε ο Syd Field*, ο συγγραφέας είναι ο μόνος που φέρει την ευθύνη του μύθου του. Την ευθύνη και την επιλογή. Ίσως, τελικά, το ζητούμενο δεν είναι αν η TN μπορεί να γράψει ιστορίες, αλλά αν μπορεί να σταθεί μέσα τους, με το βάρος, τη σιωπή και την ηθική ευθύνη που αυτές συνεπάγονται.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΑΠΟ ΤΟ “ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ” ΣΤΟ “ΜΑΘΑΙΝΩ ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ”

ΣΟΦΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΟΥ, ΒΑΡΒΑΡΑ ΜΠΑΣΔΕΚΗ

Η εισήγηση διερευνά τη δυνατότητα του σχολείου να αξιοποιήσει τον “πολιτισμό της εικόνας” με πιο κριτικό και υπεύθυνο τρόπο, προάγοντας την οπτική παιδεία (visual literacy) ως θεμελιώδη δεξιότητα του 21ου αιώνα, χωρίς ταυτόχρονα να συμβάλλει στην υπερ-έκθεση των παιδιών σε παθητικές μορφές κατανάλωσης περιεχομένου οθόνης. Ειδικότερα η θεωρητική αυτή εργασία στοχεύει στο να εξετάσει τη διφορούμενη και συχνά συγκρουσιακή σχέση μεταξύ της σύγχρονης κουλτούρας, η οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην επικράτηση και τη διάδοση της εικόνας – είτε κινούμενης ή στατικής – και του τρόπου με τον οποίο γίνεται η διδασκαλία και η διάχυση της γνώσης στο σύγχρονο σχολείο. Μέσα από τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο πολιτισμός της εικόνας έχει εισέλθει στη σχολική καθημερινότητα ως μέσο εκπαίδευσης και γραμματισμού (π.χ. προβολή εκπαιδευτικών ταινιών/ντοκιμαντέρ ή βίντεο), η παρουσίαση αναδεικνύει την εγγενή αντίφαση που διαπερνά τη σύγχρονη εκπαιδευτική πρακτική: την ίδια στιγμή που η εικόνα και

οι οθόνες χρησιμοποιούνται συστηματικά από τους εκπαιδευτικούς ως ελκυστικά διδακτικά εργαλεία για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών, τα ίδια τα παιδιά καλούνται να περιορίσουν την υπερβολική έκθεση στις οθόνες. Τα ευρήματα της εργασίας φιλοδοξούν να χαρτογραφήσουν μια νέα οπτική πάνω στην οπτικοακουστική παιδεία για το σύγχρονο σχολείο.

ΜΝΗΜΕΙΟ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ: ΤΟ ΓΕΝΙ ΤΖΑΜΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ, ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗ

Η παρούσα μελέτη ερευνά πώς η οπτικοακουστική αφήγηση μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο κατανόησης και κριτικής πρόσληψης της πολιτισμικής και θρησκευτικής ετερότητας, με άξονα την περίπτωση του Γενί Τζαμί της Θεσσαλονίκης. Το ενδιαφέρον μετατοπίζεται από την αμιγώς ιστορική και αρχιτεκτονική τεκμηρίωση του μνημείου προς τη μελέτη του τρόπου με τον οποίο ο χώρος επαναπροσδιορίζεται και επανανοηματοδοτείται μέσα από την οπτικοακουστική αφήγηση, με έμφαση στην έννοια της «αίσθησης του τόπου». Σε αυτό το πλαίσιο, η θεωρητική έρευνα συμπορεύεται με τη δημιουργία ντοκιμαντέρ μικρού μήκους που λειτουργεί ως πεδίο διερεύνησης του χώρου από τον θεατή. Αξιοποιώντας κινηματογραφικούς κώδικες (την εικόνα, τον ήχο, τον ρυθμό, τα αφηγηματικά μοτίβα), το μνημείο προσεγγίζεται ως φορέας πολλαπλών νο-

ημάτων που οικοδομούνται κατά την παρατήρηση, τη σύνδεση τη μορφής με το περιεχόμενο και την προσωπική εμπλοκή του θεατή. Ακολουθώντας της σκέψη της Gillian Rose (Visual Methodologies, 2016), το μνημείο αντιμετωπίζεται ως πολιτισμικό «οπτικό αντικείμενο», του οποίου το νόημα κατασκευάζεται μέσα από πρακτικές αναπαράστασης και θέασης. Συνεπώς, το ντοκιμαντέρ δεν επιδιώκει την πληροφοριακή παρουσίαση, αλλά την καλλιέργεια μια βιωματικής και ερμηνευτικής σχέσης με τον χώρο. Τελικά, η εισήγηση προτείνει το παραπάνω παράδειγμα κριτικού οπτικοακουστικού γραμματισμού, με σκοπό να αναδείξει τον τρόπο που τα μνημεία μπορούν να λειτουργήσουν, με τη μεσολάβηση της εικόνας και του ήχου, ως εργαλεία πολιτισμικής ανάγνωσης.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΜΦΥΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΤΙΣΤΟΥΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥΣ ΦΑΡΟΥΣ (190Σ - ΑΡΧΕΣ 20ΟΥ ΑΙΩΝΑ)

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΚΑΡΟΥΧΑ

Ο κινηματογράφος, ως πλαίσιο δημιουργίας, διαμεσολάβησης και θέασης, δεν καταγράφει απλώς ιστορικές συνθήκες και εμπειρίες, αλλά τις αξιοποιεί για την παραγωγή νοημάτων που αφορούν, μεταξύ άλλων, στις έμφυλες κατασκευές της φροντίδας, της εργασίας και της κοινωνικής προσφοράς. Υπό αυτή την έννοια, ο κινηματογράφος έχει συμβάλει σημαντικά στη συγκρότηση και τη μετάδοση αναπαραστάσεων των γυναικών φαρφυλάκων, αναδεικνύοντας ζητήματα οικογενειακών και εργασιακών σχέσεων, αλλά και ευρύτερων κοινωνικών και πολιτικών πρακτικών. Με αφετηρία την ιστορία της εργασίας στο πεδίο των κτιστών ναυτικών φάρων (19ος - αρχές 20ού αιώνα), η μελέτη διερευνά τρόπους με τους οποίους οι κινηματογραφικές αφηγήσεις επηρεάζουν αντιλήψεις για θέματα φύλου, εργασίας και πολιτισμικού συγκειμένου. Η ανάλυση εστιάζει σε επιλεγμένες κινηματογραφικές περιπτώσεις στις οποίες ο φάρος λειτουργεί ως σκηνικό και συμβολικός τόπος σύγκλισης και αλληλεπίδρασης μεταξύ οικογενειακής ζωής και εργασιακής πραγματικότητας, ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας. Ειδική έμφαση δίνεται στην κινηματογραφική απεικόνιση της έντασης ανάμεσα στην ιστορική συγκυρία της απασχόλησης γυναικών ως φαρφυλάκων και την πρόσληψή της μέσα από συγκεκριμένα αισθητικά σχήματα. Η ανακοίνωση στοχεύει να εισφέρει στη συζήτηση για τον ρόλο των

οπτικοακουστικών τεχνών, και ειδικά του κινηματογράφου, στην επιβεβαίωση ή την αποδόμηση και την εναλλακτική προσέγγιση σύνθετων πολιτισμικών φαινομένων.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ: ΔΥΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΑΠΛΑΤΖΗ

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει την πρακτική της επιμέλειας κινηματογραφικών προγραμμάτων και της συμμετοχής των νέων στις λειτουργίες των κινηματογραφικών φεστιβάλ ως δυνάμει εκπαιδευτική διαδικασία ανάπτυξης δημιουργικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων, αφενός, και δημοκρατικής και πολιτιστικής ενδυνάμωσης, αφετέρου. Ως μέθοδος προτείνεται η διεπιστημονική προσέγγιση, αξιοποιώντας τις θεωρίες που αφορούν την εκπαιδευτική διαδικασία (J. Rancière) σε συνδυασμό με τη θεωρία για τον μιντιακό γραμματισμό (D. Buckingham) και τη θεωρία του συγκριτικά νέου πεδίου μελέτης σπουδών των φεστιβάλ κινηματογράφου (M. de Valck) και ειδικότερα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων εντός αυτών (K. Αϊβαλιώτης). Η επιμέλεια κινηματογραφικών προγραμμάτων τοποθετείται εντός της προτεινόμενης θεώρησης ως μορφή κριτικού και δημιουργικού γραμματισμού. Δύο ενδεικτικές μελέτες περίπτωσης από το Ηνωμένο Βασίλειο, παρουσιάζονται κριτικά ως παραδείγματα καλών πρακτικών, στο παραπάνω πλαίσιο: οι δράσεις «Barbican Young Film Programmers» και «BFI Film Academy – Film Programming». Και οι δύο δράσεις αναδεικνύουν τη συμμετοχή και εκπαίδευση των νέων στην επιμέλεια κινηματογραφικών προγραμμά-

των ως εργαλείο καλλιέργειας κριτικής σκέψης, ανάπτυξης δεξιοτήτων σε πολλαπλά επίπεδα και προώθησης της κοινωνικής ένταξης. Το «Barbican Young Film Programmers» εντάσσει τους νέους στον προγραμματισμό ενός θεσμικού πολιτιστικού φορέα, προκρίνοντας τη συλλογική επιμέλεια και τη συμπερίληψη-εκπροσώπηση διαφορετικών φωνών. Το «BFI Film Academy – Film Programming» εστιάζει στη βιωματική εκπαίδευση, σε πραγματικές «συνθήκες εργασίας», δίνοντας έμφαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στην ισότιμη πρόσβαση για νέες και νέους, που διαμένουν στην περιφέρεια. Ιδιαίτερο είναι δε το ενδιαφέρον όσον αφορά τη σύνδεση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων με τις σύγχρονες μορφές και ολοένα αναπτυσσόμενες συνήθειες θέασης των κινηματογραφικών και ο/α έργων, δηλαδή την ψηφιακή καθώς και την ατομική θέαση. Συμπληρωματικά, διερευνάται το ορισμένο πεδίο στον ελλαδικό χώρο και προτείνεται η προσαρμογή και ο εμπλουτισμός αντίστοιχων πρακτικών στην ελληνική πραγματικότητα, μέσω συνεργασιών με φεστιβάλ, πολιτιστικούς οργανισμούς και κινηματογραφικές λέσχες, με στόχο τη διεύρυνση της πρόσβασης και τη διαμόρφωση ενεργών θεατών, είτε σε συνθήκες συλλογικής είτε ατομικής θέασης.

ΒINGE WATCHING ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ. «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΑΝ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΑΣ» (FAMILIES LIKE OURS / FAMILIES SOM VORES) ΤΟΥ THOMAS VINTERBERG ΩΣ ΟΠΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Μπορεί η κλιματική αλλαγή να απειλήσει τη ζωή, την ελευθερία και την ασφάλεια; Και αν ναι, σε ποιον βαθμό; Αυτά είναι τα ερωτήματα που θέτει ο Thomas Vinterberg στη διάρκεια των επτά επεισοδίων της σειράς Οικογένεια σαν τη Δική μας (2024), όπου οι πολίτες της Δανίας, εντελώς ανυποψίαστοι και απρο-

ετοίμαστοι, αναγκάζονται μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα να εκκενώσουν τη χώρα τους εξαιτίας της ανόδου της στάθμης της θάλασσας. Ο Δανός σκηνοθέτης, γνωστός από το Δόγμα '95, πραγματεύεται το ζήτημα της κλιματικής μετανάστευσης μετατρέποντας τη σειρά σε ένα κοινωνικό εργαστήριο. Μέσα από αυτό

θέτει θεσμικά, πολιτικά και ηθικά διλήμματα, αναδεικνύοντας ένα πολυεπίπεδο πλέγμα συνεπειών της κλιματικής κρίσης όχι μόνο σε προσωπικό και αξιακό επίπεδο, αλλά κυρίως σε διακρατικό και πολιτειακό. Η τηλεοπτική αυτή πρόταση συνιστά μια ταυτόχρονα δυστοπική και ρεαλιστική μελέτη περίπτωσης, η οποία φωτίζει ζητήματα περιβαλλοντικής και οικολογικής ευθύνης, πολιτεότητας και βιώσιμης διαχείρισης των πόρων, ως βασικών παραγόντων κοινωνικής συνοχής και κοινωνικής δικαιοσύνης. Το ερώτημα "τι θα γινόταν αν" δεν λειτουργεί απλώς ως μια οπτικοακουστική αναπαράσταση ενός υποθετικού σεναρίου, αλλά ως η πιθανή προοπτική μιας επικείμενης δημοκρατικής και ανθρωπιστικής κρίσης. Μέσα από τη μορφή της τηλε-

οπτικής αφήγησης και τη λογική της συνεχούς θέασης (binge watching), τα φλέγοντα θέματα της κλιματικής αλλαγής αποκτούν ευρύτερη απήχηση και από-θεωρητικοποιούνται, καθώς ενσωματώνονται σε μικρές, προσωπικές ιστορίες, και μετατρέπονται σε ζωντανή βιωματική εμπειρία. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται περιβαλλοντική ενσυναίσθηση, ενισχύεται η πολιτικο-κοινωνική αφύπνιση, και προωθείται η έννοια της «αιφόρου πολιτεότητας». Η σειρά του Vinterberg αποτελεί, τέλος, ένα πλούσιο και πολυεπίπεδο οπτικοακουστικό υλικό υψηλής εκπαιδευτικής αξίας για ζητήματα που αφορούν τον πράσινο μετασχηματισμό και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals – SDGs) των Ηνωμένων Εθνών.

Η ΟΡΑΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΩΣ ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ. ΕΠΙΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΟΥΝΗΣ

Στην παρούσα έρευνα εξετάζεται το ανθρώπινο σώμα ως εργαλείο διερεύνησης του αστικού τοπίου μέσα από την οπτικοακουστική καταγραφή της παρουσίας του στον δημόσιο χώρο. Αντλώντας στοιχεία από τις θεωρίες των μνημείων, των αντι-μνημείων και της επιτελεστικής έρευνας, και ακολουθώντας το τρίπτυχο θέαση – κριτική προσέγγιση – δημιουργία, διατυπώνεται μια οπτικοακουστική ερευνητική πρόταση με στόχο τη διερεύνηση των εξής ερωτημάτων: σε ποιο βαθμό η μνημειακότητα μπορεί να νοηθεί όχι ως στατικό αντικείμενο αλλά ως διαδικασία, δράση και επιτέλεση· και πώς η οπτικοακουστική πρακτική συμβάλλει στον κινηματογραφικό και οπτικοακουστικό γραμματισμό, καθώς και στην ανακατασκευή της δημόσιας μνήμης. Στο πλαίσιο της έρευνας παρουσιάζεται ταινία με παραδείγματα καλλιτεχνικών παρεμβάσεων στον δημόσιο χώρο, οι οποίες επιχειρούν την ανάδειξη του σώματος ως ενεργού φορέα νοήματος και ως μέσου επαναπροσδιορισμού της δημόσιας μνήμης. Η ταινία, ως υπόθεση εργασίας, ενεργοποιεί επιτελεστικές ασκήσεις και οδη-

γεί σε μια εξέταση των ερευνητικών ερωτημάτων με κινηματογραφικούς όρους. Ο δημόσιος χώρος αποτελεί έναν κατεξοχήν τόπο διαπραγμάτευσης μνήμης, ταυτότητας και εξουσίας. Στο αστικό τοπίο, τα μνημεία, οι αρχιτεκτονικές δομές και οι μηχανισμοί θέασης οργανώνουν την ιστορική αφήγηση και διαμορφώνουν ιεραρχίες ορατότητας, καθορίζοντας ποια σώματα και ποιες ιστορίες γίνονται αναγνωρίσιμες στο συλλογικό πεδίο. Η μνημειακότητα, όπως έχει ιστορικά συγκροτηθεί, συνδέεται με τη σταθερότητα, τη διάρκεια και την επιβολή μιας κυρίαρχης αφήγησης. Το σώμα, ως υλική και συμβολική παρουσία, φέρει ενσωματωμένη γνώση, βιωμένες εμπειρίες και ιστορικά ίχνη. Σύμφωνα με τη θεωρία της ενσώματης γνώσης (Sørensen & Rebay-Salisbury, 2012), το σώμα δεν αποτελεί απλώς αντικείμενο παρατήρησης, αλλά ενεργό μέσο παραγωγής νοήματος. Στο πλαίσιο αυτό, το σώμα στον δημόσιο χώρο μπορεί να λειτουργήσει ως αρχείο, όχι με την έννοια της αποθήκευσης, αλλά ως ζωντανή διαδικασία ανάκλησης και επανερμηνείας της μνήμης.

Προφορικές εισηγήσεις

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ AMORES PERROS ΚΑΙ SIN CITY

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΤΣΟΓΡΕΣΑΚΗΣ, ΛΑΦΗ ΜΑΡΙΑ

Η παράλληλη αφήγηση και η σπονδυλωτή δομή αποτελούν αφηγηματικές στρατηγικές που έχουν καθορίσει την εξέλιξη του κινηματογράφου από τις πρώιμες εφαρ-

μογές του Griffith έως τις σύγχρονες πολύ-αφηγηματικές παραγωγές. Όπως έχει δείξει ο Bordwell (1985), η αφηγηματική πολυπλοκότητα και η μη γραμμική δομή

διευρύνουν τις δυνατότητες πρόσληψης του θεατή, ενώ ο Chatman (1990) και ο Genette (1980) ανέλυσαν πώς οι πολλαπλές εστιαστικές οπτικές και οι αναχρονίες δημιουργούν νέες μορφές αφήγησης. Η μελέτη εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο οι σπονδυλωτές ταινίες αξιοποιούν την παράλληλη αφήγηση ώστε να επηρεάσουν την πρόσληψη του θεατή και να συμβάλουν στην ανάπτυξη κινηματογραφικού γραμματισμού. Η ανάλυση θα βασιστεί σε ποιοτική μετασύνθεση και συγκριτική προσέγγιση δύο χαρακτηριστικών έργων, του *Amores Perros* του Alejandro González Iñárritu και του *Sin City* των Frank Miller και Robert Rodriguez. Ειδικότερα, θα εξεταστούν η δομή πολλαπλών ιστοριών και οι τρόποι σύνδεσής τους, η χρήση χρόνου και οι αναχρονίες, η πολυφωνία χαρακτήρων και θεματικών αξόνων, καθώς και η τελική σύγκλιση των αφηγηματικών γραμμών. Η μεθοδολογία θα περιλαμβάνει *close reading* επιλεγμένων σκηνών, ώστε να αναδειχθούν με λεπτομέρεια οι αφηγηματικές τεχνικές και να φανεί πώς ενεργοποιούν

συγκεκριμένες δεξιότητες πρόσληψης και κριτικής ανάλυσης. Τα στοιχεία αυτά θα ερμηνευτούν με αφηγηματολογικά εργαλεία (Bordwell, Chatman, Genette) και θα συσχετιστούν με θεωρίες κινηματογραφικού γραμματισμού (Buckingham, UNESCO), ώστε να φωτιστεί η σχέση ανάμεσα στην αφηγηματική πολυπλοκότητα και την ανάπτυξη δεξιοτήτων θέασης, κριτικής και δημιουργίας. Η συμβολή της μελέτης βρίσκεται στην ανάδειξη των σπονδυλωτών ταινιών όχι μόνο ως αφηγηματικών πειραμάτων αλλά ως θεωρητικού και ερευνητικού πεδίου που εμπλουτίζει τον επιστημονικό διάλογο για τον κινηματογραφικό γραμματισμό. Μέσα από τη συγκριτική ανάλυση και το *close reading* σκηνών, προτείνεται ότι η σπονδυλωτή μορφή ενισχύει την πολυπρισματικότητα της κινηματογραφικής εμπειρίας και καλλιεργεί την κριτική στάση απέναντι στην εικόνα, προσφέροντας ένα πρωτότυπο πλαίσιο για τη μελέτη της σχέσης ανάμεσα στην αφήγηση και τον γραμματισμό.

Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ «ΤΑΠΟΗ» ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ «ΣΑΜΟΥΡΕ». Ο ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ: ΜΙΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΙΟΥΣΗ

Η παρούσα εισήγηση διερευνά τον ρόλο της οπτικοακουστικής έκφρασης ως καταλύτη για την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού, εστιάζοντας στη διαλεκτική σχέση λογοτεχνικής και οπτικοακουστικής αφήγησης. Στο πλαίσιο των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τη Λογοτεχνία στο Λύκειο (ΦΕΚ 2953/4-5-2023), παρουσιάζεται μια διδακτική πρόταση (6-8 διδακτικές ώρες, ά τάξη του λυκείου) που θεμελιώνεται στη συγκριτική και διαθεματική προσέγγιση δύο ετερόκλητων χρονικά, αλλά θεματικά συγγενών έργων: του διηγήματος «Γουτού Γουπατού» (1899) του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και της ταινίας μικρού μήκους «Σάμουρε» (2005) του Θοδωρή Παπαδουλάκη. Κεντρικός άξονας της πρότασης είναι η επεξεργασία της έννοιας του «Άλλου» και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσα από την οποία οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να υπερβούν την παθητική πρόσληψη και να μετατραπούν σε κριτικούς αναλυτές και δημιουργούς. Η παρούσα διδακτική πορεία —αν και το κείμενο εντάσσεται σε μία ευρύτερη συστάδα κειμένων— διαρθρωμένη σε τρεις φάσεις (προ-αναγνωστική, αναγνωστική και μετα-αναγνωστική) ξεκινά από την ανάλυση της ταινίας μικρού μήκους και τη διερεύνηση της ψυχογραφίας του «Σάμουρε» (Θωμάς), για να συναντήσει την παπαδιαμαντική αφήγηση και τη διερεύνηση της ψυχογραφίας του «Ταπόη» ή «του Μανωλιού του Ταπόι (το Ταπόι)» (Μανωλιός). Οι δύο γλώσσες, λογοτεχνική και κινηματογραφική, τίθενται σε σύγκριση ως προς θέματα αφηγηματολογίας,

«διαμεσικών αναφορών», αποκωδικοποίησης οπτικοακουστικών κωδίκων (πλάνα, ηχητικά τοπία) κ.ά. Η διαθεματική σύζευξη κοινωνικών επιστημών, λογοτεχνίας και κινηματογράφου επιτρέπει την ανάδειξη διαχρονικών ζητημάτων, όπως ο εκφοβισμός και η ανάγκη για ενσυναίσθηση. Η διδακτική πρόταση κορυφώνεται με τη μετάβαση στην παραγωγή: οι μαθητές/μαθήτριες, λειτουργώντας ως δημιουργοί, κατασκευάζουν τα δικά τους οπτικοακουστικά προϊόντα (ψηφιακές αφηγήσεις, *video essays* ή φωτογραφικά κολάζ), ασκώντας κριτική στις σύγχρονες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού. Συνολικά, η πρόταση αναδεικνύει πώς η οπτικοακουστική παιδεία μπορεί να ενταχθεί οργανικά στο πρόγραμμα σπουδών, όχι ως απλό εποπτικό μέσο, αλλά ως ένα δυναμικό εργαλείο που ενισχύει την κριτική στάση των εφήβων. Η σύμπλευση της λογοτεχνικής αφήγησης με την κινηματογραφική προσφέρει ένα γόνιμο πεδίο για τον μετασχηματισμό της διδακτικής πράξης, καθιστώντας τον οπτικοακουστικό γραμματισμό βασικό πυλώνα για ένα δημοκρατικό και πολυφωνικό σχολείο, όπου ο μαθητής/η μαθήτρια αποκτά φωνή μέσα από τη δημιουργία. Προτείνεται διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΛΟΓΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΙΑΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗΣ

ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΚΟΙΛΙΑ, ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΟΥΛΟΥ

Η σύγχρονη οπτικοακουστική παραγωγή, στο πλαίσιο της συμμετοχικής κουλτούρας και της πολιτειότητας μέσω των οπτικοακουστικών πρακτικών, επαναπροσδιορίζει τον ρόλο των υποκειμένων από παθητικούς αποδέκτες σε ενεργούς παραγωγούς νοήματος και δημοσίου λόγου. Σύμφωνα με τον Henry Jenkins (2009 & 2016), τα μέσα μπορούν να λειτουργήσουν ως πεδίο κοινωνικής εμπλοκής, συλλογικής δράσης και ενδυνάμωσης της συμμετοχής, ιδιαίτερα όταν εντάσσονται σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Με αυτή τη θεωρητική αφετηρία, η παρούσα εργασία, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο μεταπτυχιακής διπλωματικής έρευνας, διερευνά πώς ο οπτικοακουστικός γραμματισμός μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο κριτικής έκφρασης, κοινωνικής ευαισθητοποίησης και μαθητικής διεκδίκησης. Η έρευνα εμπεριέχει την παραγωγή του ντοκιμαντέρ "Χαρτί και Μέταλλο" με θέμα το όραμα δύο μαθητών από το 2ο Λύκειο Αιγίου. Έπειτα από τον καταστροφικό σεισμό του 1995 και τη στέγαση του σχολείου σε προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις, οι μαθητές ανα-

λαμβάνουν δράση προτείνοντας σχέδιο μεταφοράς του σχολείου στην ανενεργή και επί χρόνια αναξιολογήτη Χαρτοποιία Αιγίου. Η μελέτη βασίζεται σε ποιοτική, συμμετοχική προσέγγιση, συνδυάζοντας τη βιβλιογραφική επισκόπηση με επιτόπια έρευνα πεδίου. Τα δεδομένα προκύπτουν από συνεντεύξεις με τους μαθητές, τη βιομαθητική κινηματογράφηση του σχολικού χώρου ως πεδίου θεσμικής αμέλειας και της Χαρτοποιίας ως συμβόλου ανεκμετάλλετης πολιτισμικής κληρονομιάς, καθώς και από την ανάλυση της μαθητικής πρότασης και της δημόσιας απήχησής της στην τοπική κοινότητα. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η κινηματογραφική τεκμηρίωση και ανάδειξη της μαθητικής πρότασης μπορεί να λειτουργήσει ως ουσιαστική πρακτική οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού. Το ντοκιμαντέρ ενισχύει τη μαθητική φωνή, συμβάλλει στην κριτική προσέγγιση κοινωνικών και εκπαιδευτικών ζητημάτων και λειτουργεί ως μέσο δημόσιας διαπραγμάτευσης ανάμεσα στο σχολείο, την τοπική κοινότητα και το πολιτισμικό περιβάλλον.

Προφορικές εισηγήσεις

ΤΟ ΒΙΝΤΕΟ ΕΒΑΝ ΩΣ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

ΜΑΙΗ ΚΟΚΚΙΔΟΥ, ΑΣΗΜΙΝΑ ΚΟΝΔΥΛΙΔΟΥ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΥΓΔΑΝΗΣ

Τα ψηφιακά οπτικοακουστικά κείμενα συγκροτούν μια σύνθετη πολυτροπική μορφή λόγου, όπου πολυσημικές αφηγήσεις και αναπαραστάσεις εννοιών αρθρώνονται ταυτόχρονα μέσω ήχου και εικόνας. Η μουσική, οι στίχοι και οι εικόνες αποτελούν φορείς νοημάτων τόσο ως αυτόνομα υλικά όσο και μέσα από την αλληλεπίδρασή τους. Η ανάλυση και η ερμηνεία τους συνιστούν μια απαιτητική σημειωτική πράξη σε έναν πυκνό και πολύπλοκο συνδυασμό οπτικών και ακουστικών κωδίκων. Σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, η μελέτη μπορεί να ενισχύσει την καλλιέργεια κριτικού και πολυτροπικού γραμματισμού, όπου οι μαθητριες/ές ενθαρρύνονται να προσεγγίζουν στοχαστικά τα ποικίλα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα της σύγχρονης πραγματικότητας. Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στο φαινόμενο της οπλοχρησίας μέσα από το βίντεο Evan, που δημιουργήθηκε το 2016 από τον αμερικανικό μη κερδοσκοπικό οργανισμό Sandy Hook Promise στις ΗΠΑ, με στόχο την ανάδειξη προειδοποιητικών ενδείξεων σχολικής βίας και ένοπλης επιθετικότητας. Το αφηγηματικό εννοιολογικό βίντεο επιλέχθηκε λόγω της ισχυρής κοινωνικής, πολιτικής και ηθικής

του διάστασης στη συζήτηση για σύγχρονα ζητήματα. Τα συστήματα ανάλυσης περιλαμβάνουν το γλωσσικό (γραπτός λόγος), το οπτικό, το ακουστικό-γλωσσικό (στίχοι του τραγουδιού), το ακουστικό-μουσικό και το ακουστικό-ηχητικό. Στο βίντεο, σε μη-διηγηματικό επίπεδο, ακούγεται απόσπασμα από το τραγούδι Johnny Met June, σε στίχους και μουσική της Shelby Lynne, το οποίο ερμηνεύει η ίδια. Στο συγκεκριμένο εννοιολογικό αντικείμενο, ο κριτικός γραμματισμός στα μέσα (media literacy), σε σύνδεση με την κριτική παιδαγωγική, μπορεί να υποστηρίξει τις/τους μαθήτριες/ές ώστε να στοχαστούν κριτικά σε ζητήματα δικαιωμάτων, ταυτότητας, ασφάλειας, στερεοτύπων, απομόνωσης, αποκλεισμού και ελευθερίας από τον φόβο. Η μελέτη των κωδίκων εστιάζει σε συμφραζόμενες μεταβλητές, μορφές επικοινωνίας και ασυμμετρίες που αναδύονται στη σημειωτική οργάνωση του κειμένου, ενώ η προσέγγιση του κειμένου αναδεικνύει τις αξίες και τα διλήμματα που διαμορφώνονται στο πολιτισμικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο.

FILM IN HOSPITAL ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΑΝΙΚΟ ΠΛΑΝΟ: ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΡΡΕΣ

Το διεθνές πρόγραμμα Film in Hospital είναι μια ψηφιακή πλατφόρμα προσφέρει πρόσβαση σε ποιοτικές κινηματογραφικές ταινίες, σχετικό διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό, και δια ζώσης δημιουργικές δράσεις κινηματογραφικής εκπαίδευσης σε παιδιά και νέους που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης ή αναρρώνουν στο σπίτι. Στόχος του προγράμματος είναι να παρέχει δημιουργική διέξοδο και ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην κινηματογραφική εκπαίδευση και τον οπτικοακουστικό γραμματισμό σε παιδιά που δεν μπορούν να επισκεφτούν κινηματογράφους και αποκλείονται από τα κινηματογραφικά φεστιβάλ. Το πρόγραμμα Film in Hospital στο οποίο από το 2024 συμμετέχει το Νεανικό Πλάνο ως φορέας υπεύθυνος

για την διοργάνωση και εφαρμογή του προγράμματος στην Ελλάδα, αναγνωρίστηκε ως καλή πρακτική για το πώς ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα μπορούν να βελτιώσουν την υγεία και την ευεξία, και συμπεριλήφθηκε στις καλές πρακτικές στην έκθεση «Πολιτισμός και Υγεία: Ώρα για Δράση!» (Culture and Health: Time to Act!) της Ε.Ε. το 2025. Το διεθνές πρόγραμμα ήδη υλοποιείται από 8 κινηματογραφικούς φορείς σε 8 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, και το 2026 θα επεκταθεί σε 12 χώρες προσφέροντας ευρωπαϊκά οπτικοακουστικά έργα μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες αλλά και δημιουργικά εργαλεία ενεργού συμμετοχής του κοινού παιδιών και νέων, σε μεγάλο κομμάτι της ευρωπαϊκής ηπείρου.

«ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΛΗΘΙΝΟ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΨΕΥΤΙΚΟ»: ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΡΙΟΔΟ “ΙΣΤΟΡΙΑ-ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ-ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ” ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΕΦΗΒΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ

Τα τελευταία χρόνια διεξάγεται δημοσίως ένας ενδιαφέρον διάλογος σχετικά με τη συμβολή της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) στον χώρο του Κινηματογράφου και γενικότερα της οπτικοακουστικής παραγωγής. Εκτός των άλλων, συζητιέται η αξιοποίησή της ειδικότερα στο πεδίο του ιστορικού ντοκιμαντέρ, αρκετοί πειραματίζονται με τη δημιουργία σύντομων ιστορικών βίντεο και νέοι παρακολουθούν συχνά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οπτικοακουστικά προϊόντα που αφορούν σε αναπαραστάσεις του παρελθόντος. Από τη δεκαετία του 1990 αρκετές έρευνες έχουν σκιαγραφήσει τις απόψεις μαθητών/-τριών για τη σχέση κινηματογράφου και ιστορικής πραγματικότητας. Εσχάτως, έχουν διεξαχθεί και μέλετες που καταγράφουν τις ιδέες εκπαιδευόμενων αναφορικά με την αξιοποίηση εφαρμογών TN στο μάθημα της Ιστορίας και την αλληλεπίδρασή τους με αυτές. Όμως, τι σκέφτονται οι μαθητές/-τριες όταν παρακολουθούν βίντεο που αναπαριστούν πτυχές του παρελθόντος και έχουν δημιουργηθεί με τη βοήθεια της TN; Η παρούσα εισήγηση αφορά σε μια διερευνητική, ποιοτική μελέτη μικρής κλίμακας που επιχειρεί μια αρχική χαρτογράφηση των ιδεών εφήβων σχετικά με το διεπιστημονικό πεδίο Ιστορίας, Κινηματογράφου και TN. Μέσα από μια διδακτική παρέμβαση τεσσάρων σταδίων οι μαθητές/-τριες ενός Γυμνασίου του Νομού Ιωαννίνων ήρθαν σε επαφή

με σύντομα οπτικοακουστικά προϊόντα που είχαν παραχθεί μέσω TN, και εξέφρασαν τις ιδέες τους σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν έναν πολύπτυχο αναστοχασμό των εφήβων πάνω στο ζήτημα. Κατά τη διάρκεια της παρέμβασης μπόρεσαν να διαμορφώσουν, να υποστηρίξουν, να συγκρίνουν και να μετασχηματίσουν απόψεις, παλινδρομώντας μεταξύ μιας ρεαλιστικής / αντικειμενικής και μιας κριτικής / αναστοχαστικής στάσης απέναντι σε συγκεκριμένες αναπαραστάσεις του παρελθόντος. Σε αυτή την προσπάθειά τους εφάρμοσαν κριτήρια ιστορικά και μη ιστορικά. Συμπερασματικά, με τη βοήθεια μιας διδασκαλίας κατάλληλα δομημένης και στοχοθετημένης, οι μαθητές/-τριες έχουν την ευκαιρία να καλλιεργήσουν ιστορικές δεξιότητες και να εξελιχθούν σταδιακά σε κριτικούς θεατές των οπτικοακουστικών παραγωγών της TN που αφορούν στο παρελθόν.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΟΜΙΛΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΜΕΡΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΝΑ, ΘΕΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η πρόταση αφορά την υλοποίηση Ομίλου που πραγματοποιείται κατά το τρέχον σχολικό έτος 2025-2026 σε Πειραματικό Γυμνάσιο της επαρχίας. Σκοπός του είναι να αξιοποιήσει επιλεγμένα οπτικοακουστικά έργα και συγκεκριμένα κινηματογραφικές ταινίες, για τη διδακτική της Ιστορίας (Β Παγκόσμιος Πόλεμος) και θεμάτων που σχετίζονται με την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή. Οι ταινίες που έχουν επιλεγεί είναι Η ζωή είναι ωραία, Το αγόρι με τις ριγέ πιτζάμες, Jojo Rabbit και Η κλέφτρα των βιβλίων. Οι ταινίες, παρότι διαφέρουν ως προς το ύφος και την αφηγηματική τους οπτική, φωτίζουν κρίσιμες πτυχές της ναζιστικής θηριωδίας, του Ολοκαυτώματος και της ζωής των απλών ανθρώπων σε συνθήκες πολέμου, μέσα από τα μάτια παιδιών και εφήβων, γεγονός που διευκολύνει την ταύτιση και την κατανόηση από τους μαθητές. Η Ζωή είναι ωραία αναδεικνύει τη δύναμη της οικογένειας, της αγάπης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας μέσα στο στρατόπεδο συγκέντρωσης, χωρίς να αποκρύπτει τη φρίκη του Ολοκαυτώματος, ενώ Το αγόρι με τις ριγέ πιτζάμες προσεγγίζει την έννοια της αθωότητας και της άγνοιας, οδηγώντας τους μαθητές σε βαθύ προβληματισμό για τις συνέπειες του ρατσισμού και της απανθρωπιάς. Η

ταινία Jojo Rabbit, με τη χρήση της σάτιρας, προσφέρει γόνιμο έδαφος για συζήτηση γύρω από την προπαγάνδα, τη χειραγώγηση των παιδιών από ολοκληρωτικά καθεστώτα και την αποδόμηση του μίσους, ενώ Η κλέφτρα των βιβλίων αναδεικνύει τη δύναμη του λόγου, της γνώσης και της ατομικής αντίστασης απέναντι στη βία και τον φόβο. Οι μαθητές καλλιεργούν ιστορική ενσυναίσθηση, κριτική σκέψη και ιστορικό γραμματισμό, μαθαίνοντας να διαχωρίζουν την ιστορική αλήθεια από τη μυθοπλασία. Η συζήτηση που ακολουθεί ενισχύει τον δημοκρατικό διάλογο, την κατανόηση πολιτικών εννοιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συμβάλλει στη συνειδητοποίηση της σημασίας της συλλογικής μνήμης, διαμορφώνοντας ενεργούς και ευαισθητοποιημένους πολίτες. Ο κινηματογράφος λειτουργεί ως ισχυρό οπτικοακουστικό μέσο που μετατρέπει την ιστορική γνώση από αφηρημένη αφήγηση σε βιωματική εμπειρία, και αυξάνει το ενδιαφέρον και το κίνητρο των μαθητών, μετατρέποντας τη μάθηση σε μια δημιουργική και συμμετοχική διαδικασία που συνδυάζει γνώση, συναίσθημα και ενεργό προβληματισμό.

Προφορικές εισηγήσεις

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΝΑ, ΘΕΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ

Η παρούσα εισήγηση αφορά την υλοποίηση καινοτόμου σχεδίου δράσης που πραγματοποιείται κατά το τρέχον σχολικό έτος 2025-2026 σε Πειραματικό Γυμνάσιο και εστιάζει στη συμβολή της αξιοποίησης οπτικοακουστικών έργων στη σχολική τάξη ως βασικού παιδαγωγικού μέσου για την κατανόηση και την εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσα από την προβολή αποσπασμάτων ταινιών, ντοκιμαντέρ, τραγουδιών και εικαστικών έργων, οι μαθητές έρχονται σε άμεση επαφή με ιστορίες που αποτυπώνουν παραβιάσεις δικαιωμάτων, κοινωνικές ανισότητες, φαινόμενα αποκλεισμού, βίας και καταπίεσης, αλλά και αγώνες για ελευθερία, ισότητα και αξιοπρέπεια. Το οπτικοακουστικό υλικό λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στη γνώση και το συναίσθημα, ενισχύοντας την ενσυναίσθηση και βοηθώντας τους μαθητές να αντιληφθούν τα ανθρωπίνια δικαιώματα όχι ως αφηρημένες έννοιες, αλλά ως αξίες άρρηκτα συνδεδεμένες με την καθημερινή ζωή και την ιστορική εμπειρία των ανθρώπων. Στο πλαίσιο της συζήτησης που αναπτύσσεται στην τάξη, οι μαθητές καλούνται να αναλύσουν ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα, να συγκρίνουν επι-

λογές και στάσεις προσώπων και να αξιολογήσουν τις ηθικές και πολιτικές συνέπειες αυτών των επιλογών σε σχέση με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Παράλληλα, ενισχύεται η κριτική σκέψη, καθώς οι μαθητές εξετάζουν την ιστορική ακρίβεια, την ιδεολογική φόρτιση και τις πιθανές παραμορφώσεις των εννοιών της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της ανθρώπινης αξίας που προβάλλονται στα έργα. Ενδεικτικά, αποσπάσματα από τις ταινίες η Πολίτικη Κουζίνα, το Εγώ ο καπετάνιος, Καλάβρυτα 1943, το Κύμα και το Wonder, τραγούδια όπως το Imagine του John Lennon, το We Are the World, το Πότε θα κάνει ξαστεριά και η Αστερομάτα, καθώς και εικαστικά έργα όπως η Guernica του Πάμπλο Πικάσο και τα έργα του Γιάννη Γαίτη, Η Κραυγή του Edvard Munch προσφέρουν πλούσιο υλικό για την ανάδειξη της σημασίας της ειρήνης, της αποδοχής της διαφορετικότητας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, η σχολική τάξη μετατρέπεται σε χώρο διαλόγου και δημοκρατικής αγωγής, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενεργών, ευαισθητοποιημένων και υπεύθυνων πολιτών.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΩΣ ΚΑΤΩΦΛΙ ΣΤΗ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΟΣ

Η εισήγηση παρουσιάζει μια καινοτόμο διδακτική πρακτική αξιοποίησης του κινηματογράφου στο πλαίσιο θεωρητικών μαθημάτων επιλογής στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με στόχο την ενίσχυση του οπτικοακουστικού γραμματισμού και της βιωματικής μάθησης στην ανώτατη εκπαίδευση. Κεντρική θέση στην πρακτική αυτή κατέχει η έννοια του κατωφλιού, όπως αυτή ενεργοποιείται μέσω της κινηματογραφικής προβολής στην έναρξη κάθε μαθήματος. Η διδακτική διαδικασία ξεκινά συστηματικά με την προβολή επιλεγμένων κινηματογραφικών αποσπασμάτων πριν από την εισαγωγική διάλεξη. Με το χαμήλωμα των φώτων και την προσωρινή αναστολή του λόγου, παράγεται μια συνειδητή ρήξη με τον εξωδιδασκτικό χρόνο και εγκαθίσταται ένα μεταβατικό πεδίο ανάμεσα στο «πριν» και στο «κατά τη διάρκεια» του μαθήματος. Ο κινηματογράφος λειτουργεί εδώ ως κατώφλι: όχι απλώς ως εισαγωγή, αλλά ως χωρική και χρονική συνθήκη μετάβασης, που αναδιοργανώνει την προσοχή, τη διάθεση και την ετοιμότητα των φοιτητών. Η κατωφλιακή αυτή συνθήκη δεν προορίζεται να μεταδώσει πληροφορία, αλλά εγκαθιδρύσει μια εκπαιδευτική εμπειρία. Οι φοιτητές εξέρχονται προσωρινά από το προηγούμενο γνωστικό και ψυχικό τους πλαίσιο και εισέρχονται σε ένα κοινό πεδίο συγκέντρωσης και προσδοκίας, όπου το μάθημα μπορεί να συγκροτηθεί ως συμβάν και όχι ως απλή μετάδοση γνώσης. Ο κινηματογράφος, ως οπτικοακουστική τέχνη, ενεργοποιείται έτσι ως παιδαγωγική συσκευή κατωφλιού, προετοιμάζοντας το έδαφος για θεωρητική σκέψη και

κριτικό προβληματισμό. Στα μαθήματα αυτή η προβολή πραγματοποιείται στην αρχή κάθε μαθήματος, πριν την εισαγωγική διάλεξη, με χαμήλωμα των φώτων και προσωρινή αναστολή του λόγου, δημιουργώντας μια σαφή τομή ανάμεσα στον εξωδιδασκτικό χρόνο των φοιτητών και στον χρόνο του μαθήματος. Η διαδικασία αυτή αποσπά τους φοιτητές από το προηγούμενο γνωστικό και ψυχικό τους πλαίσιο και τους εντάσσει σε ένα κοινό πεδίο προσοχής, συγκέντρωσης και εμπειρίας. Ο κινηματογράφος ενεργοποιείται έτσι ως χωρική και χρονική παύση, που προετοιμάζει το έδαφος για θεωρητική σκέψη και κριτικό προβληματισμό. Τα κινηματογραφικά αποσπάσματα επιλέγονται με βάση τη θεματική κάθε διάλεξης (χώρος, χρήση, σώμα, κατοίκηση, μνήμη), με αποτέλεσμα κάθε μάθημα να αποκτά μια διακριτή ταυτότητα, άρρηκτα συνδεδεμένη με το κινηματογραφικό του ίχνος. Η εικόνα δεν λειτουργεί επεξηγηματικά, αλλά συν-δημιουργικά, παράγοντας έννοιες και ατμόσφαιρες που διατρέχουν τη διδασκαλία της αρχιτεκτονικής. Η ανθεκτικότητα της πρακτικής αποτυπώνεται στη μακροχρόνια μνήμη των φοιτητών, οι οποίοι ανακαλούν τα μαθήματα ως εμπειρίες μετάβασης, ταυτισμένες με τις ταινίες που προηγήθηκαν. Η εισήγηση υποστηρίζει ότι ο κινηματογράφος, ως κατώφλι μάθησης, μπορεί να αποτελέσει πυρήνα διαθεματικής και καινοτόμου διδακτικής προσέγγισης, ενισχύοντας τον κριτικό οπτικοακουστικό γραμματισμό και τη συνέργεια γνωστικών αντικειμένων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οπτικοακουστικός –Κινηματογραφικός Γραμματισμός

ΖΩΝΤΑΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ: ΨΗ- ΦΙΑΚΕΣ ΜΟΥΣΕΙΑΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜ- ΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΚΑΝΑΡΗ

Η παρούσα εργασία αφορά ένα συμμετοχικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με διαθεματικό χαρακτήρα που υλοποιήθηκε το τρέχον σχολικό έτος 2025-26 σε παιδιά Γ' τάξης δημοτικού σχολείου της Θεσσαλονίκης και αξιοποιεί το λαογραφικό σχολικό μουσείο που διαθέτει το σχολείο. Η εκπαιδευτική δράση είχε διάρκεια ενός σχολικού τριμήνου και εστιάζει στη δημιουργία μιας ψηφιακής μουσειακής αφήγησης από τα παιδιά, διερευνώντας τρόπους με τους οποίους η σύζευξη της οπτικοακουστικής έκφρασης, της λογοτεχνίας και της μουσειακής αγωγής μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη του οπτικοακουστικού γραμματισμού στο σύγ-

χρονο σχολείο. Ο σχεδιασμός του προγράμματος βασίστηκε σε σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις για τη συμμετοχικότητα στον χώρο του πολιτισμού, οι οποίες αναδεικνύουν την ενεργό εμπλοκή των παιδιών στη διαμόρφωση νοήματος και ενισχύουν τον ρόλο τους ως συνδημιουργών της πολιτιστικής εμπειρίας. Κεντρικό παιδαγωγικό εργαλείο αποτέλεσε η αξιοποίηση ενός λογοτεχνικού βιβλίου, το οποίο λειτούργησε ως αφηγηματικό πλαίσιο για την ερμηνεία των μουσειακών αντικειμένων και ως μέσο σύνδεσης της λογοτεχνικής αφήγησης με την οπτικοακουστική δημιουργία. Οι μαθητές/τριες προσέγγισαν τα εκθέματα όχι μόνο

ως ιστορικά τεκμήρια, αλλά ως φορείς νοήματος, συναισθημάτων και εμπειριών. Συγκεκριμένα, τα παιδιά διερεύνησαν τα αντικείμενα της συλλογής, ανακάλυψαν τις ιστορίες που κρύβουν και τα συνέδεσαν με την καθημερινή ζωή και τη συλλογική μνήμη, συνθέτοντας μια ψηφιακή μουσειακή αφήγηση. Η εκπαιδευτική διαδικασία βασίστηκε σε βιωματικές και συνεργατικές πρακτικές, όπου η ψηφιακή αφήγηση λειτούργησε ως οπτικοακουστικό μέσο έκφρασης και επικοινωνίας της πολιτιστικής τους εμπειρίας. Τα αποτελέσματα του προγράμματος αναδεικνύουν ότι η αξιοποίηση του σχολικού μουσείου μέσα από συμμετοχικές προσεγγίσεις και διαθεματικές διδακτικές πρακτικές μπορεί

να συμβάλλει στην εξοικείωση των μαθητών/τριών με ψηφιακά μέσα και οπτικές αναπαραστάσεις, μέσω των οποίων διαμορφώνεται η κατανόηση του κόσμου, η γνώση και η μεταφορά νοήματος. Με τον τρόπο αυτό, το σχολικό μουσειακό περιβάλλον μετασχηματίζεται από στατικό πεδίο μετάδοσης γνώσεων σε ζωντανό χώρο μάθησης, δημιουργίας και πολιτισμικής εμπειρίας. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχειρεί να συμβάλλει στον ευρύτερο διάλογο για τον παιδαγωγικό ρόλο των σχολικών μουσείων και τη συμβολή της μη τυπικής μάθησης στην οπτικοακουστική εκπαίδευση.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΕΤΡΙΑΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΝ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η δημιουργία ενός διαθεματικού μοντέλου αξιοποίησης της Φωτογραμμετρίας στην τυπική Εκπαίδευση, ως εργαλείου τρισδιάστατης δημιουργίας με στοιχεία ΤΝ. Για να επιτευχθεί αυτό αξιοποιήθηκε μελέτη περίπτωσης στην Α/θμια Εκπαίδευση με συμμετοχή μαθητών της ΣΤ΄ τάξης και στο πλαίσιο του μαθήματος ΤΠΕ. Το θέμα επιλέχθηκε να είναι η Λαϊκή Τέχνη με σκοπό την δημιουργία Μαθητικού Λαογραφικού Μουσείου τρισδιάστατων εκθεμάτων και AR παιχνιδιού. Μέσα από ποιοτική έρευνα δράσης καθορίστηκαν οι ποιοτικές παράμετροι για την αξιοποίηση της Φωτογραμμετρίας από τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς μέσα σε ένα πλαίσιο δημιουργικότητας και συνεργασίας. Δημιουργήθηκε έτσι ένα ευέλικτο μοντέλο, που αξιολογήθηκε

από τους μαθητές, με δυνατότητα εφαρμογής σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα, όπου με κέντρο την Φωτογραμμετρία ο μαθητής έχτισε ένα πλήθος δεξιοτήτων και ήρθε σε επαφή με τεχνολογίες αιχμής. Το μοντέλο αυτό που αποτελείται από τα στάδια της 3D δημιουργίας με Φωτογραμμετρία, ανάρτηση σε 3D αποθετήριο, 3D printing, animation και Gamification μπορεί να αξιοποιηθεί στην ολότητα ή μέρος του ανάλογα το διαθέσιμο χρόνο που έχει ο εκάστοτε εκπαιδευτικός. Με επίκεντρο την Φωτογραμμετρία, ανοίγει έτσι μία ομπρέλα πολύ σημαντικών δεξιοτήτων που του 21ου αιώνα που μπορούν να κατακτήσουν οι μαθητές καλλιεργώντας την δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη, τη συνεργασία και την επικοινωνία.

Προφορικές εισηγήσεις

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

ΑΝΝΑ ΛΑΣΚΑΡΗ

Σε αυτή την έρευνα διερευνάται αν και σε ποιο βαθμό η χρήση νέων τεχνολογιών και η εφαρμογή της υπολογιστικής λογικής στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη διαδραστικών οπτικοακουστικών συστημάτων μπορεί να εμπλουτίσει τα αφηγηματικά εργαλεία και τους τρόπους διάδρασης και να υποστηρίξει τη δημιουργική διαδικασία. Μέσα από μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων, στα πλαίσια της διδασκαλίας μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών και πειραματικών εργαστηρίων, αναπτύσσεται μια μεθοδολογία θεωρητικής και πρακτικής ανάπτυξης διαδραστικών

οπτικοακουστικών συστημάτων, με έμφαση στο σχεδιασμό της εμπειρίας του χρήστη και στην εισαγωγή εννοιών όπως η συμπεριφορά, η ανατροφοδότηση, η μη γραμμικότητα, η πολυπλοκότητα, η ανάδυσση, η πολυμεσικότητα, η διαισθητική διάδραση, η ενεργή και συλλογική συνδιαμόρφωση του έργου. Σε αυτό το πλαίσιο, αναπτύχθηκε ένα σύνολο παραδειγμάτων διαδραστικών συστημάτων, που έχουν τη μορφή δρώμενου, οπτικοακουστικής εγκατάστασης, χώρου ή αντικειμένου, στα οποία διερευνώνται οι όροι και οι βαθμοί διάδρασης μέσω του πειραματισμού με διαφορετικές

διαδραστικές διατάξεις. Οι διατάξεις αυτές αντιμετωπίζονται ως συστήματα δυναμικού μετασχηματισμού δεδομένων. Συνδυάζοντας ηλεκτρονικό υλικό και κώδικα, το εκάστοτε σύστημα προσλαμβάνει ερεθίσματα από τους χρήστες και το φυσικό περιβάλλον του και τα μετασχηματίζει αλγοριθμικά παράγοντας ενεργητική δράση. Τα εισερχόμενα ερεθίσματα κωδικοποιούνται και χρησιμοποιούνται για την παραγωγή νέου οπτικοακουστικού αφηγηματικού περιεχομένου, μέσα από διαδικασίες αλγοριθμικού μετασχηματισμού δεδομένων. Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των συστημάτων αυτών δίνεται έμφαση στην εκμάθηση και χρήση υπολογιστικού κώδικα, τόσο για τον προγραμ-

ματισμό κατάλληλων μικροεπεξεργαστών και τον έλεγχο αισθητήρων και μηχανισμών δράσης, όσο και για τη συγγραφή αλγορίθμων που υπαγορεύουν τη συμπεριφορά του εκάστοτε διαδραστικού συστήματος. Μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία και από τα ίδια τα παραγόμενα έργα αναδεικνύεται η χρησιμότητα της εκμάθησης προγραμματισμού στους δημιουργικούς κλάδους, καθώς η εξοικείωση με την υπολογιστική λογική, τις μεθόδους, τις τεχνικές και τα τεχνολογικά μέσα ενισχύει τη δημιουργική σκέψη, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη νέων λογικών και μεθοδολογικών εργαλείων για τη σύλληψη, το σχεδιασμό και την υλοποίηση διαδραστικών οπτικοακουστικών έργων.

FILM BOX, ΜΙΑ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΤΡΟΦΟΔΟΤΟΥΝ

ΜΑΡΙΑ ΛΕΩΝΙΔΑ

Η ανακοίνωση παρουσιάζει τις θεωρίες μάθησης που μπορούν να τροφοδοτήσουν μία διαδικτυακή πλατφόρμα διδασκαλίας των βασικών αρχών κινηματογράφου σε παιδιά 11-14 ετών. Αφορά την υπό εξέλιξη επιστημονική έρευνα για τη δημιουργία της πλατφόρμας «FILM BOX» ως μέρος διδακτορικής διατριβής. Σκοπός της έρευνας είναι να εμπλουτίσει μία υπάρχουσα πλατφόρμα διδασκαλίας κινηματογράφου με παιδαγωγικές θεωρητικές αρχές (Φρυδάκη, 2009) και με επίγνωση των τεχνολογικών εξελίξεων (Danish Film Institute, 2023; Castells, 2019). Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν στοιχεία θεωριών μάθησης, που αφορούν τόσο τη δια ζώσης όσο και την εξ αποστάσεως διδασκαλία και σχετίζονται με για την εκμάθηση είτε κατά μόνας, είτε και σε ομάδες αλλά χωρίς την άμεση ανατροφοδότηση του διδάσκοντα λόγω του διαδικτυακού περιβάλλοντος. Το περιεχόμενο της πλατφόρμας βασίζεται στις αρχές της οπτικοακουστικής εκπαίδευσης: επαφή με οπτικοακουστικά κείμενα, κατανόηση των επιλογών του παραγωγού, εξοικείωση με εργαλεία δημιουργίας, αντίληψη της ερμηνευτικής δύναμης του κοινού, καλλιέργεια δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης (Buckingham, 2003; Hobbs and Jensen, 2009). Η πλατφόρμα αναπτύσσεται σε δομημένα κεφάλαια με

κατανομή της γνώσης δια μέσου πρακτικών ασκήσεων με παιγνιώδη χαρακτήρα. Σκοπός της είναι, αν και σε εξ αποστάσεως διαδικασία μάθησης, να ενθαρρύνει στον χρήστη – μαθητή τον διάλογο με τον εαυτό του, τη συνειδητοποίηση των πολλαπλών του ρόλων στην κατανόηση και κατασκευή οπτικοακουστικών έργων και να αναδείξει την προσωπική ματιά.

Το μείζον ερευνητικό ερώτημα αφορά τις μεθόδους/ τους τρόπους με τους οποίους είναι δυνατόν να διδαχθεί σε παιδιά αυτής της ηλικίας η κινηματογραφική γλώσσα, μέσα από μία διαδικτυακή πλατφόρμα. Συγκεκριμένα, πώς μπορούν: να κατανοήσουν τις βασικές αρχές δημιουργίας αφηγήσεων με εικόνες και ήχους; να καλλιεργήσουν την κριτική 'ανάγνωση' των οπτικοακουστικών «κειμένων» και ποιο αισθητικό (γραφικά) και λειτουργικό πλαίσιο (διάδραση με τα ψηφιακά μέσα) μπορεί να αξιοποιηθεί για τους παραπάνω σκοπούς; Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης θα πραγματοποιηθεί και δοκιμαστική δια ζώσης άσκηση με ανάλυση των παιδαγωγικών χαρακτηριστικών που σχετίζονται με την οπτικοακουστική παιδεία.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ: ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΜΑΡΩ ΛΙΑΤΣΟΥ

Η παρούσα εισήγηση αφορά διδακτική πρόταση και παρουσιάζει δύο εφαρμογές σύμπραξης θεατρικής

αγωγής και ελληνικού κινηματογράφου, διάρκειας έξι μηνών, οι οποίες αξιοποίησαν κινηματογραφικά απο-

στάσματα της περιόδου 1950–1970 ως αφετηρία βιω-
ματικής διερεύνησης κοινωνικών ζητημάτων. Οι εφαρ-
μογές υλοποιήθηκαν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά
πλαίσια — μη τυπικής και τυπικής εκπαίδευσης — και
κατέληξαν και στις δύο περιπτώσεις στη δημιουργία
πολυθέαματος, ως μορφής θεατρικής παράστασης για
παιδιά και εφήβους. Η πρώτη εφαρμογή υλοποιήθηκε
σε πλαίσιο μη τυπικής εκπαίδευσης (2002), με μεικτή
ομάδα παιδιών Δημοτικού και εφήβων Γυμνασίου, και
επικεντρώθηκε στη διερεύνηση έμφυλων στερεοτύ-
πων, σχέσεων και της θέσης της γυναίκας, όπως αυτά
αποτυπώνονται στον ελληνικό κινηματογράφο. Οι
συμμετέχοντες εργάστηκαν πάνω σε επιλεγμένες κινη-
ματογραφικές σκηνές, τις οποίες αποδόμησαν, σχολία-
σαν και επανασυνέθεσαν σε νέο σκηνικό και αφηγημα-
τικό υλικό, αναλαμβάνοντας ενεργό ρόλο αφηγητών,
σχολιαστών και δημιουργών νέου νοήματος, συγκρί-
νοντας κοινωνικές αναπαραστάσεις του παρελθόντος
με σύγχρονους προβληματισμούς γύρω από τις έμ-
φυλες σχέσεις. Η δεύτερη εφαρμογή υλοποιήθηκε σε
πλαίσιο τυπικής εκπαίδευσης με μαθητές/τριες ΣΤ΄ Δη-
μοτικού (2014) και εστίασε στη σύνδεση του ελληνικού
κινηματογράφου με την τοπική ιστορία και την πολιτι-

σμική μνήμη. Μέσα από έρευνα αρχειακού υλικού και
δραματουργική επεξεργασία κινηματογραφικών σκη-
νών, οι μαθητές/τριες προσέγγισαν τον ρόλο της Φίνος
Φιλμ και τη σχέση της με τον τόπο, αναλαμβάνοντας
ρόλο αφηγητών και φορέων της τοπικής πολιτισμι-
κής κληρονομιάς, καθώς τα πρώτα κινηματογραφικά
της στούντιο λειτούργησαν στον Δήμο όπου βρίσκε-
ται το σχολείο. Σε επίπεδο διδακτικής, και στις δύο
εφαρμογές, υπό το παιδαγωγικό πλαίσιο του εκπαι-
δευτικού δράματος, αξιοποιήθηκαν ποικίλες τεχνικές,
στρατηγικές και συμβάσεις του, σε συνδυασμό με την
κινηματογραφική θέαση και την έρευνα. Η αξιολόγηση
βασίστηκε σε ποιοτικά δεδομένα, όπως η παρατήρηση,
ο αναστοχασμός της ομάδας (ατομικές και ομαδικές
συνεντεύξεις, κα) ενώ το ίδιο το πολυθέαμα λειτούρ-
γησε ως κορύφωση της παιδαγωγικής/ καλλιτεχνικής
διαδικασίας και ως υλικό αναστοχασμού της μαθησι-
ακής διαδρομής. Τα συμπεράσματα ανέδειξαν τη δυ-
ναμική της θεατρικής αγωγής στην κριτική προσέγγιση
του ελληνικού κινηματογράφου και τη συμβολή που
έχει η διακαλλιτεχνική προσέγγιση στην καλλιέργεια
κριτικής κοινωνικής συνείδησης και πολιτισμικής επί-
γνωσης.

ΟΤΑΝ Η ΕΙΚΟΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΗΧΗΡΗ ΑΠΟ ΤΑ ΛΟ- ΓΙΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ SILENT BOOKS ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛ- ΛΙΕΡΓΕΙΑ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΝΕΚΤΑΡΙΑ ΛΙΓΚΟΥΝΑΚΗ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΣΙΑΜΑΛΟΥ, ΕΛΕΝΗ ΦΟΥΝΤΑ

Κατά την επίσκεψη Γερμανών μαθητών/-τριών και
καθηγητών/-τριών στο 1ο Πειραματικό Γυμνάσιο Χα-
νίων (Οκτώβριος 2025) στο πλαίσιο ευρωπαϊκού προ-
γράμματος Erasmus+, προσανατολισμένου στην καλ-
λιέργεια φιλαναγνωσίας και ενσυναίσθησης και με
σημείο αναφοράς Το Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ,
εφαρμόστηκε τρίωρη διδακτική πρόταση δημιουρ-
γίας σιωπηλού βιβλίου (silent book) από τετραμελείς
ελληνογερμανικές ομάδες μαθητών/τριών 14 ετών με
θέμα τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Τα silent
books που δημιουργήθηκαν ανέδειξαν ζητήματα απο-
δοχής της διαφορετικότητας, αλληλεγγύης και κατα-
νόησης του άλλου, σε ένα αυθεντικό διαπολιτισμικό
περιβάλλον συνεργατικής μάθησης Στη συνέχεια, η
ίδια διδακτική πρόταση, ελαφρώς τροποποιημένη και
επικεντρωμένη στο θέμα της φιλίας, εφαρμόστηκε στο
μάθημα της Λογοτεχνίας της Β΄ Γυμνασίου με αφορμή
τον Μικρό Πρίγκιπα του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ.
Στόχος και στις δύο εφαρμογές ήταν οι μαθητές/-τρι-
ες να διερευνήσουν διαχρονικά κοινωνικά θέματα,
όπως ο ρατσισμός και η φιλία, και να τα αποδώσουν
μέσα από οπτική αφήγηση χωρίς λόγια, ώστε αφενός
να αναπτύξουν ενσυναίσθηση για άτομα που βιώνουν
αποκλεισμό, ρατσιστική συμπεριφορά ή μοναξιά λόγω
διαφορετικότητας και αφετέρου να καλλιεργήσουν
ποικίλους γραμματισμούς (οπτικό, ψηφιακό, λογοτε-

χνικό, επικοινωνιακό, κριτικό). Η υλοποίηση πραγμα-
τοποιήθηκε στο εργαστήριο πληροφορικής και αξιο-
ποίησε ποικίλα ψηφιακά εργαλεία, όπως συνεργατικές
πλατφόρμες (Padlet), εφαρμογές δημιουργίας εικόνων
με Τεχνητή Νοημοσύνη και εργαλεία πολυτροπικής
σύνθεσης (Canva, BookCreator). Οι μαθητές/-τριες, σε
ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο, μελέτησαν διαδραστικά
τα χαρακτηριστικά των silent books, σχεδίασαν την
πλοκή της ιστορίας τους με βάση την πυραμίδα του
Freitag, επέλεξαν τις σκηνές που θα αποδώσουν οπτι-
κά, διατύπωσαν κατάλληλες προτροπές (prompts) για
τις εφαρμογές TN και συνέθεσαν ψηφιακά flipbooks.
Πρόκειται για μία καινοτόμο, πολυτροπική και ψηφια-
κά εμπλουτισμένη διδακτική πρόταση, που συνδέει τη
λογοτεχνία με σύγχρονες μορφές αφήγησης και στη-
ρίχθηκε στις αρχές του πολυγραμματισμού, της ομα-
δοσυνεργατικής μάθησης και του δημιουργικού ανα-
στοχασμού, αξιοποιώντας τα silent books όχι μόνο ως
τελικό προϊόν, αλλά κυρίως ως παιδαγωγικό ερέθισμα
για δημιουργική γραφή, πολυτροπική αφήγηση και
διερεύνηση των δυνατοτήτων της εικόνας ως φορέα
ιδεών.

ΟΠΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

MONIKA LILAH

Ο μέσος πολίτης του 21ου αιώνα βομβαρδίζεται αδιάκοπα με οπτικά μηνύματα συμβατικών ή πολυμεσικών μορφών. Οι συνεχείς εξελίξεις στον τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας έχουν καταστήσει την οπτική και οπτικοακουστική επικοινωνία μέσω διαφημιστικών σποτ, ηλεκτρονικών παιχνιδιών και μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε μια συνεχή παρουσία, ειδικά στη ζωή των νέων. Η χρήση εικόνων, στατικών και κινούμενων, αποτελεί το κυρίαρχο μέσο επικοινωνίας της σημερινής εποχής, καθιστώντας την οπτική και οπτικοακουστική παιδεία απαραίτητο συστατικό της σύγχρονης εκπαίδευσης. Συνεπώς, η κριτική ανάλυση και η ενημερωμένη ανάγνωση οπτικών και οπτικοακουστικών μηνυμάτων για την επιτυχή εξαγωγή συμπερασμάτων, αποτελεί μια εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα ίσως τώρα περισσότερο από ποτέ. Η έντονη αυτή μετατόπιση από τον κειμενικό λόγο προς την εικονιστική έκφραση και επικοινωνία που παρατηρούμε στον σημερινό κόσμο, έχει ωθήσει τους φορείς εκπαιδευτικής πολιτικής σε σημαντικές προσπάθειες επαναχάραξης του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, στην εισαγωγή νέων εκπαιδευτικών μεθοδολογιών και στην παραγωγή πρωτότυπων πολυμεσικών εκπαιδευτικών τεκμηρίων πλαισίωσης όλων των μαθησιακών

αντικειμένων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε μια σημαντική προσπάθεια κάλυψης των μαθησιακών αναγκών μαθητών που ανήκουν πια σε γενεές ψηφιακών ιθαγενών. Βάση των εν λόγω προσαρμογών στη χώρα μας, αποτελεί η εισαγωγή και σταδιακή εφαρμογή των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών. Σκοπός της εν λόγω εργασίας είναι ο εντοπισμός και η διερεύνηση των στοιχείων των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών Εικαστικών και Καλλιτεχνικών μαθημάτων που στόχο έχουν να προάγουν τον Οπτικό και Οπτικοακουστικό Γραμματισμό στους νέους και η παρουσίαση του σχεδιασμού μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης διάρκειας τριών ετών που θα εμπλέξει σαράντα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας ανά την Ελλάδα και θα επικεντρωθεί σε μαθητές τάξεων ΣΤ' Δημοτικού και Α' Γυμνασίου. Στόχος της εν λόγω εκπαιδευτικής παρέμβασης είναι η πρακτική εφαρμογή στην τάξη προτεινόμενων διδακτικών σεναρίων βασιζόμενων στα Θεματικά Πεδία και στους Άξονες Διδασκαλίας των Εικαστικών Τεχνών όπως παρουσιάζονται σήμερα στα Νέα Προγράμματα Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υπογραμμίζοντας την προσφορά των Εικαστικών και Οπτικοακουστικών τεχνών στον οπτικό εγγραμματισμό των νέων.

Οπτικοακουστικός -Κινηματογραφικός Γραμματισμός

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ «ΠΡΑΣΙΝΕΣ» ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΙΝΙΩΝ: Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

ΛΙΖΑ ΛΙΝΑΡΔΟΥ (ΑΓΛΑΪΑ ΖΑΪΡΑ)

Η παρούσα εισήγηση διερευνά τις αρχές της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής βιωσιμότητας στη συντήρηση και αποκατάσταση κινηματογραφικών ταινιών, εστιάζοντας στην ενσωμάτωση «πράσινων» πρακτικών στη διαχείριση της οπτικοακουστικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Στόχος της έρευνας είναι η ανάδειξη μεθόδων που επιτρέπουν τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος των διαδικασιών αποκατάστασης, διασφαλίζοντας παράλληλα τη διατήρηση της ιστορικής, αισθητικής και τεκμηριακής αξίας των ταινιών. Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα αφορούν: α) τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των παραδοσιακών μεθόδων συντήρησης φιλμ, β) τον ρόλο της ψηφιοποίησης στη βιώσιμη διαχείριση των κινηματογραφικών αρχείων και γ) τον βαθμό στον οποίο οι σύγχρονες τεχνολογίες ευθυγραμμίζονται με τις κατευθυντήριες γραμμές του

Κώδικα Δεοντολογίας της FIAF. Η κεντρική υπόθεση της έρευνας είναι ότι η υιοθέτηση ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού, μη τοξικών υλικών και ψηφιακών μεθόδων αποκατάστασης συμβάλλει ουσιαστικά στη μείωση των επιβλαβών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η μεθοδολογία βασίζεται σε ποιοτική ανάλυση και παρουσίαση μελετών περίπτωσης από το Υπουργείο Πολιτισμού (Αρχείο ΥΠΠΟ και Ταινιοθήκη της Ελλάδος), καθώς και σε ερμηνευτική προσέγγιση των εφαρμοζόμενων τεχνικών συντήρησης, ψηφιοποίησης και αποκατάστασης. Το δείγμα περιλαμβάνει κινηματογραφικές ταινίες διαφόρων φορμά (16mm, Beta, VHS) από τις δεκαετίες '50-'70 προερχόμενες από το Αρχείο του Υπουργείου Πολιτισμού και την Ταινιοθήκη της Ελλάδος. Τα συμπεράσματα της μελέτης καταδεικνύουν ότι η μετάβαση σε βιώσιμες πρακτικές αποκατάστασης,

όπως η μείωση χρήσης χημικών, η ενεργειακή αποδοτικότητα και η ψηφιακή αποθήκευση, ενισχύει τόσο την περιβαλλοντική υπευθυνότητα όσο και τη μακρο-

πρόθεσμη διατήρηση και προσβασιμότητα της κινηματογραφικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

STOP MOTION ANIMATION ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΣΕ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

ΣΟΦΙΑ ΛΙΟΥΛΙΑ

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει μια διδακτική πρόταση αξιοποίησης του stop motion animation στο σχολείο ως εργαλείου οπτικοακουστικού γραμματισμού, αφήγησης και συμπερίληψης. Η πρακτική εφαρμόστηκε στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, σε Τμήματα Υποδοχής μαθητών Δημοτικού που δεν μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, κατά το σχολικό έτος 2024-2025, με διάρκεια 30 διδακτικών ωρών. Αφορά 5 δημοτικά σχολεία του κέντρου της Αθήνας τα οποία ενεπλάκησαν σε σκυταλοδρομία αφήγησης και στη συνέχεια στην παραγωγή stop-motion. Κεντρικός άξονας της πρότασης ήταν η δημιουργία μικρών stop motion ταινιών βασισμένων σε προσωπικές και φανταστικές αφηγήσεις των παιδιών. Καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία είχε το «κουτί stop motion», ένας απλός και προσβάσιμος χώρος πειραματισμού που επέτρεψε τη συλλογική δημιουργία με υλικά χαμηλής τεχνολογίας. Παράλληλα, η δημιουργία storyboard λειτούργησε ως ενδιάμεσο στάδιο οργάνωσης της αφήγησης, ενισχύοντας τη συ-

νεργασία, τη διαπραγμάτευση νοημάτων και τη μετάβαση από την ιδέα στην οπτικοακουστική παραγωγή. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη γλωσσική διάσταση της πρακτικής μέσω της κατασκευής ενός πολυγλωσσικού «γλωσσικού χάρτη» της τάξης, όπου οι μητρικές γλώσσες των παιδιών έγιναν ορατές και ισότιμες. Οι αφηγήσεις των ταινιών ηχογραφήθηκαν σε περισσότερες από μία γλώσσες, μετατρέποντας τη γλωσσική ετερότητα από εμπόδιο σε παιδαγωγικό πόρο. Η μεθοδολογία βασίστηκε στη βιωματική, συνεργατική και πολυτροπική μάθηση, καλύπτοντας τις τρεις διαστάσεις του οπτικοακουστικού γραμματισμού: θέαση, κριτική προσέγγιση και παραγωγή. Η αξιολόγηση ήταν διαμορφωτική και ποιοτική, εστιάζοντας στη συμμετοχή, τη συνεργασία, την αυτοέκφραση και τον αναστοχασμό των μαθητών. Η πρόταση αναδεικνύει το stop motion ως μια ισχυρή παιδαγωγική πρακτική που ενισχύει τη συμπερίληψη και επαναπροσδιορίζει το σχολείο ως χώρο δημιουργίας και δημοκρατικής συμμετοχής.

Προφορικές εισηγήσεις

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΨΕΥΔΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

ΕΥΜΟΡΦΙΑ ΜΑΚΕΔΑΚΗ

Στις μέρες μας η ψηφιακή εποχή, έχει κατακλυστεί από fake news και παραπληροφόρηση, φαινόμενα που απειλούν την δημοκρατική συγκρότηση των κοινωνιών και καθιστούν αναγκαία την ανάπτυξη νέων αναγνωστικών πρακτικών (Gilster, 1997). Οι παραδοσιακές θεωρίες ανάγνωσης εξακολουθούν να βασίζονται σε έντυπα, γραμμικά κείμενα και δεν λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τις ιδιαιτερότητες του ψηφιακού κόσμου, όπου η πληροφορία παράγεται, διακινείται και μετασχηματίζεται με ταχύτητα, αλγοριθμική διαμεσολάβηση και πολυτροπικότητα (Lankshear & Knobel, 2008). Η πολυτροπικότητα των σύγχρονων ψηφιακών κειμένων, όπως αναλύεται από τους Kress & Van Leeuwen (2020) μεταβάλλει τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζουν οι αναγνώστες το νόημα, γεγονός που καθιστά τις παρα-

δοσιακές θεωρίες ανάγνωσης ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία παρουσιάζει ένα συνδυαστικό θεωρητικό πλαίσιο ανάγνωσης και αναγνώρισης των ψευδών ειδήσεων το οποίο βασίζεται σε τέσσερις (5) θεμελιώδεις προσεγγίσεις: α) Freebody & Luke (1999), το μοντέλο των τεσσάρων πόρων που αντιμετωπίζει την ανάγνωση ως πολυδιάστατη κοινωνική πρακτική και προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανάπτυξη κριτικών δεξιοτήτων, β) Julie Coiro (2003), θεωρία της online ανάγνωσης και του ψηφιακού γραμματισμού, η οποία αναδεικνύει τις γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες που απαιτούνται στην πλοήγηση σε διαδικτυακά περιβάλλοντα, γ) S. Wineburg (2019), στρατηγική της πλευρικής ανάγνωσης, το πιο τεκμηρι-

ωμένο μοντέλο επαλήθευσης διαδικτυακών πληροφοριών, δ) D.Buckingham (2015), το πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού στα μέσα, απαραίτητο για την κατανόηση ιδεολογικών και κοινωνικών διαστάσεων της ψηφιακής πληροφόρησης και ε) Kress & Van Leeuwen (2020), θεωρία της πολυτροπικότητας, όπου τα σύγχρονα ψηφιακά κείμενα που συνδυάζουν πολλαπλούς σημειωτικούς πόρους απαιτούν νέες αναγνωστικές δεξιότητες κατασκευής νοήματος. Η διδακτική πρόταση που συγκροτείται από το παρόν συνδυαστικό πλαίσιο,

φαίνεται να μπορεί να ενισχύσει αποτελεσματικά τις αναγνωστικές πρακτικές των μαθητών επιτρέποντάς τους να αναγνωρίζουν, να ελέγχουν και να αποδομούν παραπλανητικές πληροφορίες. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων πρόκειται να αναδείξει την ανάγκη ανασυγκρότησης μίας διδακτικής προσέγγισης που συνδυάζει διαφορετικές θεωρήσεις γραμματισμού ώστε να ενισχύσει την κριτική επίγνωση, την αξιολόγηση πηγών και την ανθεκτικότητα των μαθητών απέναντι στην παραπληροφόρηση.

«ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΠΑΛΟΝΙ» ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΡΟΜΑ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ .

ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ, ΣΤΕΛΛΑ ΧΑΤΖΗΜΙΧΕΛΑΚΗ

Η διδακτική πρόταση αφορά στην εφαρμογή ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος με αφορμή την ταινία «Το κόκκινο μπαλόνι» του Albert Lamorisse (Oscar καλύτερης ταινίας μικρού μήκους 1956) η οποία προβλήθηκε τμηματικά και προσεγγίστηκε με βιωματικό τρόπο. Το πρόγραμμα διάρκειας 6 διδακτικών ωρών, εφαρμόστηκε στο πλαίσιο του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής σε 3 δημοτικά σχολεία στην Δυτική Αττική στα οποία φοιτούν αποκλειστικά μαθητές Ρομά (Ζεφύρι, Άνω Λιόσια, Ασπρόπυργος) σε συνολικά 10 τμήματα Γ' και Δ' Δημοτικού. Χρόνος εφαρμογής προγράμματος: Δεκέμβριος 2025 – Ιανουάριος 2026. Ο στόχος του προγράμματος -το οποίο έχουμε εφαρμόσει με επιτυχία και σε άλλα σχολεία τα τελευταία τρία χρόνια- είναι εκτός εκτός από την βιωματική προσέγγιση της ταινίας να φέρουμε σε επαφή με βασικές κινηματογραφικές έννοιες, μαθητές οι οποίοι στην πλειοψηφία τους δεν είχαν επισκεφθεί ποτέ κινηματογράφο. Χρησιμοποιήθηκε πλήθος θεατρικών τεχνικών και διερευνητικής δραματοποίησης- παγωμένη εικόνα, διερεύνησης σκέψης, αναπαράσταση, διάδρομος συνείδησης, «ανακρι-

τική» καρέκλα κλπ.- προκειμένου να διερευνηθεί η σκέψη του εκάστοτε ήρωα που επιλέγαμε να αναλύσουμε από την ταινία και οι προθέσεις του σκηνοθέτη καθώς και να προτείνουν οι ίδιοι οι μαθητές την δική τους εκδοχή.. Ολοκληρώσαμε το πρόγραμμα με την δημιουργία διαφορετικών ζωντανών «τρέιλερ», όπου τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες, έπρεπε να αναπαραστήσουν τα πιο σημαντικά σημεία της ταινίας μέσα σε 1 λεπτό και αποπειραθήκαμε προχωρήσουμε σε δημιουργική γραφή. Παράλληλα συζητήσαμε και αναλύσαμε κάποια τεχνικά στοιχεία (είδη πλάνων, σημασία του μοντάζ, ο ρόλος της μουσικής κλπ). Με αφορμή την ταινία διερευνήθηκαν έννοιες όπως: φιλία, μοναξιά, μπούλινγκ και ακολούθησαν πολύ ενδιαφέρουσες συζητήσεις γύρω από την θεματική της αλλά και τον κινηματογράφο ως μορφή τέχνης. Προέκυψαν αρκετές ιδέες σεναρίων εμπνευσμένες από την ταινία ενώ η προοπτική να υλοποιήσουμε κάποιο από αυτά προέκυψε ως ιδέα από τα ίδια τα παιδιά κάτι που μας πείθει ότι η εφαρμογή του προγράμματος ήταν επιτυχής.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕΣΩ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει μία ολιγόωρη πρόταση διδασκαλίας, η οποία αξιοποιεί την Επαυξημένη Πραγματικότητα (AR) με σκοπό την εκπαίδευση μαθητών γυμνασίου στις βασικές αρχές του σεναρίου μέσω αλληλεπιδραστικής, παιγνιώδους και συνεργατικής μάθησης. Η πρόταση περιλαμβάνει μία εφαρμογή AR, η

οποία επιτρέπει στους μαθητές να διαλέξουν χαρακτήρες, να τοποθετήσουν αφηγηματικά αντικείμενα, όπως εμπόδια, εχθρούς και δώρα στο περιβάλλον της σχολικής αίθουσας, και να καθοδηγήσουν το χαρακτήρα τους στη λύση, μέσα από χωρική εξερεύνηση και λήψη αποφάσεων. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές έρχονται

σε επαφή με τα τρία βασικά στοιχεία του σεναρίου: Εισαγωγή, Σύγκρουση, Λύση. Αυτή η προσέγγιση στοχεύει στο να μυήσει τους μαθητές στις βασικές αρχές του σεναρίου, καθώς και να καλλιεργήσει την αφηγηματική τους ικανότητα, όχι μέσω κειμενικής δραστηριότητας, αλλά μιας παιγνιώδους δράσης, όπου η εξέλιξη της πλοκής προκύπτει μέσω κίνησης, αλληλεπίδρασης

και επιλογών, δίνοντας έμφαση στην ενεργή εμπλοκή των μαθητών. Το άρθρο σκιαγραφεί τις παιδαγωγικές αρχές στις οποίες βασίζεται η συγκεκριμένη διδασκαλία, περιγράφει τις δραστηριότητες που γίνονται στην τάξη, και παρουσιάζει αναλυτικά τα τεχνικά μέσα που απαιτούνται για την ανάπτυξη της εφαρμογής.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ: Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΝΟΣ ΟΡΑΜΑΤΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ

Ο κινηματογράφος αποτελεί ένα δυναμικό εκπαιδευτικό εργαλείο που ενισχύει τον οπτικοακουστικό και κινηματογραφικό γραμματισμό, επιτρέποντας στους μαθητές να προσεγγίσουν τη γνώση μέσω πολυτροπικών μορφών αφήγησης. Η ταινία λειτουργεί όχι μόνο ως μέσο μετάδοσης πληροφοριών, αλλά και ως πεδίο κριτικής σκέψης, πολιτισμικής ερμηνείας και ιστορικής αναστοχαστικότητας. Η παρουσίαση εξετάζει πώς ο κινηματογράφος μπορεί να αξιοποιηθεί παιδαγωγικά, δίνοντας έμφαση στην περίπτωση του ιστορικού φιλμ Παύλος Μελάς (1973), το οποίο αποτυπώνει όψεις του Μακεδονικού Αγώνα. Μέσα από τη μελέτη αυτού του υλικού, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να συσχετίσουν οπτικοακουστικές αναπαραστάσεις με ιστορικά τεκμήρια, να διερευνήσουν τη σχέση ανάμεσα στην ιστορική πραγματικότητα και τη μυθοπλασία και να αναπτύξουν δεξιότητες αποκωδικοποίησης ιδεολογικών και πολιτισμικών μηνυμάτων. Παράλληλα, η χρήση ταινιών στην τάξη ενθαρρύνει τη βιωματική μάθηση, την ενσυναίσθηση και τη συνεργασία, ενώ υποστηρίζει την καλλιέργεια σύγχρονων μορφών γραμματισμού που είναι απαραίτητες στη σημερινή ψηφιακή εποχή. Το παράδειγμα του Παύλου Μελά λειτουργεί ως αφετηρία για διαθεματικές δραστηριότητες που συνδέουν ιστορία, τέχνες, γλώσσα και ψηφιακή αφήγηση. Η εισήγηση αναδεικνύει ότι ο κινηματογράφος, όταν εντάσσεται μεθοδικά στο αναλυτικό πρόγραμμα, αποτελεί έναν ισχυρό φορέα μάθησης και πολιτισμικής κατανόησης. Η παρούσα ερευνητική μελέτη διερευνά τον παιδαγωγικό ρόλο του κινηματογράφου στη διδασκαλία της Ιστορίας. Ο κινηματογράφος προσεγγίζεται ως πολυτροπικό μέσο αφήγησης που συμβάλλει στην ανάπτυξη οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού, ενισχύοντας παράλληλα την κριτική ιστορική σκέψη των μαθητών. Η έρευνα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν την ιστορική αναπαράσταση, τη σχέση ιστορικής πραγματικότητας και μυθοπλασίας, καθώς και τα ιδεολογικά και πολιτισμικά μηνύματα που ενσωματώνονται στο κινηματογραφικό κείμενο. Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί κατά πόσο η ενσωμάτωση ιστορικών ταινιών στη διδακτική πράξη συμβάλλει στην ενίσχυση της ιστορικής κατανόησης, της κριτικής σκέψης και των σύγχρονων μορφών γραμματισμού των μαθητών. Τα ερευνητικά ερωτήματά μας απασχολούν είναι πώς αντιλαμβάνονται οι μαθητές την

ιστορική αφήγηση μέσα από την κινηματογραφική αναπαράσταση; Σε ποιο βαθμό μπορούν να διακρίνουν στοιχεία ιστορικής τεκμηρίωσης και μυθοπλασίας στην ταινία Παύλος Μελάς;

Πώς επηρεάζει η χρήση του κινηματογράφου τη συμμετοχή, την ενσυναίσθηση και τη συνεργατική μάθηση στην τάξη; Ποιες δεξιότητες γραμματισμού (οπτικοακουστικού, κριτικού, ψηφιακού) αναπτύσσονται μέσα από τη συγκεκριμένη διδακτική προσέγγιση;

Η αξιοποίηση του κινηματογράφου στη διδασκαλία της Ιστορίας ενισχύει την ενεργητική και βιωματική μάθηση. Οι μαθητές αναπτύσσουν αυξημένη ικανότητα κριτικής αποδόμησης ιστορικών αναπαραστάσεων. Η κινηματογραφική αφήγηση λειτουργεί υποστηρικτικά στην καλλιέργεια ενσυναίσθησης και ιστορικής συνείδησης. Η έρευνα ακολουθεί ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Τα δεδομένα συλλέγονται μέσω: φύλλων εργασίας, ημιδομημένων ερωτηματολογίων, ομαδικών συζητήσεων (focus groups), παρατήρησης της διδακτικής διαδικασίας. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιείται με θεματική ανάλυση περιεχομένου, εστιάζοντας στις αντιλήψεις, στάσεις και ερμηνευτικές πρακτικές των μαθητών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε θεματικούς άξονες και ερμηνεύονται σε συνάρτηση με το θεωρητικό πλαίσιο του οπτικοακουστικού και ιστορικού γραμματισμού. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο ή Λύκειο), οι οποίοι συμμετέχουν σε διδακτική παρέμβαση που ενσωματώνει την προβολή και παιδαγωγική αξιοποίηση της ταινίας Παύλος Μελάς. Η επιλογή του δείγματος είναι σκόπιμη και σχετίζεται με τη διδασκαλία της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν ότι ο κινηματογράφος αποτελεί ένα αποτελεσματικό παιδαγωγικό εργαλείο για τη διδασκαλία της Ιστορίας, ενισχύοντας τη μαθησιακή εμπλοκή, την κριτική προσέγγιση των ιστορικών γεγονότων και την ανάπτυξη πολυτροπικών δεξιοτήτων. Η μελέτη καταδεικνύει ότι η μεθοδική ένταξη κινηματογραφικών έργων στο αναλυτικό πρόγραμμα μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση ιστορικά και πολιτισμικά εγγράμματων μαθητών.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑ-ΓΩΓΕΙΟ

ΕΛΕΝΗ ΜΕΛΙΑΔΟΥ

Μέσα από δυο εργαστήρια οπτικοακουστικής έκφρασης τα παιδιά μαθαίνουν να συνθέτουν περιεχόμενο έχοντας συναίσθηση του δημιουργικού τους στόχου και των τεχνικών παραγωγής νοήματος. Η εκπαιδευτικός που υλοποιεί το εργαστήριο έχει σχεδιάσει τις αρχές του προγράμματος ώστε να εξασφαλίζεται σημαντικός βαθμός αυθεντικής έκφρασης των ιδεών των παιδιών, να ελέγχει το επίπεδο κατανόησης και να να φροντίσει την καλλιέργεια της δημιουργικότητας. Μέσα από δυο εργαστήρια οπτικοακουστικής έκφρασης τα παιδιά μαθαίνουν να συνθέτουν περιεχόμενο έχοντας συναίσθηση του δημιουργικού τους στόχου και των τεχνικών παραγωγής νοήματος. Η εκπαιδευτικός που υλοποιεί το εργαστήριο έχει σχεδιάσει τις αρχές του προγράμματος ώστε να εξασφαλίζεται σημαντικός βαθμός αυθεντικής έκφρασης των ιδεών των

παιδιών, να ελέγχει το επίπεδο κατανόησης και να φροντίσει την καλλιέργεια της δημιουργικότητας. Ο σκοπός των εργαστηρίων είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι υπάρχουν συγκεκριμένες τεχνικές που μας βοηθούν να εκφράσουμε το επιθυμητό μήνυμα στο συγκεκριμένο μέσο. Σημαντικό είναι για τα παιδιά αυτής της ηλικίας δηλαδή 4 έως 5 ετών οι οργανωμένες σχετικές δραστηριότητες που θα οδηγήσουν στην παραγωγή να είναι σύντομες και να ολοκληρώνονται σε λίγες ημέρες ώστε να διατηρηθεί το ενδιαφέρον των παιδιών και η συγκέντρωσή τους. Το πρώτο εργαστήριο περιλαμβάνει τη δημιουργία μίας ταινίας animation για την επέτειο του Πολυτεχνείου και το δεύτερο τη μεταγλώττιση ενός ντοκιμαντέρ για τη ζωή στου Πόλους. Και τα δύο εργαστήρια υλοποιήθηκαν τη σχολική χρονιά 2025-2026 στην ίδια ομάδα μαθητών και μαθητριών.

CHINESE PORTRAIT

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΛΙΑ

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη μετατροπή του παιχνιδιού «Κινέζικα Πορτρέτα» (Portrait Chinois) σε οπτικοακουστικό αφήγημα μέσω animation. Το παιχνίδι, με ρίζες στη γαλλική λογοτεχνική και κοινωνική παράδοση, βασίζεται σε μεταφορικές ερωτήσεις αυτοπεριγραφής και αξιοποιείται ως παιγνιώδης μορφή ψυχολογικής προβολής. Η έρευνα εξετάζει πώς οι λεκτικές μεταφορές μπορούν να μετασχηματιστούν σε δυναμικές οπτικές και ηχητικές μορφές, συμβάλλοντας στον οπτικοακουστικό γραμματισμό. Ερευνητικά ερωτήματα – Σκοπός και υποθέσεις. Βασικά ερωτήματα: α) Πώς λειτουργεί η μεταφορά ως γέφυρα μεταξύ ψυχολογικής αυτοαναπαράστασης και κινούμενης εικόνας; β) Με ποιους τρόπους το animation μπορεί να οπτικοποιήσει τη ρευστότητα της ταυτότητας; Υπόθεση της μελέτης είναι ότι η μεταφορά, όταν μετασχηματίζεται σε κίνηση, υφή και ήχο, ενισχύει την κατανόηση της ταυτότητας ως δυναμικής και πολυεπίπεδης κατασκευής. Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν τέσσερα άτομα, τα οποία απάντησαν σε δώδεκα ερωτήσεις μεταφορικής αυτοπεριγραφής. Από τις απαντήσεις επιλέχθηκαν οι θεματικές συγκλίσεις που αποτέλεσαν τη βάση του σεναρίου. Τεχνικές ανάλυσης, παρουσίασης και ερμηνείας: Ακολουθήθηκε ποιοτική ανάλυση περιεχομένου των απαντήσεων και μετατροπή τους σε μορφολογικά μοτίβα. Η εικαστική απόδοση πραγματοποιήθηκε μέσω 3D μοντελοποίησης, ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας και πρωτότυπης ηχητικής σύνθεσης. Η ερμηνεία βασίστηκε στη σημειωτική προσέγγιση της εικόνας και στην έννοια της ψυχολογικής προβολής. Συνοπτικά συμπεράσματα: Η μελέτη καταδεικνύει ότι το animation μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο οπτικοακουστικού

γραμματισμού, μετατρέποντας τη γλωσσική μεταφορά σε πολυτροπική εμπειρία. Η ταυτότητα αναδεικνύεται ως διαδικασία διαρκούς μεταμόρφωσης, όπου λόγος, εικόνα και ήχος συνθέτουν ένα ενιαίο πεδίο έκφρασης

ΟΤΑΝ Ο ΗΧΟΣ ΠΡΟΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΗΧΩΝ FOLEY, ANIMATION ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΠΟΤΗ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΟΥΣΙΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η παρούσα ερευνητική πρόταση προκύπτει μέσα από τα αποτελέσματα μιας σειράς ερευνών –στο πλαίσιο ευρύτερης ερευνητικής στρατηγικής ποιοτικής προσέγγισης- που είχαν ως στόχο τη διερεύνηση του καταλληλότερου αφηγηματικού μέσου για τη δημιουργική εμπλοκή μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τον ηχητικό σχεδιασμό και ειδικότερα με την τεχνική Foley. Τα ευρήματα ανέδειξαν ότι όσο πιο οικείο και κοντά στις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών είναι το αφηγηματικό μέσο, τόσο αυξάνεται η ενεργή συμμετοχή και η δημιουργική τους έκφραση. Πιο συγκεκριμένα, το animation κρίθηκε ως το πλέον ελκυστικό και παιδαγωγικά αποτελεσματικό μέσο για την ενεργή εμπλοκή των μαθητών με τον ηχητικό σχεδιασμό και ειδικότερα μέσω της τεχνικής Foley. Επίσης, η ενασχόληση των μαθητών με τον ηχητικό σχεδιασμό short clips με ήχους foley απεδείχθη ως μια

εισαγωγική, ενθαρρυντική και παράλληλα διασκεδαστική διαδικασία. Στη σύγχρονη εποχή η τεχνητή νοημοσύνη συνεισφέρει στη δημιουργία short clips, αλλά και animations μικρού μήκους μέσα από τις κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές. Οπότε, πλέον οι μαθητές χάρη στην αφηγηματική δυνατότητα των ήχων foley μπορούν να δημιουργήσουν δικές τους ιστορίες, οι οποίες με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης δύναται να οδηγήσουν σε πρωτότυπα σύντομα animations κατάλληλα για την ουσιαστική και ενεργή εμπλοκή τους με τον ηχητικό σχεδιασμό και τη δημιουργία σύγχρονων οπτικοακουστικών και κινηματογραφικών μέσων. Συνάμα, μέσα από αυτή την εποικοδομητική διαδικασία οι μαθητές μετατρέπονται σε σύγχρονους κατασκευαστές γνώσης και νοηματοδοτήσεων και αναπτύσσουν δεξιότητες οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού.

Η ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΡΓΟΥ GREEN SCAP (ERASMUS+) ΚΑΙ Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ»

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΥΛΩΝΑΚΗ, ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ

Η εργασία εξετάζει τη μετάβαση από το παραδοσιακό μοντέλο κινηματογραφικής παραγωγής σε μια βιώσιμη καλλιτεχνική πρακτική, αναλύοντας το ευρωπαϊκό έργο Green SCAP (Erasmus+). Στο επίκεντρο τίθεται η έννοια του οικολογικού κινηματογραφικού γραμματισμού (eco-cinema literacy), ο οποίος υπερβαίνει την τεχνική κατάρτιση και εισάγει μια κριτική, παιδαγωγική και αξιακή προσέγγιση στην αλληλεπίδραση του οπτικοακουστικού οικοσυστήματος με το περιβάλλον. Το Green SCAP αποτελεί μια στρατηγική σύμπραξη μεταξύ θεσμικών φορέων της Ελλάδας (Film Office Κεντρικής Μακεδονίας, Hellenic Film Commission/ΕΚΚΟΜΕΔ), της Ιταλίας (Veneto Film Commission) και της Ισπανίας (Creative Hub of Mallorca), υπό την επίβλεψη του δικτύου Green Film. Το Green SCAP αξιολογείται ως μελέτη περίπτωσης για να αναδειχθεί πώς οι πρακτικές βιωσιμότητας μετατρέπονται από περιορισμό σε νέα δημιουργική αφετηρία για την οπτικοακουστική έκφραση, επηρεάζοντας όλα τα στάδια μιας παραγωγής. Εστιάζοντας στην ελληνική περίπτωση, η εργασία διερευνά πώς η θεσμική συνεργασία των οπτικοακουστικών φορέων με επίκεντρο τη βιωσιμότητα συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας νέας, περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένης συνείδησης σε επαγγελματίες, οργανισμούς και κοινό. Μέσα από τη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου σε φεστιβάλ και εργαστήρια, προωθείται ένας κριτικός οικολογικός κινηματογραφικός γραμματισμός, που ενθαρρύνει τη θέαση με περιβαλλοντική επίγνωση και την καλλιτεχνική δημιουργία με κοινωνική ευθύνη. Η εργασία παρακολουθεί

ποιείται ως μελέτη περίπτωσης για να αναδειχθεί πώς οι πρακτικές βιωσιμότητας μετατρέπονται από περιορισμό σε νέα δημιουργική αφετηρία για την οπτικοακουστική έκφραση, επηρεάζοντας όλα τα στάδια μιας παραγωγής. Εστιάζοντας στην ελληνική περίπτωση, η εργασία διερευνά πώς η θεσμική συνεργασία των οπτικοακουστικών φορέων με επίκεντρο τη βιωσιμότητα συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας νέας, περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένης συνείδησης σε επαγγελματίες, οργανισμούς και κοινό. Μέσα από τη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου σε φεστιβάλ και εργαστήρια, προωθείται ένας κριτικός οικολογικός κινηματογραφικός γραμματισμός, που ενθαρρύνει τη θέαση με περιβαλλοντική επίγνωση και την καλλιτεχνική δημιουργία με κοινωνική ευθύνη. Η εργασία παρακολουθεί

πώς οι εταίροι του Green SCAP δημιουργούν προϋποθέσεις ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας στις οπτικοακουστικές παραγωγές, αλλά και ευρύτερα, με σκοπό την καλλιέργεια μιας —κοινωνικά, πολιτισμικά και περιβαλλοντικά— βιώσιμης οπτικοακουστικής εκπαίδευσης. Η μεθοδολογία συνδυάζει ποιοτική ανάλυση του εκπαιδευτικού υλικού με συμμετοχική παρατήρηση των δράσεων στην Ελλάδα και την Ιταλία (Α' φάση, 2026). Η ανάλυση επιτρέπει τη συγκριτική επισκόπηση

των πρωτοκόλλων βιωσιμότητας και τη χαρτογράφηση ερωτημάτων για τη διασύνδεση της κατάρτισης με την «πράσινη» οπτικοακουστική δημιουργία. Συμπερασματικά, μέσα από τη μελέτη του Green SCAP, προτείνεται ένα νέο μοντέλο οικολογικού κινηματογραφικού γραμματισμού, το οποίο καθίσταται απαραίτητο για την επιβίωση και εξέλιξη της σύγχρονης οπτικοακουστικής έκφρασης και εκπαίδευσης στην εποχή της κλιματικής κρίσης.

ΦΡΟΝΤΙΖΟΥΜΕ ΤΗ ΓΗ ΠΟΥ ΜΑΣ ΘΡΕΦΕΙ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΝΑΚΟΥ, ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΣΛΑΝΙΔΟΥ

Η εισήγηση παρουσιάζει μια διδακτική πρόταση που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος της Εικονικής Επιχείρησης, με στόχο την καλλιέργεια του οπτικοακουστικού γραμματισμού και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών/-τριών στη δημιουργία οπτικοακουστικού περιεχομένου στο σχολικό περιβάλλον. Η εκπαιδευτική παρέμβαση αφορούσε τον σχεδιασμό και την παραγωγή διαφημιστικού οπτικοακουστικού σποτ για την εικονική επιχείρηση Biorise, με αντικείμενο την ανακύκλωση χρησιμοποιημένων τηγανελαιών και τη μετατροπή τους σε σαπούνι γενικής καθαριότητας, συνδέοντας περιβαλλοντικά και επιχειρηματικά ζητήματα με την οπτική αφήγηση. Η εφαρμογή της διδακτικής πρότασης οργανώθηκε σε τρία διακριτά στάδια. Στο πρώτο στάδιο πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή προπαρασκευαστική συνάντηση-σεμινάριο με εκπαιδευτικό του Τμήματος Κινηματογράφου του Αρι-

στοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με έμφαση στις βασικές αρχές σεναρίου, οπτικής επικοινωνίας και κινηματογραφικής έκφρασης. Στο δεύτερο στάδιο οι μαθητές/-τριες προχώρησαν σε συλλογική συγγραφή σεναρίου και στην παραγωγή εικόνας στον σχολικό χώρο, αναλαμβάνοντας ρόλους σεναριογράφου, σκηνοθέτη και ηθοποιού. Στο τρίτο στάδιο ακολούθησε η τελική επεξεργασία και το μοντάζ του υλικού από τους ίδιους τους μαθητές/-τριες, με αξιοποίηση της εφαρμογής CapCut. Η διδακτική πρακτική αναδεικνύει τη σύνδεση θεωρίας και πράξης μέσω βιωματικών και συνεργατικών διαδικασιών, ενισχύοντας την κριτική προσέγγιση της εικόνας, τις ψηφιακές δεξιότητες και την επικοινωνιακή ικανότητα των μαθητών/-τριών. Παράλληλα, προβάλλει τη σημασία της συνεργασίας σχολείου και ανώτατης εκπαίδευσης στη διαμόρφωση σύγχρονων, δημιουργικών μορφών μάθησης.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΓΓΕΝΕΙΣ ΟΠΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΠΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ «ARCHIVE EFFECT»

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΝΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η Τζέμι Μπάρον δηλώνει ότι η αντικειμενικότητα των αρχειακών υλικών έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση και η πίστη στο αρχείο ως απόλυτη πηγή αντικειμενικών «αποδεικτικών στοιχείων» έχει καταστεί προβληματική. Από την άλλη πλευρά, αρκετοί ερευνητές πιστεύουν ότι οι πρωτογενείς πηγές, όπως το αρχειακό υλικό, παρέχουν στους μαθητές μια σύνδεση με το παρελθόν, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ των συχνά φαινομενικά μακρινών ιστορικών γεγονότων και του παρόντος. Εκπαιδεύουν τους μαθητές να αναγνωρίζουν την ιστοριογραφική προκατάληψη, να ερμηνεύουν στοιχεία, να διαβάζουν και να αφομοιώνουν υλικό δύσκολο από διανοητικής και συντακτικής άποψης. Έτσι, ορμήμνη από το ενδιαφέρον μου για το αρχειακό υλικό ως σκηνοθέτης και ερευνήτρια, σχεδίασα τη μελέτη του

«archive effect» μεταξύ μαθητών λυκείου στην Ελλάδα. Μέσω της μεθόδου της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης, έκανα μια μελέτη σχετικά με τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους οι μαθητές βλέπουν το αρχειακό υλικό μέσα από την κατανόηση του μοντάζ και της σκηνοθεσίας και πως το μεταφράζουν σε ιστορική αλήθεια. Αυτή η έρευνα αποκάλυψε διδακτικές μεθόδους βασισμένες σε απλά εκπαιδευτικά σεναρία που μπορούν να εφαρμοστούν μέσω της συνδιδασκαλίας μεταξύ της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και των μαθημάτων ιστορίας, υποστηρίζοντας ότι το «archive effect» μπορεί να εντοπιστεί σε νεότερες γενιές, όπως οι μαθητές λυκείου, και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για τον ψηφιακό γραμματισμό.

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΨΥΧΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ 200Υ-210Υ ΑΙ.

ΕΛΕΝΗ ΝΟΥΒΑΚΗ

Ο κινηματογράφος αποτελεί ένα ισχυρό πολιτισμικό και παιδαγωγικό μέσο, το οποίο ψυχαγωγεί αλλά ταυτόχρονα επηρεάζει και διαμορφώνει αντιλήψεις και συμπεριφορές συνολικά στο κοινό και ιδιαίτερα στο νεανικό κοινό. Η παρούσα εργασία εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο αναπαρίσταται η κατάθλιψη των εφήβων και η σύνδεσή της με άλλα ψυχικά νοσήματα στις αμερικανικές ταινίες του 20ού και 21ου αιώνα. Ο βασικός στόχος της μελέτης είναι να εξεταστεί εάν οι κινηματογραφικές απεικονίσεις προσεγγίζουν με ρεαλισμό τις εμπειρίες των εφήβων και κατά πόσο μπορούν να συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση και αποστιγματοποίηση της ψυχικής ασθένειας. Η έρευνα βασίστηκε στην ανάλυση έξι αμερικανικών ταινιών (Prayers for Bobby, The Perks of Being a Wallflower, It's Kind of a Funny Story, The Virgin Suicides, Girl, Interrupted, To the Bone), στις οποίες παρουσιάζεται η κατάθλιψη σε συνδυασμό με άλλα ψυχικά νοσήματα, όπως διατροφικές διαταραχές, διαταραχή μετατραυματικού στρες, οριακή διαταραχή προσωπικότητας και αυτοκτονικές συμπεριφορές. Περιγράφεται ο τρόπος διαχείρισης του ζητήματος από τους σκηνοθέτες και σεναριογράφους και εξετάζεται αν αυτός συνάδει με βιβλιογραφικές πηγές και επιστημονικά άρθρα. Τα αποτελέσματα

έδειξαν ότι οι σύγχρονες κινηματογραφικές παραγωγές επιθυμούν να συμβάλλουν στην μείωση του στίγματος της ψυχικής ασθένειας, προσεγγίζοντας το θέμα με μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και πολυπλοκότητα από ότι στο παρελθόν. Παράλληλα, αναδεικνύεται ο καθοριστικός ρόλος της οικογένειας, του σχολικού περιβάλλοντος και της κοινωνικής αποδοχής στην ψυχική υγεία των εφήβων. Πολλές ταινίες τονίζουν τη σημασία της επιμόρφωσης και της αναζήτησης βοήθειας και θεραπείας ενώ άλλες τολμούν να θίξουν ακόμη και το ευαίσθητο θέμα της αυτοκτονίας που σχετίζεται με την εφηβική κατάθλιψη. Βασικός στόχος των ταινιών είναι μέσα από τεχνικές ενδοσκοπικής αφήγησης να εμβαθύνουν στις εσωτερικές σκέψεις και τα συναισθήματα των εφήβων και να βοηθήσουν τα άτομα τα οποία αισθάνονται μόνα τους, να ταυτιστούν με τους χαρακτήρες. Φαίνεται λοιπόν ότι ο κινηματογράφος μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικό εργαλείο ευαισθητοποίησης και πρόληψης σε ζητήματα εφηβικής κατάθλιψης, όταν συνοδεύεται από επιστημονική εγκυρότητα και παιδαγωγική ευθύνη. Περαιτέρω πειραματική διερεύνηση θα τεκμηριώσει τις παρατηρήσεις της παρούσας έρευνας.

Προφορικές εισηγήσεις

Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ANIMATION ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΝΤΑΛΑΓΙΩΡΓΟΥ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΕΜΕΝΤΕΡΙΑΔΗΣ, ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το animation αποτελεί διαδεδομένο πολυτροπικό ψηφιακό μέσο, με αυξανόμενη παρουσία σε πολιτισμικά και εκπαιδευτικά πλαίσια. Η εκπαιδευτική του αξιοποίηση συνδέεται με διαφορετικά θεωρητικά μοντέλα μάθησης, ενώ η θέση του στα ελληνικά Προγράμματα Σπουδών Προσχολικής Εκπαίδευσης καθίσταται ολοένα και πιο εμφανής τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Η παιδαγωγική αξία του animation στην ενίσχυση της δημιουργικότητας, της συνεργασίας, καθώς και της αφηγηματικής και γλωσσικής ανάπτυξης των παιδιών έχει αναδειχθεί διεθνώς. Η παρούσα εργασία αποτελεί ποιοτική έρευνα διερευνητικού χαρακτήρα, η οποία εξετάζει τις απόψεις εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας σχετικά με τη διδακτική αξιοποίηση του animation στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα, εξετά-

ζει πώς και γιατί χρησιμοποιείται το animation στην προσχολική τάξη, εάν οι εκπαιδευτικοί το θεωρούν σημαντικό διδακτικό μέσο, κατά πόσο εκτιμούν ότι διαθέτουν επαρκείς γνώσεις για την αποτελεσματική ενσωμάτωσή του στη μαθησιακή διαδικασία και, τέλος, εάν θεωρούν ότι τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μπορούν να λειτουργήσουν όχι μόνο ως χρήστες, αλλά και ως δημιουργοί. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων σε σκόπιο δείγμα εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας και αναλύθηκαν με επαγωγική θεματική ανάλυση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το animation χρησιμοποιείται κυρίως ως υποστηρικτικό εργαλείο διδασκαλίας, παρέχοντας διευκόλυνση στην κατανόηση εννοιών και ενισχύοντας το ενδιαφέρον των παιδιών για ενεργό συμμετοχή στη μαθησιακή

διαδικασία. Οι εκπαιδευτικοί το αντιλαμβάνονται ως ένα δυναμικό πολυτροπικό διδακτικό εργαλείο με πλεονεκτήματα, αλλά και με μειονεκτήματα, τα οποία σχετίζονται κυρίως με την αυξημένη έκθεση στην οθόνη και τη γνωστική υπερφόρτωση. Εκτιμούν επίσης ότι χρειάζονται περαιτέρω επιμόρφωση προκειμένου να εξειδικεύσουν τις γνώσεις τους, τις οποίες αποτιμούν ως βασικές, ενώ αναδεικνύουν εμπόδια όπως η έλλειψη σχετικού υλικοτεχνικού εξοπλισμού στα νηπιαγω-

γεία και διαθέσιμοι παιδαγωγικού χρόνου. Τέλος, από την εργασία προκύπτει ότι το animation θα μπορούσε να παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ενσωμάτωσης στην προσχολική εκπαίδευση, ιδιαίτερα ως προς το δημιουργικό του σκέλος, με ενεργό ρόλο των παιδιών, υπό την προϋπόθεση να υποστηρίζεται από καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό και σωστό παιδαγωγικό σχεδιασμό.

AKLA

ΜΥΡΙΑΜ ΝΤΟΓΡΙ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΤΟΡΕΓΚΟ

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει την Πέτρινη Αποθήκη στο λιμάνι του Πειραιά ως αρχιτεκτονικό, κοινωνικό και συμβολικό τόπο, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο ενσωματώνεται εικαστικά στη βίντεο-εγκατάσταση AKLA, αναδεικνύοντας ζητήματα μνήμης, ταυτότητας και ανθρωπισμού. Το ιστορικό αυτό κτίριο, χαρακτηριστικό δείγμα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής του ύστερου 19ου αιώνα, υπήρξε χώρος εμπορικής δραστηριότητας και πολιτιστικής χρήσης, ενώ κατά την προσφυγική κρίση του 2015-2016 μετατράπηκε σε προσωρινό καταφύγιο προσφύγων και μεταναστών. Η μεταβολή αυτή ανέδειξε τη δυναμική της αρχιτεκτονικής ως μέσου κοινωνικής παρέμβασης, αλληλεγγύης και ανθρωπιστικής δράσης. Η εικαστική προσέγγιση εστιάζει στη συμβολική σύνδεση του χώρου με το στοιχείο του νερού, το οποίο λειτουργεί ως φορέας ζωής, κάθαρσης, αναγέννησης και μετάβασης. Η γειτνίαση της Πέτρινης Αποθήκης με τη θάλασσα ενισχύει τη βιωματική διάσταση της εγκατάστασης, μετατρέποντας το αρχιτεκτονικό κέλυφος σε τόπο στοχασμού

και συναισθηματικής εμπλοκής. Οι δώδεκα προβολές που αναπτύσσονται στον χώρο συγκροτούν ένα πολυεπίπεδο εικαστικό περιβάλλον, όπου η διττή πολιτισμική ταυτότητα της δημιουργού, ως Ελληνίδας και Τυνήσιας, αφηγείται με λυρικό τρόπο τις σκιές μιας καταπατημένης γυναικείας ελευθερίας στον ισλαμικό κόσμο. Παράλληλα, το έργο διερευνά τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας στο σύγχρονο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο, εστιάζοντας σε ζητήματα αυτοπροσδιορισμού, ελευθερίας και αξιοπρέπειας. Η εικόνα της γυναικείας μορφής που κινείται προς το νερό λειτουργεί ως πολυδιάστατο σύμβολο, επιδιώκοντας την αποδόμηση στερεοτύπων και την καλλιέργεια ενσυναίσθησης. Το υδάτινο στοιχείο, σε συνδυασμό με τη μουσική επένδυση, ενεργοποιεί τον θεατή σε μια διαδικασία εσωτερικού αναστοχασμού. Η εισήγηση προτείνει ένα ανθρωποκεντρικό μοντέλο σύγχρονης καλλιτεχνικής πρακτικής, όπου ο χώρος, η εικόνα και ο ήχος συνυφαίνονται σε ένα ενιαίο αφηγηματικό πεδίο κοινωνικού διαλόγου και πολιτισμικής κατανόησης.

ΑΠΟ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΣΤΟΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

ΑΘΗΝΑ ΝΤΟΥΛΙΑ

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει τη δημιουργική συνάντηση μεταξύ λογοτεχνικού και κινηματογραφικού λόγου, εστιάζοντας στους τρόπους με τους οποίους η συγκριτική ανάγνωση λογοτεχνικών έργων και των αντίστοιχων οπτικοακουστικών μεταφορών τους ενισχύει τον οπτικοακουστικό και κινηματογραφικό γραμματισμό. Με θεωρητικό άξονα το πλαίσιο των πολυγραμματισμών (Cope & Kalantzis, 2000) και τις αρχές της πολυτροπικής ανάλυσης (Kress & van Leeuwen), αναλύονται οι μετασχηματισμοί που συντελούνται κατά τη μετάβαση από τη γραπτή αφήγηση στη γλώσσα της κινούμενης εικόνας.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. ΟΙ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ 1990-2009

ΧΡΗΣΤΟΣ ΞΕΝΟΣ

Τα κινηματογραφικά φεστιβάλ έχουν προσεγγιστεί με διάφορους γόνιμους τρόπους, ενώ αποτελούν μέρος μίας ευρύτερης θεσμοποιημένης κινηματογραφικής κρατικής πολιτικής. Συχνά αποτελούν από τα σημαντικότερα κινηματογραφικά γεγονότα μιας χρονιάς, ενώ μπορούν να αποτυπώνουν την πρόοδο της κινηματογραφίας. Στην ελληνική περίπτωση η έρευνα έχει περιοριστεί σε μεμονωμένες προσπάθειες, ενώ σε καμία περίπτωση ο ρόλος των φεστιβάλ δε συνδέθηκε συστηματικά με τη διαδικασία της κινηματογραφικής παραγωγής. Η προσέγγισή μας αφορά την αλληλοσυσχέτιση των φεστιβάλ στον ελληνικό χώρο στον κινηματογράφο με την παραγωγή ως διαδικασία, κατά τις δεκαετίες 1990-2009, αναζητώντας, αν υπάρχει, και επιμορφωτικός χαρακτήρας ή εκπαιδευτική διάσταση και δράσεις. Πρόκειται για δύο δεκαετίες που αλλάζει σημαντικά το ελληνικό κινηματογραφικό τοπίο και αφήνει πίσω του τον ιδεολογικό μανδύα του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου (ΝΕΚ), που έφερε καλλιτε-

χνική καταξίωση, αλλά και ερμητικά κλειστές ταινίες, αποξενωμένες στο ευρύ κοινό. Η νέα περίοδος του Σύγχρονου Ελληνικού Κινηματογράφου (ΣΕΚ), όπως συχνά αναφέρεται αόριστα, είναι μία ξεχωριστή τάση, που χαρακτηρίζεται από εξωστρέφεια, επιστροφή σε πιο κλασικές γραμμικές αφηγήσεις και φόρμες λαϊκού κινηματογράφου, παραγωγές που εμπλουτίζονται από ιδιωτική (τηλεοπτικές εταιρίες), δημόσια (ΕΚΚ) και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, ψηφιακή τεχνολογία με το αντίστοιχο αισθητικό αποτύπωμα και νέους δημιουργούς, που καταφέρνουν να φέρουν σε κάποιες περιπτώσεις μαζικά το κοινό πίσω στις αίθουσες, οι οποίες εν τω μεταξύ εκσυγχρονίζονται. Στην ανάλυσή μας χρησιμοποιούμε κριτικά την προοπτική της κουλτούρας της παραγωγής και τις σπουδές στην παραγωγή, τις μακρο-κοινωνικο-οικονομικές θεωρίες του φορντισμού και μετα-φορντισμού, τις κοινωνιολογικές πτυχές της παραγωγής της κουλτούρας του Peterson και τους κόσμους της τέχνης του Becker.

ΤΟ ΜΕΤΑVERSE ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ WEB 4.0: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΡΩΣΣΕΤΟΣ ΜΕΤΖΗΤΑΚΟΣ

Η ανάδυση του Web 4.0, γνωστού και ως Συμβιωτικού Ιστού (Symbiotic Web), σηματοδοτεί μια εποχή όπου η ψηφιακή και η φυσική πραγματικότητα συγκλίνουν, με το metaverse (μετασύμπαν) να αναδεικνύεται σε κεντρικό πυλώνα αυτής της εξέλιξης. Η παρούσα εισήγηση εξετάζει τον διττό ρόλο των εμβυθιστικών τεχνολογιών: ως εργαλείο μετασχηματισμού της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και ως μέσο καινοτομίας στον τομέα της κινηματογραφικής παραγωγής. Στο πεδίο της εκπαίδευσης, και ειδικότερα στις τέχνες και τα νέα μέσα, το metaverse προσφέρει ένα περιβάλλον που φαίνεται να ευνοεί τη δημιουργικότητα και τη συνεργατική μάθηση. Η εισήγηση παρουσιάζει ευρήματα από εφαρμογές, όπου φοιτητές υλοποίησαν συνεργατικά καλλιτεχνικά project στον ψηφιακό χώρο. Παράλληλα, η εργασία διερευνά τις εφαρμογές στον οπτικοακουστικό τομέα, εστιάζοντας στην περίπτωση των τρισδιάστατων κόσμων. Βασική θέση της εισήγησης είναι ότι το μέλλον του metaverse είναι εγγενώς πολυαισθητηριακό, υπερβαίνοντας τους περιορισμούς της αμιγώς οπτικοακουστικής επικοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε αυτή τη μετάβαση προς τις πολυαισθητηριακές εμπειρίες (multisensory experiences), όπου η ενσωμάτωση και

ψηφιοποιημένων χημικών ερεθισμάτων ανοίγει νέους δρόμους για την κινηματογραφική αφήγηση και την πολιτιστική προβολή.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΤΕΡΨΗ: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΘΕΑΣΗΣ ΕΝΟΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΕΝΔΡΑΜΗΣ

Η παρούσα εισήγηση διερευνά τον μετασχηματισμό της εμπειρίας θέασης του οπτικοακουστικού έργου από τη συλλογική εμπειρία του παραδοσιακού κινηματογράφου στη σύγχρονη, ατομική και αποσπασματική θέαση που κυριαρχεί στο ψηφιακό περιβάλλον είτε με τη μορφή συσκευών (υπολογιστές, κινητά), είτε πλατφορμών. Στον κλασικό κινηματογράφο, η θέαση συγκροτείται ως κοινή εμπειρία, όπου οι θεατές συμμετέχουν συγχρονισμένα στην αφήγηση και μοιράζονται συναισθηματικές και αισθητικές αντιδράσεις. Αντίθετα, ο σύγχρονος τρόπος θέασης χαρακτηρίζεται από διακοπές, εξατομίκευση και πολλαπλή εστίαση, γεγονός που επηρεάζει τη συγκέντρωση, την πρόσληψη της κινηματογραφικής γλώσσας και τη σχέση του θεατή με το έργο. Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα αφορούν τον τρόπο με τον οποίο η αλλαγή των συνθηκών θέασης μετασχηματίζει τον ρόλο του θεατή, τη διαδικασία νοηματοδότησης και τη μετάβαση από την αφήγηση στην οπτική τέρψη. Σκοπός της εισήγησης εί-

ναι να αναδείξει πώς η σύγχρονη οπτικοακουστική κατανάλωση, σε συνάρτηση με τον καταναλωτικό τρόπο ζωής και την ψηφιακή κουλτούρα, τείνει να μετατρέπει την κινηματογραφική εμπειρία σε επαναλαμβανόμενη συνήθεια, περιορίζοντας τις διαστάσεις του στοχασμού, της κριτικής εμπλοκής και της επικοινωνίας του καλλιτεχνικού έργου. Η προσέγγιση της εισήγησης είναι θεωρητική και κριτική, βασισμένη στη διασταύρωση εννοιών από τη θεωρία του κινηματογράφου, τον οπτικοακουστικό γραμματισμό και την πολιτισμική ανάλυση της θέασης. Μέσα από συγκριτική θεώρηση παραδοσιακών και σύγχρονων πρακτικών θέασης, επιχειρείται η ερμηνεία της μετάβασης από τη συλλογική εμπειρία στη ριζική ατομικοποίηση της πρόσληψης. Η εισήγηση καταλήγει σε έναν ανοιχτό προβληματισμό σχετικά με το αν είναι εφικτή η επαναδιεκδίκηση συλλογικών μορφών θέασης ή αν η μεταβολή αυτή συνιστά μια βαθιά και ενδεχομένως μη αναστρέψιμη πολιτισμική αλλαγή.

Οπτικοακουστικός - Κινηματογραφικός Γραμματισμός

ΓΕΦΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΓΚΑΝΑ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Η ανακοίνωση εξετάζει συγκριτικά την κινηματογραφική παραγωγή και την πανεπιστημιακή πρακτική έρευνα στον κινηματογράφο στην Ελλάδα και στη Γκάνα, αντιμετωπίζοντάς τες ως διακριτά αλλά δυναμικά συμπληρωματικά πεδία. Αφετηρία της προσέγγισης αποτελεί η παραδοχή ότι η κινηματογραφική βιομηχανία και η πρακτική κινηματογραφική έρευνα δεν ταυτίζονται ούτε στην Ευρώπη ούτε στην Αφρική· ωστόσο, τα παραγωγικά και θεσμικά τους μοντέλα μπορούν να λειτουργήσουν ως παραδείγματα για τη διαμόρφωση νέων πλαισίων σύνδεσης με το πανεπιστήμιο και την έρευνα. Στην Αφρική, και ειδικότερα στη Γκάνα, αναπτύσσεται ένα δυναμικό μοντέλο κινηματογραφικής παραγωγής χαμηλού κόστους, με υψηλή συχνότητα παραγωγής και αποτελεσματικά δίκτυα διανομής σε κινηματογραφικές αίθουσες και ψηφιακές πλατφόρμες. Οι ταινίες αυτές, παρότι παράγονται εκτός ακαδημαϊκών πλαισίων, έχουν σημαντικό κοινωνικό και πολιτισμικό αντίκτυπο και στηρίζονται κυρίως από το αφρικανικό κοινό. Το μοντέλο αυτό λειτουργεί εντός της βιομηχανίας και της αγοράς, ωστόσο παρουσιάζει χαρακτηριστικά, όπως η ευελιξία, η βιωσιμότητα και η άμεση σχέση με το κοινό, που μπορούν να αποτελέ-

σουν βάση για τη σύνδεσή του με την πανεπιστημιακή εκπαίδευση και την πρακτική κινηματογραφική έρευνα. Σε ένα πλαίσιο όπου οι ενεργοί λέκτορες-κινηματογραφιστές επιδιώκουν τη θεσμική τους ένταξη στην πανεπιστημιακή έρευνα, η πρακτική έρευνα αναδεικνύεται ως κρίσιμο εργαλείο για τη δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικών σπουδών και μελλοντικής πανεπιστημιακής εξέλιξης σε ανώτερες βαθμίδες. Στην Ελλάδα, η εγχώρια κινηματογραφική παραγωγή έχει περιοριστεί ως προς την ανάπτυξη αυτόνομων έργων, καθώς σημαντικό μέρος των επαγγελματιών και των εταιρειών παραγωγής έχει στραφεί προς διεθνείς παραγωγές υψηλότερης οικονομικής απόδοσης, ενώ η κρατική χρηματοδότηση για ελληνικές ταινίες παραμένει χαμηλή. Παράλληλα, η πρακτική έρευνα στις τέχνες αρχίζει να αναγνωρίζεται κυρίως μέσα από διδακτορικές διατριβές, χωρίς όμως να έχει εδραιωθεί στον κινηματογράφο, ο οποίος εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται με επιφυλάξεις ως ερευνητικό πεδίο. Η ανακοίνωση υποστηρίζει ότι η αμφίδρομη σύγκριση των δύο χωρών μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην εξέλιξη του πεδίου: το αφρικανικό παραγωγικό μοντέλο μπορεί να προσφέρει παραδείγματα βιώσιμης κινη-

ματογραφικής πρακτικής προς το πανεπιστήμιο, ενώ η ευρωπαϊκή εμπειρία της πρακτικής κινηματογραφικής έρευνας, ιδιαίτερα από χώρες όπως η Αγγλία, μπορεί να λειτουργήσει ως θεσμικό και μεθοδολογικό πλαι-

σιο για χώρες όπως η Γκάνα. Μέσα από αυτή τη διαλογική προσέγγιση, η πρακτική έρευνα προτείνεται ως εργαλείο ανανέωσης των Οπτικοακουστικών Σπουδών τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Αφρική.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΠΟΛΥ-ΠΛΟΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΑΓΥΙΑ

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ

Ο Μικρός Υδροηλεκτρικός Σταθμός (ΜΥΗΣ) Αγυιά αποτελεί το πρώτο εργοστάσιο εκμετάλλευσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Κρήτη. Κατασκευασμένος το 1928, σήμερα επαναχρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς υπό τη διαχείριση της Περιφερειακής Αναπτυξιακής Εταιρείας Κρήτης ΑΕ. Με πρωταρχικό στόχο τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας σε πολύπλοκους μουσειακούς χώρους, αναπτύχθηκε ψηφιακή εφαρμογή επαυξημένης πραγματικότητας. Η εφαρμογή απευθύνεται κυρίως σε μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ωστόσο έχει δοκιμαστεί με επιτυχία και σε μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού. Ενσωματώνεται σε εκπαιδευτικές ξεναγήσεις διάρκειας 45 λεπτών. Λαμβάνοντας υπόψη τον οπτικοακουστικό γραμματισμό ως παιδαγωγικό και καινοτόμο εργαλείο, το εργοστάσιο, η ιστορία του και τα εκθέματά του αλληλεπιδρούν δυναμικά με το μαθητικό κοινό. Πλέον, η μάθηση στο πρώην ΜΥΗΣ αποκτά συνδυαστικό χαρακτήρα και ενισχύεται μέσω πολυμεσικού περιεχομένου, καθώς η ενημέρωση των μαθητών μετατρέπεται σε διάδραση, εμπειρία και, εν τέλει, ψηφιακό παιχνίδι. Μέσα από τη μελέτη και τον σχεδιασμό της ψηφιακής εκπαιδευτικής εφαρμογής δόθηκε η δυνατότητα κατανόησης εννοιών και πληροφοριών που αφορούν τόσο το εργοστάσιο ως έκθεμα όσο και τη σπουδαιότητά του στην τοπική κοινωνία. Κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών ξεναγήσεων, οι μαθητές, ακολουθώντας -αν επιθυμούν- έναν ψηφιακό χάρτη ενσωματωμένο στην εφαρμογή και με την υποστήριξη του ξεναγού-εμπυχωτή, σαρώνουν ειδικά σημάδια (markers) τοποθετημένα σε επιλεγμένα σημεία του εργοστασίου. Με αυτόν τον τρόπο μετατρέπονται σε ενεργούς μελετητές. Επιλέγοντας τη διαδρομή που θεωρούν πιο ενδιαφέρουσα, ανακαλύπτουν πληροφορίες σχετικές με τον ΜΥΗΣ, παρακολουθούν βίντεο-ντοκουμέντα σχεδιασμένα με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης που αφορούν την εξόρυξη λιγνίτη, συμμετέχουν σε παιγνιώδεις δραστηριότητες επαναλειτουργίας του μηχανολογικού εξοπλισμού, «δίνουν φως» στην πόλη των Χανίων και κατανοούν τη λειτουργία μεμονωμένων εκθεμάτων, όπως της ανεμογεννήτριας. Χάρη στα οπτικοακουστικά μέσα, τέτοιοι χώροι πολιτισμού μετατρέπονται σε αρωγούς ανάπτυξης άτυπης μάθησης, κριτικής σκέψης, συνεργασίας και αυτενέργειας. Οι μαθητές δείχνουν έντονο ενδιαφέρον για τη διαδραστική μουσει-

ακή ενημέρωση, αφού αντιλαμβάνονται γρήγορα όχι μόνο το πλαίσιο δημιουργίας μιας τέτοιας εφαρμογής αλλά και τη χρήση της στον χώρο του Μικρού Υδροηλεκτρικού Σταθμού.

Ο ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΙ: ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ - ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΝΕΚΤΑΡΙΑ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στις δυνατότητες που προσφέρει η Τεχνητή Νοημοσύνη ως δημιουργικό εργαλείο στη διδασκαλία της λογοτεχνίας και της τοπικής ιστορίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Προτείνεται μια θεωρητική διδακτική πρόταση που αξιοποιεί τον «Ερωτόκριτο» του Βιτσέντζου Κορνάρου ως αφετηρία για τη δημιουργία ψηφιακών animations από μαθητές των μεγάλων τάξεων του Δημοτικού (Ε΄ -ΣΤ΄). Στόχος είναι η ανάπτυξη οπτικοακουστικού γραμματισμού μέσα από μια διαθεματική προσέγγιση που συνδυάζει τη Γλώσσα, τα Εικαστικά, την Τοπική Ιστορία και τις ΤΠΕ, αναδεικνύοντας τον «Ερωτόκριτο» τόσο ως λογοτεχνικό έργο όσο και ως χαρακτηριστική έκφραση της κρητικής ιστορίας και παράδοσης. Η προτεινόμενη μεθοδολογία οργανώνεται σε πέντε στάδια. Αρχικά, οι μαθητές ασχολούνται πιο συστηματικά με το κείμενο του έπους, εντοπίζοντας βασικές σκηνές, συμβολικά στοιχεία και αναφορές που σχετίζονται με την Κρήτη και την εποχή στην οποία τοποθετείται η ιστορία. Στη συνέχεια περνούν στη φάση οργάνωσης της αφήγησης με εικόνες, όπου διαμορφώνουν τα βασικά σημεία της δράσης μέσω storyboards και καθο-

ρίζουν τον τρόπο παρουσίασης των χώρων, των προσώπων και της ατμόσφαιρας. Ακολουθεί η εξοικείωση με τη χρήση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης για την παραγωγή εικόνων και κινούμενων σκηνών, μέσα από σύντομες περιγραφές που οι ίδιοι διατυπώνουν. Η τέταρτη φάση αφορά τη σύνθεση και ολοκλήρωση του οπτικοακουστικού υλικού σε μικρές ψηφιακές ιστορίες. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με παρουσίαση των εργασιών στην τάξη και συζήτηση πάνω στον τρόπο με τον οποίο η τεχνολογία αποδίδει το λογοτεχνικό και ιστορικό περιεχόμενο. Η πρόταση εντάσσεται στο θεωρητικό πλαίσιο του TPACK και του Universal Design for Learning, προάγοντας δεξιότητες του 21ου αιώνα, όπως η δημιουργικότητα, η συνεργασία, οι πολυγραμματισμοί και ο κριτικός ψηφιακός γραμματισμός. Ταυτόχρονα, αναδεικνύει ζητήματα ηθικής και υπεύθυνης χρήσης της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση, μετατρέποντας την τάξη σε εργαστήριο ψηφιακής δημιουργίας, όπου η λογοτεχνική παράδοση συναντά τις νέες τεχνολογίες και οι ιστορίες κυριολεκτικά «παίρνουν κίνηση».

ΤΟ «ΡΟΡΡΑΙΜΟΣ» ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ. ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΜΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΣΙΝΤΙ

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΗΝΑ, ΤΖΙΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Η εισήγηση βασίζεται στη διπλωματική εργασία της Αθηνάς Παπαδοπούλου που εκπονήθηκε με την εποπτεία του δρ. Κώστα Τζιάρρα στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Δημόσιος Λόγος και Ψηφιακά Μέσα» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Αναφέρεται στη μελέτη και ανάδειξη των κινηματογραφικών αναπαραστάσεων του Ολοκαυτώματος των Ρομά και Σίντι (Porrajmos) κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, θέμα πρωτότυπο και παραγνωρισμένο από τη σχετική βιβλιογραφία. Ερευνητικά ερωτήματα, σκοπός και υποθέσεις της έρευνας: Η έρευνα επιχειρεί να καταγράψει τις ταινίες που ανα-

φέρονται στο Ολοκαύτωμα των Ρομά αλλά και τους τρόπους με τους οποίους οι φιλικές αφηγήσεις αποδίδουν τα βιώματα, τις στάσεις, το τραύμα των Ρομά στα πλαίσια του ναζιστικού σχεδίου εξόντωσής τους, την περίοδο 1939-1945. Οι τεχνικές ανάλυσης, παρουσίασης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων: Η έρευνα αντιμετωπίζει τα φιλικά κείμενα ως ιστορικά τεκμήρια και ως ιστορικά αφηγήματα. Επιχειρεί να εντοπίσει τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα και τις βασικές αναπαραστάσεις. Χρησιμοποιεί την ποιοτική θεματική ανάλυση έξι ταινιών, που παρήχθησαν από το 1988 έως το 2017, οι οποίες αφορούν διαφορετικά κινηματογρα-

φικά είδη και εθνικά πλαίσια. Το Δείγμα: Συγκεκριμένα το δείγμα της έρευνας συγκροτούν οι ταινίες: «And the violins stopped playing» (1988), «The man who cried» (2000), «Korkoro» (2009), «Nebel im August -Fog in August» (2016), «Django, ο βασιλιάς του Σουίνγκ» (2017), «Hidden Sorrows: The Persecution of Romanian Gypsies During WWII» (2005). Συνοπτική παρουσίαση των Συμπερασμάτων: Παρά τα στερεοτυπικά σχήματα,

τις υποκαταγραφές και τις αποσιωπήσεις εκτιμάται ότι στο παράδειγμα της αποτύπωσης του Porrajmos στον κινηματογράφο εντοπίζεται η συμβολή της Δημόσιας Ιστορίας στην καταπολέμηση της λήθης, συγκεκριμένα στην ενίσχυση της ορατότητας των Ρομά ως ιστορικών υποκειμένων, η ανάδειξη της μνήμης του λιγότερου γνωστού Ολοκαυτώματος σε μια περίοδο που η ακαδημαϊκή ιστοριογραφία μόλις αρχίζει να το προσεγγίζει.

Η ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑ-ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΗΛΕΚΤΡΑ ΒΕΝΑΚΗ

Η εισήγηση αναφέρεται στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί και τους στόχους που έχουν τεθεί στο μάθημα επιλογής «Πράξη και εφαρμογές της οπτικοακουστικής παιδείας» στο πλαίσιο του Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση». Η σύγχρονη οπτικοακουστική γλώσσα διαμορφώθηκε από την ώσμωση, τους υβριδισμούς και τις αλληλοδιεισδύσεις μεταξύ: της κινηματογραφικής, της ηλεκτρονικής-τηλεοπτικής και της ψηφιακής γλώσσας. Βασικό στοιχείο προσέγγισης της οπτικοακουστικής γλώσσας αποτελεί η γνώση πως ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο γύρω μας εξαρτάται από τα μοντέλα κατανόησης. Μοντέλα που δημιουργούνται σταδιακά μέσα από την εκπαίδευση και την καλλιέργειά μας και γενικότερα μέσα από τις κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες της εποχής μας. Ανάλογα με το κυρίαρχο μοντέλο κατανόησης της πραγματικότητας κάθε περιόδου, διαφοροποιείται το περιεχόμενο των όρων «θεατής», «βλέμμα», «αντίληψη της πραγματικότητας»

αλλά και «διαδικασία σύλληψης και δημιουργίας». Σημαντικό στοιχείο για την παρακολούθηση των εξελίξεων στην τεχνολογία αποτελεί το γεγονός πως οι διαφορετικές τεχνικές δεν αποτελούν απλά μέσα παραγωγής αντικειμένων, προϊόντων και υπηρεσιών αλλά παράλληλα επηρεάζουν άμεσα τον τρόπο αντίληψης που έχει μια κοινωνία για το χώρο, το χρόνο, την κίνηση και την ύλη. Η αφήγηση αποτελεί μια καθολική μορφή της ανθρώπινης εμπειρίας που διαπερνά τις διακρίσεις της τέχνης και της επιστήμης, της μυθοπλασίας και της μη μυθοπλασίας, της λογοτεχνίας και των άλλων τεχνών. Για τους λόγους αυτούς είναι μια παραδειγματική περίπτωση αντικειμένου διεπιστημονικής έρευνας. Η λειτουργία της οπτικοακουστικής αφήγησης δεν είναι μόνο η ψυχαγωγία αλλά και η δημιουργία μιας προσομοιωτικής εμπειρίας κοινωνικών αλληλεπιδράσεων για τους θεατές, η οποία διευκολύνει την επικοινωνία και την κατανόηση των κοινωνικών πληροφοριών και τις καθιστά πιο συναρπαστικές, επιτυγχάνοντας μια μορφή μάθησης μέσω της εμπειρίας.

Προφορικές εισηγήσεις

ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΗΩ ΠΑΣΧΟΥ

Η παρούσα μελέτη διερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι αρχειακές εικόνες και οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης διαμορφώνουν και επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές πρακτικές στον τομέα του οπτικοακουστικού και της φωτογραφίας, θέτοντας παράλληλα ζητήματα ταυτότητας, ιστοριογραφίας και αφηγηματικής δομής. Σκοπός της έρευνας είναι η ανάλυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ παραδοσιακών πρακτικών αρχειακής διαχείρισης και των σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών, με έμφαση στην επίδρασή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων των φοιτητών.

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που θα εξεταστούν είναι τα εξής: 1. Ποιες δυνατότητες και προκλήσεις προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη στη διαχείριση και αξιοποίηση αρχειακού υλικού στο εκπαιδευτικό πλαίσιο; 2. Με ποιον τρόπο η συνύπαρξη αρχειακών εικόνων και τεχνητής νοημοσύνης επηρεάζει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας; Η μελέτη στοχεύει στην ανάδειξη νέων προοπτικών αξιοποίησης των αρχειακών εικόνων μέσω της τεχνητής νοημοσύνης στο εκπαιδευτικό πεδίο, παρέχοντας ταυτόχρονα θεωρητική τεκμηρίωση και πρακτικές κα-

τευθύνσεις για τις αλλαγές που επιφέρει η τεχνολογία στην οπτικοακουστική εκπαίδευση.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ PROCEDURAL MODELING ΣΤΗ ΔΟΜΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΦΑΚΕΛΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΙΑΣ 3D ANIMATION ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

ΧΑΡΙΣ ΠΕΡΙΟΡΕΛΛΗΣ

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη συμβολή του procedural modeling στη δομική αναβάθμιση του φακέλου παραγωγής στο πλαίσιο μιας ταινίας 3D animation μικρού μήκους. Ενώ οι διαδικαστικές τεχνικές χρησιμοποιούνται συνήθως ως εργαλεία αυτοματοποίησης και επιτάχυνσης της παραγωγής περιεχομένου, η έρευνα προτείνει την αξιοποίησή τους ως δυναμικών μηχανισμών οργάνωσης, τεκμηρίωσης και διαχείρισης της δημιουργικής διαδικασίας. Η μελέτη βασίζεται σε ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση και συνδυάζει θεωρητική ανάλυση με εφαρμοσμένη μελέτη περίπτωσης, η οποία υλοποιείται μέσω ενός προσαρμοσμένου procedural συστήματος στο Blender με χρήση των Geometry Nodes. Μέσα από τη μελέτη

περίπτωσης αναδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο οι παραμετρικές και node-based δομές επιτρέπουν στον φάκελο παραγωγής να μετασχηματιστεί από στατικό σύνολο αρχείων σε ευέλικτο και εξελισσόμενο σύστημα. Η ενσωμάτωση κανόνων δημιουργίας και παραμετρικών δεδομένων στον φάκελο παραγωγής επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση περιεχομένου, τη μη γραμμική εξέλιξη της παραγωγής και την άμεση ενσωμάτωση ανατροφοδότησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι το procedural modelling μπορεί να λειτουργήσει ως στρατηγικό εργαλείο σε όλα τα στάδια του animation pipeline, ενισχύοντας την ευελιξία, την αποδοτικότητα και τη συνοχή μεταξύ καλλιτεχνικής πρόθεσης και τεχνικής υλοποίησης.

«ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΣΤΟ ΦΩΣ»: ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

ΣΤΕΛΛΑ ΠΙΤΑΡΟΚΟΙΛΗ

Τη σχολική χρονιά 2024–2025 η κινηματογραφική ομάδα του 8ου Γυμνασίου Ηρακλείου αποφάσισε να δημιουργήσει ένα ντοκιμαντέρ μικρού μήκους με θέμα την οπτική αναπηρία σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος CINEμαθήματα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες της ομάδας ερεύνησαν και μελέτησαν το θέμα τους μέσα από άρθρα, δράσεις ευαισθητοποίησης για το λευκό μπαστούνι, βιωματικές δραστηριότητες (όπως η χρήση γραφομηχανής Braille), καθώς και συνεντεύξεις και συναντήσεις με ανθρώπους με οπτική αναπηρία. Η προσέγγιση του θέματος βασίστηκε σε βιωματικές πρακτικές και στην άμεση επαφή με την κοινωνική πραγματικότητα, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και του σεβασμού. Στο πλαίσιο της διερευνητικής διαδικασίας, οι μαθητές/τριες διαμόρφωσαν οι ίδιοι τα ερωτήματά τους, τα οποία απεύθυναν στον πρωταγωνιστή του ντοκιμαντέρ «Παράθυρα στο Φως». Η ταινία δεν στηρίχθηκε σε προκαθορισμένο σε-

νάριο, αλλά η αφήγησή της προέκυψε από τις απαντήσεις που έδωσε ο πρωταγωνιστής στις ερωτήσεις των μαθητών/τριών. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη μουσική επένδυση της ταινίας. Οι μαθητές/τριες πειραματίστηκαν με τη δημιουργία μουσικής μέσω προγράμματος τεχνητής νοημοσύνης, χρησιμοποιώντας κατάλληλες λέξεις-εντολές, ενώ παράλληλα συνειδητοποίησαν τη σημασία των πνευματικών δικαιωμάτων, επιλέγοντας μουσικά έργα από ιστοσελίδες με ελεύθερη άδεια χρήσης. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ανέπτυξαν δεξιότητες ψηφιακού και οπτικοακουστικού γραμματισμού, κριτικής σκέψης και υπεύθυνης δημιουργίας. Η δράση λειτούργησε ως εργαλείο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της εκπαιδευτικής και ευρύτερης κοινότητας, αναδεικνύοντας τον ρόλο του σχολείου στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών και στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας συμπεριληπτικής, χωρίς διακρίσεις.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ: ΤΟ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΦΙΛΜ ΣΤΗΝ ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΚΗΣ

Η παρούσα ερευνητική μελέτη εξετάζει τον ρόλο του εθνογραφικού φιλμ ως ακαδημαϊκού εργαλείου παραγωγής γνώσης στην εθνομουσικολογία, στο πλαίσιο της πολυτροπικής έρευνας. Το εθνογραφικό φιλμ προσεγγίζεται όχι ως απλό μέσο τεκμηρίωσης, αλλά ως ενεργό μεθοδολογικό και επιστημολογικό εργαλείο, το οποίο συνδυάζει εικόνα, ήχο, λόγο, σώμα και επιτελεστικότητα, επιτρέποντας τη διερεύνηση της μουσικής ως ενσώματης και κοινωνικά ενταγμένης πρακτικής. Η έρευνα εστιάζει στο πώς το εθνογραφικό φιλμ συμβάλει στην κατανόηση της μουσικής εμπειρίας πέρα από τα όρια του γραπτού λόγου και πώς εντάσσεται λειτουργικά στην πολυτροπική εθνομουσικολογική έρευνα. Στόχος είναι η ανάδειξη των δυνατοτήτων του φιλμ ως μορφής οπτικοακουστικής γνώσης, με βασική υπόθεση ότι η κινηματογραφική πρακτική παράγει ερευνητικά νοήματα τα οποία δεν είναι πλήρως αναγώγιμα σε λεκτικές περιγραφές ή μουσικολογικές αναλύσεις. Η μεθοδολογία της εργασίας βασίζεται σε ποιοτικές τεχνικές οπτικοακουστικής ανάλυσης, αισθητηριακής εθνογραφίας και συγκριτικής προσέγγισης επιλεγμέ-

νων εθνογραφικών φιλμ. Η παρουσίαση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων αξιοποιεί αποσπάσματα οπτικοακουστικού υλικού σε συνδυασμό με αναστοχαστικά σχόλια, δίνοντας έμφαση στη σχέση ήχου, σώματος, χώρου και κοινωνικού πλαισίου. Το εμπειρικό υλικό της μελέτης περιλαμβάνει επιλεγμένες εθνογραφικές ταινίες με έμφαση σε μουσικές και ηχητικές πρακτικές, καθώς και παραδείγματα χρήσης εθνογραφικού φιλμ στην πανεπιστημιακή διδασκαλία της εθνομουσικολογίας. Η ανάλυση αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η οπτικοακουστική αναπαράσταση καθιστά ορατές και ακουστές μορφές ενσώματης γνώσης και επιτελεστικότητας που δύσκολα αποτυπώνονται με άλλες ερευνητικές μεθόδους. Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι το εθνογραφικό φιλμ συνιστά κρίσιμο εργαλείο πολυτροπικής εθνομουσικολογικής έρευνας, διευρύνοντας τα όρια της ακαδημαϊκής γνώσης και ενισχύοντας την κατανόηση της μουσικής ως βιωματικής, κοινωνικά ενταγμένης και αισθητηριακά πολυσύνθετης εμπειρίας.

Ο ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ, ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ!

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ ΡΑΠΤΗ

Η γόνιμη συνδιαλλαγή οπτικοακουστικών μέσων και εκπαίδευσης προσφέρει διαφοροποιημένη διδασκαλία. Συνδυάζοντας ποικίλα ερεθίσματα και συμπεριλαμβάνοντας μαθητές με γλωσσικές, πολιτισμικές ή γνωστικές διαφορές, αλλά και προβλήματα όρασης, ακοής, αναπηρίας, αυτισμού ή δυσλεξίας... Διατηρώντας ταυτόχρονα υψηλό κίνητρο και ενδιαφέρον. Προετοιμάζει, επίσης, τους μαθητές για τις σύγχρονες προκλήσεις. Ζωντανεύει το μάθημα με πολυαισθητηριακές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές έκφρασης. Αναπτύσσει την κριτική σκέψη, την ανάλυση, την κατανόηση, την αντίληψη. Μέσω της ενσωμάτωσης και προσαρμογής οπτικοακουστικού υλικού, ενισχύεται η συμμετοχικότητα, η δημιουργικότητα και το παιχνίδι. Σε αντίθεση με την παθητική κατανάλωση γνώσεων των περισσότερων παραδοσιακών μεθόδων, όταν η τεχνολογία αλληλεπιδρά με την παιδαγωγική, οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά και παραγωγικά. Μαθαίνουν να διαχειρίζονται διαφορετικά εργαλεία τεχνολογίας (podcast, documentaries, animation). Να συνάπτουν συνδέσεις με πραγματικές συνθήκες. Να δημιουργούν νοητικά μοντέλα και να συνδέουν επίσης παλαιότερες με νεότερες γνώσεις και πληροφορίες, ενισχύοντας

καλύτερα και τη μνήμη τους. Ανταποκρινόμενοι ταυτόχρονα σε εναλλακτικές μεθόδους αξιολόγησης και εξέτασης. Γινόμενοι πιο ενημερωμένοι και ενεργοί πολίτες. Με αποδοτικότερη μεταφορά και κατανόηση κοινωνικών προβλημάτων. Και ίσως με υιοθέτηση κοινωνικής δράσης. Πάντα όμως στο ενημερωμένο και προστατευτικό σχολικό περιβάλλον. Με αντιμετώπιση προκλήσεων και κινδύνων. Με προστασία προσωπικών δεδομένων και πνευματικών δικαιωμάτων. Με γνώμονα πάντα την ηθική διάσταση.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΗΘΙΚΗ ΠΡΑΞΗ: Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΕΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 21ΟΥ ΑΙΩΝΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο ο κινηματογράφος του Ολοκαυτώματος του 21ου αιώνα προσεγγίζει τις μορφές αντίστασης εντός των ναζιστικών στρατοπέδων και γκέτο, μετατοπίζοντας την εστίαση από το σχήμα του παθητικού θύματος προς την ανάδειξη των υποκειμένων της αντίστασης. Η ανάλυση εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο οι κινηματογραφικές αφηγήσεις επαναδιαπραγματεύονται τη μνήμη του Ολοκαυτώματος σε ένα ιστορικό πλαίσιο όπου η βασική γνώση των γεγονότων θεωρείται δεδομένη. Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί κατά πόσον και με ποιον τρόπο οι σύγχρονες κινηματογραφικές αναπαραστάσεις συμβάλλουν στην επανεγγραφή της μνήμης του Ολοκαυτώματος μέσω της ανάδειξης πράξεων αντίστασης. Τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούν: α) τον τρόπο παρουσίασης της αντίστασης χωρίς εξιδανίκευση ή αποσύνδεση από το ιστορικό πλαίσιο, β) τη σχέση κινηματογραφικής αφήγησης και μαρτυρίας, και γ) τη συμβολή των ταινιών στη διαμόρφωση μιας πιο σύνθετης συλλογικής μνήμης. Η έρευνα δεν διατυπώνει ποσοτικές υποθέσεις, καθώς κινείται στο πλαίσιο ποιοτικής ανάλυσης. Η μελέτη βασίζεται σε ποιοτι-

κή, ερμηνευτική προσέγγιση, αξιοποιώντας θεωρητικά εργαλεία της ιστοριογραφίας του Ολοκαυτώματος και της θεωρίας της μνήμης, με στόχο τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο κινηματογράφος συγκροτεί νοήματα γύρω από την αντίσταση και το ιστορικό υποκείμενο. Η έρευνα περιλαμβάνει τις παρακάτω κινηματογραφικές ταινίες του 21ου αιώνα: 1. Uprising (2001) σε σκηνοθεσία Jon Avnet, 2. The Grey Zone (2001) σε σκηνοθεσία του Tim Blake Nelson, 3. Sobibor (2018) σε σκηνοθεσία Konstantin Khabensky, 4. The Pianist (2002) σε σκηνοθεσία Roman Polanski, 5. In Darkness (2011) σε σκηνοθεσία της Agnieszka Holland, 6. Resistance (2020) σε σκηνοθεσία Jonathan Jakubowicz, 7. La Rafle (2010) σε σκηνοθεσία της Roselyne Bosch και 8. Sophie Scoll: The Final Days (2005) σε σκηνοθεσία του Marc Rothemund. Η ανάλυση καταδεικνύει ότι ο σύγχρονος κινηματογράφος συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας μνήμης που αναγνωρίζει την ύπαρξη πολλαπλών υποκειμένων και μορφών αντίστασης, επανατοποθετώντας τους διωκόμενους πληθυσμούς στην ιστορία ως δρώντες φορείς και όχι αποκλειστικά ως παθητικά θύματα.

“CINEPOSITIVE” (C+): ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΗ, ΦΟΙΤΗΤΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΡΟΥΜΠΟΥ, ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΓΟΣ

Το πρόγραμμα “CinePositive” (C+) πλαισιώνουν θεωρητικά η θετική παιδαγωγική, οι αρχές της φοιτητοκεντρικής εκπαίδευσης και της έρευνας δράσης. Στο επίκεντρο τοποθετούνται η ατομική και υποκειμενική εμπειρία και η μετασχηματιστική δυνατότητα της εκπαίδευσης και της κινηματογραφοθεραπείας. Σχεδιάστηκε και υλοποιείται (εν εξελίξει) στο πλαίσιο μεταδιδακτορικής έρευνας με αντικείμενο τη συμβολή του κινηματογράφου και της κινηματογραφοθεραπείας στην επιμόρφωση φοιτητών και αποφοίτων προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης στη θετική εκπαίδευση, καθώς και στην εξοικείωσή τους με το κινηματογραφικό μέσο και την κινηματογραφική εκπαίδευση. Αποσκοπεί στην προαγωγή μιας θετικής, συμπεριληπτικής και φοιτητοκεντρικής εκπαίδευσης, ανταποκρινόμενο στην αυξανόμενη ζήτηση για επιμόρφωση των μελλο-

ντικών εκπαιδευτικών σε νέα εργαλεία, με νέα εργαλεία. Ταυτόχρονα, στοχεύει στην κοινωνική, συναισθηματική και προσωπική ανάπτυξη, καθώς και στην ενίσχυση των δυνάμεων και της ευημερίας των φοιτητών, πτυχιές κρίσιμες, τις οποίες παραμελούν οι παραδοσιακές μέθοδοι διδασκαλίας, που, συχνά, επικεντρώνονται στο γνωστικό αντικείμενο και στα θέματα επίδοσης. Ειδικότερα, μέσω επιμόρφωσης αποτελούν κινηματογραφικές ταινίες (μεγάλου και μικρού μήκους) με αντικείμενο τον ίδιο τον κινηματογράφο (και “metacinema” ταινίες), την κινηματογραφοθεραπεία και πρακτικές από τον χώρο της θετικής και της συμπεριληπτικής παιδαγωγικής, πεδία που μοιράζονται ως κοινούς στόχους την προσωπική ανάπτυξη, την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων ζωής και, εν γένει, τη θετική κοινωνική αλληλεπίδραση. Το πρό-

γραμμα "CinePositive" (C+) εστιάζει στην ανάπτυξη και στην ενίσχυση των προσωπικών γνωρισμάτων και των δεξιοτήτων του εκπαιδευτικού, ως προσώπου, διότι κρίνεται ότι η προσωπική ανάπτυξη και η ευημερία αποτελούν προαπαιτούμενο της επαγγελματικής ανάπτυξης και της επαγγελματικής αποτελεσματικότητας. Στοιχεία, τα οποία αποκτούν ιδιαίτερη σημασία όταν

αφορά εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα μέσα από την εργασία τους να διαδώσουν τις αρχές της θετικής και της συμπεριληπτικής παιδαγωγικής, αλλά κυρίως, να εμπνεύσουν τις σχετικές αρχές και αξίες στους μαθητές τους μέσα από το εκπαιδευτικό έργο τους.

Ο ΦΑΚΟΣ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ: Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΠΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΑΜΙΩΤΗ, ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΑΣΠΑΡΙΔΟΥ

Η διδακτική πρόταση «Ο Φακός της Αλήθειας» αξιοποιεί τη φωτογραφία ως εργαλείο οπτικού και κριτικού γραμματισμού στο δημοτικό σχολείο, με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων παρατήρησης, ερμηνείας και κριτικού στοχασμού γύρω από τις εικόνες που περιβάλλουν τους μαθητές. Η πρόταση εφαρμόστηκε σε σχολεία των Χανίων και του Ρεθύμνου το σχολικό έτος 2025–2026, σε μαθητές των τάξεων Γ΄ έως ΣΤ΄, με διάρκεια δύο διδακτικών ωρών ανά τμήμα. Το περιεχόμενο προσαρμόστηκε στις ανάγκες των ηλικιακών ομάδων, ενώ το πρόγραμμα υλοποιήθηκε τόσο σε τάξεις γενικής όσο και ειδικής αγωγής. Η μεθοδολογία στηρίζεται στη βιωματική μάθηση και περιλαμβάνει δραστηριότητες παρατήρησης, παιχνίδια οπτικής διερεύνησης, κινητικές ασκήσεις, συζήτηση και δημιουργικές εργασίες με φωτογραφικό περιεχόμενο. Οι μαθητές εισάγονται στη λογική της εικόνας ως κώδικα που παράγει νόημα και διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο οι εικόνες δομούν κοινωνικές αναπαραστάσεις. Κεντρικός άξονας αποτελεί η αποδόμηση των έμφυλων στερεο-

τύπων, καθώς οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν πώς αναπαρίστανται έμφυλοι ρόλοι στην καθημερινή οπτική κουλτούρα και να στοχαστούν κριτικά πάνω σε αυτά. Οι στόχοι της πρότασης περιλαμβάνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων οπτικού και κριτικού γραμματισμού, την ενίσχυση της συνεργασίας, της ενσυναίσθησης και της συμμετοχικότητας, καθώς και τη σταδιακή μετατόπιση στερεοτυπικών αντιλήψεων. Η αξιολόγηση βασίστηκε σε απολογιστικές αναφορές εκπαιδευτικών και παρατηρήσεις της ομάδας υλοποίησης, που ανέδειξαν αυξημένη εμπλοκή των μαθητών και βελτίωση της ικανότητάς τους να αναγνωρίζουν και να αμφισβητούν έμφυλες αναπαραστάσεις. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης και την ΑΜΚΕ WINART, με την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης, του Αυτοτελούς Γραφείου Ισότητας και της Π.ΕΠ.ΙΣ, και με τη συνδιοργάνωση των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων και Ρεθύμνου.

Προφορικές εισηγήσεις

Ε(Δ)ΡΩΣ & ΕΛΕΝΗ: ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΔΡΩΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΟ-ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟ-ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ PERFORMANCE

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΔΟΥΚΟΣ

Το Έ(δ)ρως & Ελένη αποτελεί μια διεπιστημονική ερευνητική μελέτη που εξετάζει τη μεταγραφή και την επανερμηνεία των λαϊκών δρώμενων υπό το πρίσμα των ψηφιακών, οπτικοακουστικών και παραστατικών τεχνών. Η έρευνα αντιμετωπίζει τα λαϊκά δρώμενα ως ζωντανό και μετασχηματιζόμενο πολιτισμικό φορέα και μελετά πώς οι τεχνο-αισθητικές μορφές μπορούν να ανανεώσουν την πρόσληψη και επιτέλεσή τους στο

σύγχρονο καλλιτεχνικό περιβάλλον. Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα αφορούν: α) τον τρόπο με τον οποίο η αυτο-εθνογραφική σωματική πρακτική λειτουργεί ως εργαλείο κατανόησης του λαϊκού πολιτισμού, β) τον μετασχηματισμό εθνογραφικών τεκμηρίων (αρματωσιά ήρωα, φωτογραφικά αρχεία, χορευτικές μορφές) σε ψηφιακή performance, και γ) το κατά πόσο η μετάβαση από τις εθνο-αισθητικές στις τεχνο-αισθητικές μορφές

δημιουργεί νέα πεδία μνήμης, ταυτότητας, συμπερίληψης και αισθητικής εμπειρίας. Η υπόθεση της μελέτης είναι ότι η καλλιτεχνική πράξη μπορεί να παράγει νέα γνώση, προηγούμενη της θεωρίας, σύμφωνα με τα μοντέλα practice-led και practice-based research. Η ανάλυση του υλικού συνδύασε εθνογραφική παρατήρηση, οπτική λαογραφία, θεωρητική και τεκμηρίωση, εθνομουσικολογική ανάλυση και καλλιτεχνική σύνθεση (σενάριο, χορογραφία, σκηνοθεσία, ψηφιακή επεξεργασία). Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων βασίστηκε στη θεωρία της οριακότητας του Turner και στη λειτουργία του lumen ως "επιτελεστικού" ενδιάμεσου παρελθόντος-παρόντος. Το δείγμα της επιτόπιας έρευνας προήλθε από τρεις κοινότητες της Βόρειας Ελλάδας (Πε-

τρούσα, Νάουσα, Βαμβακόφυτο), με συλλογή εθμικών και μουσικοχορευτικών πρακτικών και μελέτη δυο δημοτικών τραγουδιών: ενός ηπειρωτικού μοιρολογιού και ενός συρτού από το Βαμβακόφυτο Σερρών. Τα συμπεράσματα δείχνουν ότι η ψηφιακή οπτικοακουστική performance μπορεί να λειτουργήσει ως σύγχρονο πεδίο πολιτισμικής μνήμης, αναδεικνύοντας νέες μορφές επιτέλεσης και πρόσληψης του λαϊκών επιτελέσεων. Η μετάβαση από τις εθνο-αισθητικές στις τεχνο-αισθητικές πρακτικές ενισχύει τη διαχρονικότητα του λαϊκού πολιτισμού και δημιουργεί νέες δυνατότητες καλλιτεχνικής και ερευνητικής παραγωγής. Link έργου: <https://youtu.be/VJLs-5yweeks?si=KLqorB9bfca5pao2>

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΠΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ - NEAR EAST RELIEF 1915

ΘΕΟΔΩΡΑ ΣΕΜΕΡΤΖΙΑΝ

Η διδακτική πρόταση περιλαμβάνει παρουσίαση υλικού από τις εκστρατείες χρηματοδότησης της φιλανθρωπικής οργάνωσης Near East Relief, η οποία διέσωσε ορφανά, στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολίας μετά το τέλος του Α' ΠΠ. Αξιοποιείται ο ιστότοπος «Neareastmuseum»: <https://neareastmuseum.com/> και συγκεκριμένα η σελίδα <https://neareastmuseum.com/chapters/citizen-philanthropy/>, όπου παρουσιάζεται το οπτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε σε αφίσες, περιοδικά, κινηματογράφο, με ομαδοποίηση ανά μέσο. Βαθμίδα Εκπαίδευσης: Γ' βήματα. Χρονολογία/διάρκεια εφαρμογής: ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2026. Στόχοι-επιδιώξεις: 1. Να αναλυθεί πώς αξιοποιήθηκαν τα μέσα ενημέρωσης της εποχής για την επίτευξη των στόχων της καμπάνιας της οργάνωσης. 2. Να ερμηνευτεί η σύνδεση μεταξύ ακτιβισμού και αναπαραστάσεων των μέσων σε περιόδους ανθρωπιστικών κρίσεων. Μεθοδολογία: Ο οπτικός ιστορικός γραμματισμός και η ιστορική σημειωτική επιτρέπει να βρίσκουμε, να ερμηνεύουμε, να αξιολογούμε, να προσλαμβάνουμε εικόνες και οπτικά μέσα. Οι δεξιότητες οπτικού γραμματισμού βοηθούν να κατανοούμε και να αναλύουμε τα συμφραζόμενα, πολιτιστικά, ηθικά, αισθητικά, πνευματικά και τεχνικά στοιχεία που εμπλέκονται στην παραγωγή και

χρήση οπτικών υλικών. Έτσι μετέχουμε στην ιστορία του βλέμματος και στην κριτική πρόσληψη ιδεών και ιστορικών θεμάτων. Τα διδακτικά βήματα: Το οπτικό υλικό χρησιμοποιείται ως πρωτογενής/έμμεση ιστορική πηγή και αξιοποιείται ως αφόρμηση για έναρξη συζητήσεων, με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που αφορούν ιστορικές θεματικές για τον Α' ΠΠ και τις Γενοκτονίες σε πρώτη φάση και δευτερόχρονα για τα επικοινωνιακά μοντέλα της Δημόσιας Εικόνας και της Δημόσιας Ψηφιακής Ιστορίας σε ζητήματα ιστορικής ενσυναίσθησης, αλληλεγγύης, ακτιβισμού, προπαγάνδας, δεοντολογίας της επικοινωνίας. Ερωτήσεις: 1. Πώς νομίζετε ότι χρησιμοποιείται η εικόνα για να κινητοποιήσει τους ανθρώπους σε διαφορετικές ιστορικές/πολεμικές περιστάσεις; 2. Πόσο επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης η δύναμη της ιστορικής εικόνας; 3. Πώς μπορούν να διασφαλιστούν οι αρχές της αξιοπιστίας των οπτικών αρχείων; Αξιολόγηση Με δύο ερωτηματολόγια, πριν και μετά το τέλος της δράσης, εξετάζεται η αντίληψη των φοιτητριών/φοιτητών για τις μεθόδους αξιοποίησης των μέσων - θετικής (αξιοπιστία, ανεξάρτητη εποπτεία) και αρνητικής (προπαγάνδα, deep fake).

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΥΕΛΙΚΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ STOP MOTION ANIMATION

ΣΠΥΡΟΣ ΣΙΑΚΑΣ

Σε αυτήν την εργασία τίθενται οι παιδαγωγικοί παράμετροι δημιουργίας ενός ευέλικτου και εύκολα μετακινούμενου συστήματος δημιουργίας stop motion animation για παιδιά πρώτων τάξεων δημοτικού. Σε αυτό το πλαίσιο, δίνονται οι προδιαγραφές σχεδίασης

και λειτουργίας του συστήματος και των απαραίτητων συνοδευτικών υλικών, όπως είναι το εγχειρίδιο οδηγιών χρήσης, πρότυπα δημιουργίας stop motion κοκ. Απώτερος σκοπός είναι η αξιοποίηση μεθόδων δημιουργίας υλικού εξΑΕ στο σχεδιασμό αυτού του

εγχειρήματος έτσι ώστε να αυτοματοποιείται η όλη διαδικασία εφαρμογής του εγχειρήματος τηρώντας δύο κομβικές παραμέτρους, την κατανόηση και την κριτική

σκέψη στην κατεύθυνση της ανάπτυξης της δημιουργικότητας στο μέγιστο βαθμό.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΙΛΜΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΕ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ SCHOOL MOVIES

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει την πιλοτική εφαρμογή ενός εργαλείου φιλμικής ανάλυσης για εκπαιδευτική και ερευνητική χρήση, το οποίο προσεγγίζει την ταινία ως πολυτροπικό, φιλμικό κείμενο που «διαβάζεται» μέσω της αφηγηματικής της οργάνωσης και της κινηματογραφικής γλώσσας. Το εργαλείο αναπτύχθηκε στο πλαίσιο μεταπτυχιακού μαθήματος με αντικείμενο τις σημειωτικές αναλύσεις σε πολυτροπικά ΜΜΕ, στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσιος Λόγος και Ψηφιακά Μέσα» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Ο σχεδιασμός του βασίστηκε σε αφηγηματολογικές προσεγγίσεις της θεωρίας της λογοτεχνίας, καθώς και σε έννοιες από τη θεωρία του κινηματογράφου, ιδίως ως προς τα δομικά και εκφραστικά στοιχεία της κινηματογραφικής γλώσσας (πλάνο, γωνίες λήψης, μοντάζ, ήχο). Στόχος του είναι να υποστηρίξει τη συστηματική ανάλυση χαρακτήρων, γεγονότων, αφηγηματικών δομών και κινηματογραφικών επιλογών, καθώς και την κατανόηση της κατασκευής του νοήματος και της πρόσληψης της ταινίας. Το συγκεκριμένο εργαλείο χρησιμοποιήθηκε με στόχο την ανάδειξη των παιδαγωγικών πρακτικών και των σχέσεων εκπαιδευτικών-μαθητών/τριών σε ταινίες του

είδους των school movies και του τρόπου με τον οποίο οι αφηγηματικές και κινηματογραφικές επιλογές συμβάλλουν στη συγκρότηση αυτών των αναπαραστάσεων. Ταυτόχρονα αποτέλεσε μία εφαρμογή διερεύνησης της λειτουργικότητας και επάρκειας του εργαλείου. Η παρούσα εφαρμογή αξιοποιεί μέρος του εργαλείου, και ειδικότερα τις αφηγηματικές του κατηγορίες, ενώ η πλήρης εκδοχή του περιλαμβάνει και συστηματική ανάλυση της κινηματογραφικής γλώσσας. Το corpus αποτελείται από τις ταινίες Ο δάσκαλος που υποσχέθηκε τη θάλασσα (2023) και Ο κύριος Λαζάρ (2011). Η θεματική ανάλυση που επιλέχθηκε ως μεθοδολογική προσέγγιση σε συνδυασμό με αφηγηματική ανάλυση χαρακτήρων και γεγονότων ανέδειξε τέσσερις βασικούς θεματικούς άξονες: τη διττή ταυτότητα του εκπαιδευτικού, τις προβαλλόμενες διδακτικές πρακτικές, τις διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολικό περιβάλλον και το κοινωνικό τους πλαίσιο. Επιπλέον, η πιλοτική εφαρμογή ανέδειξε τις προκλήσεις αξιοποίησης του εργαλείου, καθώς η ανάλυση της κινηματογραφικής γλώσσας απαιτεί εξοικείωση με εξειδικευμένες έννοιες και μεγαλύτερη εμβάθυνση, καθιστώντας αναγκαία τη σταδιακή παιδαγωγική υποστήριξη κατά τη χρήση του.

Προφορικές εισηγήσεις

BOOKTRAILERS ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ: ΣΤΑΣΕΙΣ, ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΜΑΡΕΤΤΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει τη δημιουργία booktrailer ως διδακτική πρακτική οπτικοακουστικού γραμματισμού και προώθησης της φιλιανγνωσίας στην εκπαίδευση μελλοντικών νηπιαγωγών. Το booktrailer προσεγγίζεται ως οπτικοακουστικό προϊόν που λειτουργεί ταυτόχρονα ως μέσο ερμηνείας, αναπλαισίωσης και παιδαγωγικής διαμεσολάβησης του παιδικού βιβλίου, ενισχύοντας το ενδιαφέρον για την ανάγνωση μέσα από εικόνα, ήχο και αφήγηση. Η διδακτική εφαρμογή υλοποιήθηκε στο πλαίσιο πανεπιστημιακού μαθήματος στο Τμήμα Επιστημών της Εκ-

παίδευσης στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΕΠΗ) του ΔΠΘ και περιλάμβανε ομαδική δημιουργία booktrailer παιδικών βιβλίων, με σαφή στοχοθεσία, κατανομή ρόλων και χρήση ρουμπρίκας αξιολόγησης. Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση των στάσεων των φοιτητριών απέναντι στο booktrailer, τόσο ως οπτικοακουστικό προϊόν όσο και ως διαδικασία δημιουργίας, με έμφαση στη συνεργατική διάσταση και στην αναστοχαστική διαδικασία που αναπτύσσεται γύρω από τη δημιουργία του booktrailer. Τα ερευνητικά ερωτήματα εστιάζουν στις στάσεις των φοιτητριών απέναντι στη χρήση των

booktrailers στην εκπαίδευση, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής οπτικοακουστικού περιεχομένου, καθώς και στον αναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας δημιουργίας. Το υλικό της μελέτης αποτελείται από ομαδικά δελτία αναστοχασμού και συμπληρωμένες ρουμπρικές αυτοαξιολόγησης πριν και μετά την ανατροφοδότηση που έγινε στην τάξη, τα οποία αναλύθηκαν με θεματική ποιοτική προσέγγιση περιεχομένου. Τα ευρήματα αναδεικνύουν θετικές στάσεις απέναντι στη χρήση των οπτικοακουστικών μέσων στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη βασικών στοιχείων οπτικοακουστικού γραμματισμού,

όπως η κατανόηση της οπτικοακουστικής αφήγησης, η συνειδητή επιλογή εικόνας, ήχου και ρυθμού, καθώς και η κριτική αποτίμηση του οπτικοακουστικού προϊόντος που δημιουργήθηκε. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον αναστοχασμό των φοιτητριών, ο οποίος ενισχύεται μέσω της χρήσης της ρουμπρικής ως εργαλείου ανατροφοδότησης και μεταγνωστικής επίγνωσης. Η εισήγηση αναδεικνύει το booktrailer ως καινοτόμο διδακτική πρακτική που συνδέει τη φιλαναγνωσία με τον οπτικοακουστικό γραμματισμό, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση παιδαγωγικών στάσεων και διδακτικών προοπτικών των μελλοντικών νηπιαγωγών.

«ΞΗΡΑ ΨΥΧΗ»: Η ΗΡΑΚΛΕΙΤΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΩΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΙΚΟ ΑΦΗΓΗΜΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΒΙΝΤΕΟ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΤΟΡΕΓΚΟ, ANNA ΧΑΝΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗ

Η εισήγηση εξετάζει τη βίντεο-εγκατάσταση Ξηρά Ψυχή του Ανδρέα Σιτορέγκο, που παρουσιάστηκε στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου στο Ηράκλειο Κρήτης, ως ένα σύνθετο καλλιτεχνικό και επιμελητικό εγχείρημα σύνδεσης φιλοσοφικού στοχασμού, σύγχρονης εικαστικής πρακτικής και ψηφιακής τεχνολογίας. Κεντρικός άξονας της ανάλυσης είναι η πρόσληψη της σκέψης του Ηράκλειτου, όπως αυτή ερμηνεύεται μέσα από το φιλοσοφικό έργο του Κώστα Αξελού, και η μετουσίωσή της σε οπτικό και χωρικό αφήγημα. Η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται στην Εικονολογική Μέθοδο του Έρβιν Πανόφσκι, επιτρέποντας τη διερεύνηση των πολλαπλών επιπέδων νοήματος που αναδύονται από τη διαλεκτική σχέση χώρου, εικόνας, λόγου και ψηφια-

ακού μέσου. Οι τέσσερις επιλεγμένες βιντεοπροβολές συγκροτούν μια αρθρωμένη εικαστική ενότητα που ενεργοποιεί φιλοσοφικά δίπολα, όπως ζωή και θάνατος, σύγκρουση και ένωση των αντιθέτων, οι καταστάσεις της ψυχής (υγρή και ξηρά), καθώς και ο κοσμολογικός κύκλος της μεταστοιχείωσης (νερό-γη-φωτιά). Η εισήγηση υποστηρίζει ότι η έκθεση συγκροτεί ένα σύγχρονο πεδίο φιλοσοφικής εμπειρίας, όπου η ψηφιακή εικόνα λειτουργεί όχι απλώς ως μέσο αναπαράστασης, αλλά ως εργαλείο στοχασμού και αισθητηριακής ενεργοποίησης του ηρακλείτειου Λόγου, αναδεικνύοντας τη δυναμική της νέας τεχνολογίας στη σύγχρονη επιμελητική και καλλιτεχνική πρακτική.

ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ: Η «ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ» ΩΣ ΜΕΣΟ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΣΤΟΧΑΣΜΟΥ

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΕΙΡΟΥ

Η ερευνητική αυτή μελέτη εξετάζει πώς η προβολή και, κυρίως, η δημιουργία οπτικοακουστικών έργων που εντάσσονται στην «εθνογραφία του οικιακού/ιδιωτικού χώρου» μπορούν να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη των εφήβων γύρω από τους οικογενειακούς δεσμούς, την κοινότητα στην οποία ανήκουν, καθώς και την πολιτισμική διαφορετικότητα μέσα στην σχολική τάξη. Αφετηρία της θεωρητικής έρευνας αποτελεί η παραδοχή ότι σημαντικές εμπειρίες και αναφορές, αυτές που μας καθορίζουν, βρίσκονται μέσα στα όρια του οίκου και της οικογένειας. Εμπειρίες όπως ο πόλεμος, η διασπορά, ο αποχωρισμός, το πένθος ή οι σύνθετες οικογενειακές σχέσεις-διατρέχουν γενεές και

επηρεάζουν βαθιά, ακόμα και χωρίς να βιωθούν, τη διαμόρφωση της ταυτότητας των μελών μιας οικογένειας. Η οπτικοακουστική διερεύνηση, καταγραφή και τελικά το «μόιρασμα» των εμπειριών-ιστοριών αυτών στη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα μπορεί να εκκινήσει συζητήσεις και στοχασμούς για σημαντικά ζητήματα και συναισθήματα που απασχολούν τους/τις έφηβους/βες. Η διερεύνηση αυτή στηρίζεται στην έννοια της «εθνογραφικής ταινίας του οικιακού χώρου», έναν όρο που καθιέρωσε ο Michel Renon το 2008 και σε σύγχρονα παραδείγματα ταινιών του είδους αυτού. Αυτό το είδος εθνογραφικής ταινίας αντλεί τα συστατικά του στοιχεία από το ντοκιμαντέρ παρατήρησης, τα

home movies, την αυτο-εθνογραφία και την κινηματογράφιση της καθημερινότητας. Μέσα από παραδείγματα και αναφορές σε κινηματογραφικές πρακτικές, αναδεικνύεται πώς οι έφηβοι/έφηβες μπορούν να καταγράψουν ιστορίες παλαιότερων γενεών, να αποτυπώσουν έθιμα και τελετουργίες που συνδέουν οικογένειες και κοινότητες, και να επιλέξουν θέματα όπως η καταγωγή, ο χωρισμός, η υιοθεσία, η απώλεια ή οι συμπεριληπτικές οικογένειες και να μιλήσουν γι' αυτά. Σε αυτό το είδος δεν απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις κινηματογραφικής αφήγησης, τουναντίον ο εφηβικός

αυθορητισμός μπορεί να προσδώσει ένα αυθεντικό βλέμμα στην ταινία, γιατί η αφήγηση γίνεται σε πρώτο πρόσωπο, μέσα από το βλέμμα των εφήβων. Η οπτικοακουστική καταγραφή στην «οικιακή εθνογραφία» δεν αντιμετωπίζεται μόνο ως μέσο διάσωσης μνήμης, αλλά ως εργαλείο ουσιαστικού στοχασμού, μέσω της χρήσης της αφήγησης, της παρατήρησης και του δημιουργικού μοντάζ. Τελικός στόχος είναι οι μαθητές να στοχαστούν και να συγκροτήσουν μια συνειδητή, ανοιχτή ταυτότητα.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ, ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ ΤΖΙΑΡΑΣ, ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ

Συνοπτική περιγραφή: Η εισήγηση εξετάζει τρόπους ιστορικής και κριτικής ανάλυσης ταινιών ιστορικού περιεχομένου. Διερευνά ποιες κινηματογραφικές παραγωγές αναγνωρίζονται από τη σύγχρονη ιστορική έρευνα ως ταινίες ιστορικού ενδιαφέροντος και προτείνει την ταξινόμησή τους. Μέσα από την επισκόπηση της διεθνούς και ελληνικής βιβλιογραφίας, καθώς και την αξιοποίηση επιλεγμένων φιλικών παραδειγμάτων, προτείνεται ένας οδηγός κριτικής ιστορικής ανάλυσης κινηματογραφικών ταινιών ως εργαλείο ιστορικού γραμματισμού. Ερευνητικά ερωτήματα, σκοπός και υποθέσεις της έρευνας: Σκοπός είναι η διατύπωση μιας μεθοδολογικής πρότασης για την ιστορική πρόσληψη κινηματογραφικών παραγωγών ως ιστορικών τεκμηρίων και οπτικοακουστικών κειμένων. Ερευνητικά ερωτήματα: α) πώς ορίζονται οι ταινίες ιστορικού περιεχομένου και ποιες προσελκύουν το ενδιαφέρον των ιστορικών, β) πώς ταξινομούνται με βάση το είδος τους και γ) πώς μπορούν να αναλυθούν ιστορικά. Οι τεχνικές ανάλυσης, παρουσίασης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων: Με βάση τη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία (Rosenstone, Rose, Davis, Θανούλη, Δερμεντζόπουλος, Ανδρίτσος, Παναγόπουλος κ.ά.),

τη διδακτική εμπειρία και την εποπτεία μεταπτυχιακών εργασιών, προτείνεται ένας ειδολογικός οδηγός ταινιών ιστορικού περιεχομένου, όπου ο σκηνοθέτης λειτουργεί ως ιστορικός ερευνητής. Διατυπώνεται ένα μεθοδολογικό σχήμα ιστορικής ανάλυσης για τις προθέσεις της παραγωγής, το περιεχόμενο των φιλικών κειμένων και την απήχησή τους στον ακαδημαϊκό και δημόσιο λόγο. Το Δείγμα: Η εισήγηση βασίζεται στη σχετική βιβλιογραφία και σε παραδείγματα από τον διεθνή και ελληνικό κινηματογράφο ως δημόσια Ιστορία. Αξιοποιούνται έργα δημιουργών με έντονη ιστορική ματιά (Όλιβερ Στόουν, Ροσελίνι, αδελφοί Ταβιάι, Αγγελόπουλος, Βούλγαρης), καθώς και ταινίες του εμπορικού κινηματογράφου που πραγματεύονται ιστορικά γεγονότα, όπως ο Αμερικανικός και ο Ελληνικός Εμφύλιος, το Ολοκαύτωμα και ο πόλεμος του Βιετνάμ. Συνοπτική παρουσίαση των Συμπερασμάτων: Η εισήγηση αναδεικνύει τη συμβολή του κινηματογράφου στη μελέτη της Ιστορίας, αποτυπώνει τη συζήτηση γύρω από τις ταινίες ιστορικού ενδιαφέροντος και καταλήγει ότι ο κινηματογράφος αποτελεί βασικό στοιχείο της «κουζίνας του ιστορικού» για την καλλιέργεια του ιστορικού γραμματισμού.

Προφορικές εισηγήσεις

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΙΑΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ANIMATION.

ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΤΡΙΒΕΛΛΑ

Η παρούσα εργασία διερευνά την αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence – AI) ως εργαλείου στη δημιουργική ανάπτυξη μιας οπτικοακου-

στικής παραγωγής animation. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα σύγχρονα συστήματα AI ενσωματώνονται στα επιμέρους στάδια της παραγωγικής διαδικασίας

με στόχο την αξιοποίησή τους εκεί που οι τεχνικές δημιουργίας animation δεν επαρκούν για να επιφέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα (Wells, 1998· Furniss, 2008). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λειτουργία της Τεχνητής Νοημοσύνης ως υποστηρικτικού μηχανισμού δημιουργικού πειραματισμού, που διευρύνει κυρίως τις λειτουργικές δυνατότητες του δημιουργού χωρίς να αναιρεί τον καλλιτεχνικό έλεγχο (Boden, 2016· Manovich, 2019). Παράλληλα, αναδεικνύονται ζητή-

ματα που αφορούν τον οπτικοακουστικό και κινηματογραφικό γραμματισμό, καθώς και οι παιδαγωγικές και δεοντολογικές προεκτάσεις της χρήσης της AI στον χώρο του animation (Buckingham, 2003· Floridi et al., 2018). Η εργασία φιλοδοξεί να συμβάλει στον επιστημονικό διάλογο γύρω από τη δημιουργική συνύπαρξη ανθρώπου και τεχνολογίας στις σύγχρονες οπτικοακουστικές πρακτικές.

ΟΙ PEAKY BLINDERS ΚΑΙ Ο ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΣ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΙΟΠΤΣΙΑ

Συνοπτική περιγραφή: Η εισήγηση βασίζεται στη διπλωματική μου εργασία που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Δημόσιος Λόγος και Ψηφιακά Μέσα» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Εξετάζει τις γυναικείες αναπαραστάσεις στην τηλεοπτική σειρά Peaky Blinders, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο η βρετανική τηλεοπτική μυθοπλασία αποτυπώνει τους γυναικείους ρόλους στο ιστορικό πλαίσιο του βρετανικού Μεσοπολέμου. Η σειρά προσεγγίζεται ως τηλεοπτικό προϊόν που συνδυάζει την ιστορική αφήγηση με σύγχρονους κοινωνικούς προβληματισμούς. Ερευνητικά ερωτήματα, σκοπός και υποθέσεις της έρευνας: Κεντρικό ερευνητικό ερώτημα αποτελεί το πώς οι γυναικείες αναπαραστάσεις στη σειρά ενισχύουν ή αμφισβητούν τα κυρίαρχα στερεότυπα φύλου. Σκοπός της έρευνας είναι να αναδειχθεί ο ρόλος της σειράς στη διαμόρφωση έμφυλων αναπαραστάσεων, σε συνάρτηση τόσο με το ιστορικό πλαίσιο του Μεσοπολέμου όσο και με το σύγχρονο πλαίσιο προβολής της. Οι τεχνικές ανάλυσης, παρουσίασης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων: Η ανάλυση χρησιμοποιεί την ποιοτική θεματική ανάλυση και τη φεμινιστική θεωρητική προσέγγιση και επιχειρεί να

εντοπίσει επαναλαμβανόμενα μοτίβα με έμφαση στη μελέτη των γυναικείων αναπαραστάσεων. Το Δείγμα: Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει τις τέσσερις πρώτες σεζόν της σειράς Peaky Blinders, με ανάλυση των βασικών γυναικείων χαρακτήρων μέσα από θεματικές κατηγορίες όπως η γυναικεία εργασία, η πολιτικοποίηση, η μητρότητα, η σεξουαλικότητα, η παραβατικότητα, η ετερότητα, καθώς και η θρησκευτικότητα-πνευματικότητα. Συνοπτική παρουσίαση των Συμπερασμάτων: Η ανάλυση των τεσσάρων πρώτων κύκλων της σειράς δείχνει ότι οι γυναικείοι χαρακτήρες διαμορφώνονται μέσα από σύνθετες και συχνά αντιφατικές πορείες, οι οποίες κινούνται ανάμεσα στην αναπαραγωγή και την αμφισβήτηση πατριαρχικών στερεοτύπων. Οι έμφυλες αναπαραστάσεις συνδέονται άμεσα με το ιστορικό πλαίσιο του βρετανικού Μεσοπολέμου, ενώ ταυτόχρονα συνομιλούν με σύγχρονες κοινωνικές και φεμινιστικές ανησυχίες της περιόδου προβολής της σειράς. Η Peaky Blinders, ως τηλεοπτικό και πολιτισμικό προϊόν, λειτουργεί ως μορφή δημόσιας ιστορίας, συμβάλλοντας στην κατανόηση των γυναικείων ρόλων και των μεταβολών των κοινωνικών προτύπων.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

ΤΑΣΟΣ ΤΥΡΙΜΟΣ, ΖΩΗ ΦΡΑΓΚΟΥ

Η διασύνδεση των οπτικοακουστικών και εικαστικών πρακτικών με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό αναδεικνύεται ως ένα σύγχρονο και ευέλικτο παιδαγωγικό εργαλείο, το οποίο εμπλουτίζει τις παραδοσιακές διδακτικές μεθόδους. Μέσα από την αισθητική ανάλυση της εικόνας και την έμφαση στη βιωματική εμπλοκή, διαμορφώνονται εκπαιδευτικές πρακτικές που ενισχύ-

ουν τη δημιουργική σκέψη και τη διεπιστημονική κατανόηση. Η παρούσα έρευνα μελετά τις δυνατότητες που προκύπτουν από τη δημιουργική σύζευξη αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, εικαστικών τεχνών και οπτικοακουστικών μέσων. Στο πλαίσιο της έρευνας υλοποιήθηκαν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις σε πανεπιστημιακά μαθήματα του Τμήματος Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής

ΔΙΠΑΕ, υιοθετώντας τη διδακτική προσέγγιση του studio-based learning (SBL). Το θεματικό αντικείμενο αφορούσε τον σχεδιασμό και την παραγωγή ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, με επίκεντρο την αποτύπωση του αρχιτεκτονικού χώρου σε σχέση με το ανθρωπογενές περιβάλλον. Οι φοιτητές ανέπτυξαν τις ιδέες τους μέσα από αφηγηματικές και δημιουργικές πρακτικές, όπως η προοπτικοποίηση, η εικαστική έκφραση και η βιωματική διαδικασία. Για την αποτύπωση και επεξεργασία των δεδομένων υιοθετήθηκε η μεθοδολογία της Έρευνας Δράσης (Action Research), η οποία συνδυάζει θεωρητική τεκμηρίωση, εκπαιδευτική πράξη και συνεχή ανατροφοδότηση. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας αναδεικνύει τη γόνιμη σχέση κινηματογράφου και αρχιτεκτονικής εκπαίδευσης, προσεγγίζοντας την αρχιτεκτονική ως μια πολυαισθητηριακή, συμμετοχική και αφηγηματική διαδικασία. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν στο 1ο Πανελλήνιο

Συνέδριο του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Σερρών, ενώ εννέα επιλεγμένες ταινίες ντοκιμαντέρ προβλήθηκαν στον κινηματογράφο «Κρόνιο». Η θετική ανταπόκριση του κοινού επιβεβαίωσε τη δυναμική της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής προσέγγισης και τη σημασία της ενσωμάτωσης οπτικοακουστικών, αφηγηματικών πρακτικών στην αρχιτεκτονική εκπαίδευση. Η δημόσια προβολή των ταινιών λειτούργησε ως πεδίο έρευνας, παράγοντας νέα δεδομένα, τα οποία προέκυψαν μέσα από την αλληλεπίδραση των θεατών με το οπτικοακουστικό υλικό. Οι αντιδράσεις, τα σχόλια και οι συζητήσεις που αναπτύχθηκαν ανέδειξαν νέες διαστάσεις στην πρόσληψη του αρχιτεκτονικού χώρου, ενισχύοντας τη σχέση μεταξύ κινηματογραφικής αφήγησης και αρχιτεκτονικής και εικαστικής εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα αυτά αναδεικνύουν την εγκυρότητα της αρχικής έρευνας και διευρύνουν τα συμπεράσματά της.

ΘΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (CINEMA SUMMER CAMP) ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ, ΣΟΦΙΑ ΝΕΜΠΑΥΛΑΚΗ, ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΣΜΑΔΑΚΗΣ

Η εισήγηση παρουσιάζει το Θερινό Σχολείο Κινηματογράφου και Πολιτισμού (Cinema Summer Camp) του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων ως ένα βιωματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα οπτικοακουστικής και κινηματογραφικής παιδείας, που συνδέει τη θεωρητική γνώση με τη δημιουργική πράξη και τον πολιτισμικό χώρο. Το θεωρητικό πλαίσιο της εισήγησης εδράζεται στις αρχές της Παιδείας στα Μέσα και την Πληροφορία (Media and Information Literacy – MIL), στη βιωματική μάθηση και στις προσεγγίσεις του πολυγραμματισμού [New London Group]. Το Θερινό Σχολείο υλοποιείται ως εντατικό πρόγραμμα εργαστηρίων κινηματογραφικής πρακτικής και θεωρητικών ενοτήτων, με έμφαση στη γλώσσα του κινηματογράφου και την παραγωγή ντοκιμαντέρ. Οι συμμετέχοντες εμπλέκονται ενεργά σε ομαδοσυνεργατικές και βιωματικές δράσεις, όπως σενάριο, σκηνοθεσία, λήψη εικόνας και ήχου, μοντάζ και συλλογική παραγωγή οπτικοακουστικών έργων, μέσα από διαδικασίες πειραματισμού και αναστοχασμού. Η μεθοδολογία βασίζεται στη βιωματική, συνεργατική και πολυτροπική μάθηση, καλύπτοντας τις τρεις διαστάσεις του οπτικοακουστικού γραμματισμού: θέαση, κριτική προσέγγιση και παραγωγή. Η αξιολόγηση είναι διαμορφωτική και ποιοτική, εστιάζοντας στη συμμετοχή, τη συνεργασία, την αυτοέκφραση και τον αναστοχασμό των μαθητών. Η πρόταση αναδεικνύει το Θερινό Σχολείο ως μια ισχυρή παιδαγωγική πρακτική που ενισχύει τη συμπερίληψη και προσδιορίζει ένα χώρο δημιουργίας και δημοκρατικής συμμετοχής. Παράλληλα, το πρόγραμμα συνδέεται οργανικά με το περιβάλλον του φεστιβάλ και τον τοπικό πολιτισμό, μέσω προβολών, αναλύσεων ταινιών, συζητήσεων με δημιουργούς και πολιτιστικών δράσεων, ενισχύοντας

την κριτική πρόσληψη και τη διαπολιτισμική διάσταση της μάθησης. Η εισήγηση αναδεικνύει το Θερινό Σχολείο ως καλή πρακτική που γεφυρώνει την εκπαίδευση με τον κινηματογράφο και τον πολιτισμό, προάγοντας τη δημιουργική και κριτική συμμετοχή στον σύγχρονο οπτικοακουστικό πολιτισμό.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΩΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΕΛΕΝΗΣ, ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Οι κινηματογραφικές ταινίες θεωρούνται πηγές γνώσης κι έχουν μελετηθεί ως πρωτότυπες ιστορικές πηγές (Bailey, 2021). Στο συγκεκριμένο κείμενο, οι ταινίες προσεγγίζονται ως μέσα ενίσχυσης του πολιτιστικού γραμματισμού, εστιάζοντας στην εκδημοκρατισμένη οπτική πρόσβαση των θεατών σε πολιτιστικές πληροφορίες, ενδυναμώνοντας με αυτόν τον τρόπο το πολιτιστικό κεφάλαιο (Bourdieu, 2015). Στη σημερινή εποχή χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο τα οπτικοακουστικά μέσα ενώ παράλληλα υπάρχει μια σύσφιξη των σχέσεων των μουσείων με την κινηματογραφική βιομηχανία. Η συνεργασία των μουσείων με τον κινηματογράφο είναι προμελετημένη και στρατηγικά σχεδιασμένη, καθώς τα μουσεία καθορίζουν την εικόνα που θέλουν να προωθήσουν προς τους επισκέπτες, δίνοντας την κατάλληλη κατεύθυνση στην κινηματογράφιση εντός των εσωτερικών τους χώρων (Χατζελένης & Παπαδάκη, 2025). Πολλά μουσεία έχουν συνεργαστεί με καταξιωμένους σκηνοθέτες, παραχωρώντας τους εκθεσιακούς τους χώρους για γυρίσματα σκηνών. Οι συγγραφείς του παρόντος κειμένου εξετάζουν ένα δείγμα 360 ταινιών που έχουν κινηματογραφηθεί σε εκθεσιακούς μουσειακούς χώρους, προκειμένου να εντοπίσουν ποια είδη ταινιών είναι

αυτά που έχουν φιλοξενήσει περισσότερα μουσεία στα πλάνα τους. Η επιλογή των ταινιών βασίστηκε στη βαθμολογία που φέρουν οι ταινίες στη διαδικτυακή πλατφόρμα του IMDb (InternetMovieDatabase) από το κινηματογραφόφιλο κοινό και στην παρουσία πλάνων από τους εκθεσιακούς χώρους των μουσείων (άρα και των εκθεσιακών τους συλλογών). Σκοπός της έρευνας είναι να διαπιστωθεί αν οι θεατές προτιμούν συγκεκριμένα είδη αφήγησης (κωμωδία, περιπέτεια, δράμα, θρίλερ, ντοκιμαντέρ κ.α.), τα οποία μπορούν να μετατρέψουν τα μουσεία από στατικούς χώρους σε επιθυμητούς επισκέψιμους προορισμούς. Επιπροσθέτως, διά μέσου των σχολίων του κινηματογραφόφιλου κοινού στην προαναφερθείσα διαδικτυακή πλατφόρμα, συντελείται μια προσπάθεια προσέγγισης και κατανόησης στην καλλιέργεια ενδιαφέροντος των θεατών προς τα εκθέματα και την ιστορία των μουσείων. Το κείμενο αποφαίνεται ότι η κινηματογραφική προβολή πολιτιστικών οργανισμών μπορεί να ενδυναμώσει ή/και να διευρύνει το πολιτιστικό κεφάλαιο του κοινού, συντελώντας στη διαμόρφωση «πολιτιστικών επισκεπτών/τουριστών», στην ανάπτυξη δηλαδή του κοινού για τα μουσεία.

Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ GIF ANIMATION ΩΣ OFFLINE ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΠΑΣ

Η εργασία διερευνά την εικαστική διάσταση του Gif animation ως σύγχρονη μορφή τέχνης, εστιάζοντας στη διττή του παρουσία σε online και offline πλαίσια. Παρότι το Gif animation είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και αποτελεί μέρος της σύγχρονης ψηφιακής κουλτούρας και του οπτικού πολιτισμού, εκλαμβάνεται κυρίως ως ψηφιακό προϊόν και δεν διερευνάται ως αναλογικό εικαστικό έργο, ειδικά όταν αποσυνδέεται από το διαδικτυακό περιβάλλον. Η μελέτη αναλύει τα βασικά εικαστικά και αισθητικά χαρακτηριστικά του Gif animation, καθώς και στοιχεία της ιστορικής του εξέλιξης, και εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο αυτά εκδηλώνονται τόσο σε διαδικτυακά (online) περιβάλλοντα όσο και σε φυσικά (offline) πλαίσια, μέσω καλλιτεχνικής παραγωγής ή εγκατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό τίθεται το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα: «Είναι δυνατόν το Gif animation, ένα κατεξοχήν ψηφιακό και διαδικτυακό φαινόμενο,

να υλοποιηθεί offline ως εικαστική εμπειρία στον φυσικό χώρο; Και αν ναι, με ποιον τρόπο;». Στόχος της εργασίας είναι να διερευνηθεί τον τρόπο με τον οποίο το Gif animation μπορεί να μετασχηματιστεί από ψηφιακό μέσο μαζικής κουλτούρας σε βιωματικό εικαστικό εργαλείο στον φυσικό χώρο, αναδεικνύοντας τη δυναμική του ως αυτόνομης μορφής σύγχρονης τέχνης και ως συμβολή στην ανάπτυξη του οπτικού πολιτισμού.

ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΕ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΜΑΘΗΤΗ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΕΡΒΟΛΑΡΑΚΗ

Η χρήση εξατομικευμένων παρεμβάσεων που αξιοποιούν οπτικοακουστικό υλικό (video-based) αποτελεί μία από τις πιο τεκμηριωμένες στρατηγικές υποστήριξης μαθητών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), καθώς τόσο η τεχνική του video modeling όσο και οι Κοινωνικές Ιστορίες (Social Stories) αξιοποιούνται συστηματικά για την ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων και την κατανόηση κοινωνικών καταστάσεων. Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της τεχνικής του video modeling, ως στρατηγικής παρέμβασης για τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητή ηλικίας 10 ετών με ΔΑΦ, που φοιτά σε ειδικό σχολείο, έπειτα από δομημένο πρόγραμμα διδασκαλίας διάρκειας έξι εβδομάδων. Η παρέμβαση βασίστηκε στη συστηματική παρακολούθηση σύντομου οπτικοακουστικού υλικού, όπως video modeling, animated social stories και εκπαιδευτικά βίντεο αναγνώρισης συναισθημάτων, σε συνδυασμό με μικρές και δομημένες δραστηριότητες εφαρμογής και γενίκευσης. Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης πραγματοποιήθηκε μέσω δομημένης λίστας παρατήρησης (checklist), βασισμένης στους στόχους της παρέμβασης, με προ- και μετα-μέτρηση των κοινωνικών δεξιοτήτων του μαθητή. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν σταδιακή βελτίωση στην κατανόηση κοινωνικών καταστάσεων και στην κατάλληλη επικοινωνιακή ανταπόκριση, καθώς και ενίσχυση της χρήσης μη λεκτικών στοιχείων επικοινωνίας. Η μελέτη υπογραμμίζει τη δυνατότητα εφαρμογής σύντομων και στοχευμένων παρεμβάσεων βασισμένων σε οπτικοακουστικό υλικό, αναδεικνύοντας τη χρησιμότητά τους ως ευέλικτων παιδαγωγικών εργαλείων στην Πρωτοβάθμια Ειδική Αγωγή.

B I Ω M A T I K A

E P Γ A Σ T H P I A

ΦΩΤΟ-ΪΣΤΟΡΙΕΣ Η ΟΤΑΝ ΜΙΛΑΝΕ ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ: ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΜΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΙΣΤΑΚΗ

Στο εργαστήριο, οι συμμετέχοντες/ουσες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία δημιουργίας φωτο-ιστοριών, με στόχο να ενθαρρύνουν και να υποστηρίξουν τους μαθητές και τις μαθήτριες στην παραγωγή αυτού του οπτικοακουστικού έργου στο σχολικό πλαίσιο. Οι φωτο-ιστορίες εντάσσονται σε ένα ευρύτερο επιμορφωτικό και εκπαιδευτικό πρόγραμμα φωτογραφικού γραμματισμού με τίτλο «Φτιάξε μια Φωτο-Ιστορία!», το οποίο υλοποιείται από το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου, οι επιμορφούμενοι/ες θα είναι σε θέση: (α) να προσεγγίζουν βιωματικά το φωτογραφικό υλικό και να αναγνωρίζουν βασικά εργαλεία και τεχνικές της φωτογραφίας, (β) να σχεδιάζουν και να αναπτύσσουν σενάρια για τη δημιουργία οπτικοακουστικών έργων, (γ) να παράγουν φωτογραφικά κείμενα και οπτικά αφηγήματα, αποδίδοντας έννοιες με φωτογραφίες και συνθέτοντας φωτο-ιστορίες μέσα από τεχνικές δημιουργικής γραφής, (δ) να αξιοποιούν τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες στο σχολικό περιβάλλον, οργανώνοντας και υλοποιώντας φωτογραφικά εργαστήρια για μαθητές

και μαθήτριες. Ως προς τη μεθοδολογική προσέγγιση, η ομάδα των επιμορφούμενων λειτουργεί ως εικονική σχολική τάξη, με τους/τις επιμορφούμενους/ες να αναλαμβάνουν τον ρόλο των μαθητών/τριών. Οι δραστηριότητες σχεδιάζονται με παιγνιώδη προσανατολισμό και υλοποιούνται μέσα από συμμετοχικές και ομαδο-συνεργατικές πρακτικές. Παράλληλα, αξιοποιούνται διδακτικές τεχνικές που προάγουν την καινοτομία και δημιουργική σκέψη των επιμορφούμενων. Τα διδακτικά βήματα-οι δραστηριότητες: (α) Θέαση και προσέγγιση φωτο-ιστοριών. Θέματα συζήτησης: Τι είναι φωτο-ιστορίες; Τι περιέχουν; Ποια είναι τα βήματα της δημιουργίας τους. (β) Δραστηριότητες φωτογραφικού γραμματισμού (γ) Επιλέγοντας το θέμα και γράφοντας το σενάριο-Δραστηριότητες (δ) Από το κείμενο-σενάριο στις εικόνες-Δραστηριότητες (ε) Φωτογραφίζουμε. Η αξιολόγηση της λειτουργίας του εργαστηρίου θα πραγματοποιηθεί: (α) Με τις εμπειρικές παρατηρήσεις των επιμορφωτών και (β) Με την αξιολόγηση των παραδοτέων των επιμορφούμενων.

DOCS EN ΔΡΑΣΕΙ: ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ NEXTUS

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΛΙΔΑΚΗ, ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΗ

Η εκπαιδευτική ομάδα του ΦΚΘ σε συνεργασία με τις παιδαγωγικές ομάδες των Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Docsbarcelona της Βαρκελώνης, Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Dokfest του Μονάχου, Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ IndieLisboa της Λισαβόνας, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Sottodiciotto Film Festival του Τορίνου και το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Makedox Film Fest των Σκοπίων δημιούργησε μια κινηματογραφική πλατφόρμα εμπλουτισμένη με σπάνιο και εξαιρετικό κινηματογραφικό υλικό εκπαιδευτικών ταινιών τεκμηρίωσης/ντοκιμαντέρ. Στη διάρκεια της τρίωρης αυτής επιμορφωτικής δράσης οι συμμετέχοντες/ουσες θα έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν, να ανακαλύψουν και να γνωρίσουν το ποικίλο περιεχόμενο της Nextus. Αξιοποιώντας αποσπάσματα από εξαιρετικούς τίτλους που συμπεριλαμβάνονται στην πλατφόρμα θα εξοικειωθούν με τα χαρακτηριστικά του ιδιαίτερου αυτού κινηματογραφικού είδους εμπλουτίζοντας οπτικοακουστικά την εκπαιδευτική τους διαδικασία.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ OLIVIERO TOSCANI

ΜΑΡΙΑ ΔΡΑΚΑΚΗ

Στα τρίωρα «ερμηνευτικά μονοπάτια» του το Μουσείο Σχολικής Ζωής προβάλλει την εικόνα, στατική ή κινούμενη, όχι απλώς ως εποπτικό υλικό, αλλά ως πεδίο κριτικής ανάλυσης και παραγωγής νοήματος ΔΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. Η θεωρία της Παιδαγωγικής των Πολυγραμμatisμών αποτελεί κεντρικό άξονα των βιωματικών εργαστηρίων του, καθώς αντιμετωπίζει τη μάθηση ως μια διαδικασία «σχεδιασμού νοήματος» μέσα από πολλαπλά κανάλια (οπτικά, ηχητικά) αξιοποιώντας την πολυσημία και την πολυτροπικότητα των τεχνών. Η διαδικασία επενδύει στο βίωμα συμμετοχής σε μια ομάδα που εκφράζεται και συνθέτει όλες τις αναγνώσεις και ερμηνείες στην πρόσληψη και απόκριση όλων των μορφών τέχνης με βάση τις αρχές της δυναμικής της ομάδας. Το εργαστήριο με τίτλο «Ερμηνευτικό Μονοπάτι της Κοινωνικής Διαφήμισης του δημιουργού Oliviero Toscani» θα επικεντρωθεί στην ανάλυση των αμφιλεγόμενων, προκλητικών του εκστρατειών για την Benetton και στη χρήση της σημειωτικής θεωρίας για την ερμηνεία των μηνυμάτων του. Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να: Αναγνωρίζουν και να αναλύουν κριτικά τις στρατηγικές της κοινωνικής διαφήμισης. Εφαρμόζουν βασικές αρχές σημειωτικής ανάλυσης σε οπτικά μηνύματα. Κατανοούν τον ρόλο της τέχνης και της πρόκλησης στην αφύπνιση του κοινού για κοινωνικά ζητήματα. Δημιουργούν δικές τους ιδέες για καμπάνιες με κοινωνικό αντίκτυπο για την ευαισθητοποίηση συμμετοχή και συνειδητοποίηση της κοινότητας

Βιωματικά εργαστήρια

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΒΟΤΣΟΣ

Το σεμινάριο αποτελεί μια εισαγωγή στη δημιουργία σύντομων ντοκιμαντέρ μέσα από μια απλή και προσβάσιμη προσέγγιση, χωρίς την ανάγκη εξειδικευμένου τεχνικού εξοπλισμού ή προηγούμενης κινηματογραφικής εμπειρίας. Οι συμμετέχοντες γνωρίζουν τις βασικές αρχές της κινηματογραφικής γλώσσας και της ντοκιμαντερίστικής αφήγησης, καθώς και τρόπους αξιοποίησής τους στο σχολικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον. Μέσα από την ανάλυση επιλεγμένου οπτικοακουστικού υλικού και την εφαρμογή βιωματικών ασκήσεων, το εργαστήριο εστιάζει στη δύναμη της εικόνας, στη σημασία της αφήγησης και στη σχέση μεταξύ παρατήρησης, πραγματικότητας και δημιουργικής έκφρασης. Μεθοδολογία: Προβολή και ανάλυση αποσπασμάτων ντοκιμαντέρ. Συζήτηση και ομαδική επεξεργασία παραδειγμάτων. Σύντομες βιωματικές ασκήσεις παρατήρησης και οπτικής αφήγη-

σης. Διδακτικά βήματα: Βασικές έννοιες ντοκιμαντέρ και κινηματογραφικής γραμματικής. Ανάλυση πλάνου, αφήγησης και δομής. Βιωματική άσκηση σχεδιασμού σύντομης ιδέας ντοκιμαντέρ. Σύνδεση με τη σχολική πράξη. Προσδοκώμενα αποτελέσματα: Οι εκπαιδευτικοί θα αποκτήσουν βασικές δεξιότητες οπτικοακουστικής παιδείας και πρακτικά εργαλεία για την υλοποίηση δημιουργικών δράσεων ντοκιμαντέρ με τους μαθητές τους. Αξιολόγηση: Αναστοχαστική συζήτηση και σύνομη γραπτή αξιολόγηση των συμμετεχόντων.

VIDEO POETRY: ΕΙΚΟΝΑ-ΗΧΟΣ-ΠΟΙΗΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΚΡΙΓΚΑ, ΕΥΓΕΝΙΑ ΕΛΕΝΗ ΠΑΛΛΑ

Το βιωματικό εργαστήριο Video Poetry: Εικόνα-Ήχος-Ποίηση θα έχει διάρκεια 2 + 2 ώρες την επόμενη ημέρα εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα χρόνου/χώρου από τη διοργάνωση. Διαφορετικά η διάρκειά του θα είναι 2 ώρες. Μέσω συνεργατικών και project-based μεθόδων μάθησης (κοινωνικός εποικοδομισμός με στοιχεία κονεκτιβισμού) οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εκπαιδευτικοί-μέγιστος αριθμός 12 άτομα-θα εξοικειωθούν με την ψηφιακή τεχνολογία και τις πρακτικές παραγωγής καλλιτεχνικού έργου. Οι εκπαιδευτικοί θα κληθούν να συλλέξουν οπτικό και ηχητικό υλικό από το αστικό περιβάλλον/τη φύση με αφορμή τη θεματική

σύντομου ποιητικού κειμένου. Με βάση το υλικό αυτό θα συνθέσουν σύντομο οπτικοακουστικό έργο βίντεο-ποίησης με αξιοποίηση λογισμικών επεξεργασίας εικόνας/ήχου, τα οποία θα παρουσιάσουν και θα αξιολογήσουν από κοινού. Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/ουσες αναμένεται να έχουν αναπτύξει δεξιότητες δημιουργικής χρήσης βασικών εργαλείων επεξεργασίας ήχου/εικόνας για τη σύνθεση πρωτότυπων έργων, να είναι σε θέση να οργανώσουν μία αντίστοιχη δράση στο σχολείο, να έχουν διευρύνει την εννοιολογική τους σκέψη και να έχουν ξεκλειδώσει τις δημιουργικές τους δυνάμεις.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΩ ΤΟΥ CINEDU

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ

Η Ψηφιακή Πλατφόρμα Κινηματογραφικών Ταινιών για τα Σχολεία CINEDU προσφέρει 97 κινηματογραφικές ταινίες, 3 εκπαιδευτικά βίντεο για την τέχνη του κινηματογράφου και πολλές συνοδευτικές δραστηριότητες για χρήση από τους/τις εκπαιδευτικούς Δημοτικών, Γυμνασίων, Λυκείων και ΣΔΕ της Ελλάδας. Στο πλαίσιο της επιμόρφωσης θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές χρήσης της πλατφόρμας στο σχολείο, δίνοντας έμφαση στο συνοδευτικό υλικό που εστιάζει σε ζητήματα ανάλυσης της κινηματογραφικής γλώσσας, μέσα από ενδεικτικά παραδείγματα. Η γενική δομή της επιμόρφωσης έχει ως εξής: α. σύντομη παρουσίαση του πλαισίου

δημιουργίας της πλατφόρμας CINEDU, β. παρουσίαση της δομής και των περιεχομένων της πλατφόρμας, γ. περιγραφή διαδικασίας δημιουργίας λογαριασμού και σύνδεσης, δ. παρουσίαση καλών πρακτικών χρήσης της πλατφόρμας μέσα από εφαρμοσμένα παραδείγματα και συζήτηση, ε. επίλυση αποριών και καταληκτική συζήτηση. Η επιμόρφωση στοχεύει στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με δραστηριότητες που συνοδεύουν την προβολή μιας κινηματογραφικής ταινίας στο σχολείο, κυρίως αναφορικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και ανάλυσης της κινηματογραφικής γλώσσας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΑ ΣΤΟ ΚΑΔΡΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΡΑΚΟΥ

Οι συμμετέχοντες κατά την διάρκεια του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού εργαστηρίου θα έχουν την δυνατότητα να μάθουν να δημιουργούν την δική τους ταινία κινουμένων σχεδίων. Το εργαστήριο χωρίζεται σε τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο συζητάμε το σενάριο. Η ιστορία στηρίζεται στην ακόλουθη δομή: α) πληροφορίες για τους «ήρωες», το χώρο, το χρόνο, τις περιστάσεις, β) την εξέλιξη της αφήγησης και την έκβασή της, γ) τη λύση, την κρίση του αφηγητή για το νόημα της ιστορίας. Μ' αυτόν τον τρόπο θα δημιουργήσουμε ένα storyboard, μια γραφική αναπαράσταση σχεδίων ή εικόνων σε σειρά με το τι θέλουμε να περιλαμβάνει η κάθε σκηνή μας της ταινίας μας. Στο δεύτερο στάδιο οι συμμετέχοντες θα δημιουργήσουν μόνοι τους

ήρωες και το περιβάλλον από χαρτόνια και διάφορα αναλώσιμα υλικά, επίσης θα δημιουργήσουν με τις δικές τους φωνές και με άλλους ήχους το soundtrack της ταινίας (ηχογράφηση). Όλα τα στοιχεία που θα δημιουργηθούν θα είναι με βάση το storyboard που θα έχει διαμορφωθεί στο πρώτο στάδιο. Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο θα πραγματοποιηθεί η βιντεοσκόπηση της ταινίας μας. Έχοντας δυο κάμερες, τρίποδα καθώς και σταθερό φωτισμό οι συμμετέχοντες με την τεχνική του stop motion* θα φωτογραφίσουν καρέ καρέ τα αντικείμενα και έπειτα θα τα μετακινούν και μ' αυτόν τον τρόπο θα επιτύχουμε την κίνηση των στοιχείων.

Η ΠΟΛΗ ΩΣ ΑΦΗΓΗΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ STORYBOARDS ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΚΗ

Μια βιωματική και συνεργατική προσέγγιση της αφήγησης μέσα από την πόλη, με εστίαση σε ένα συγκεκριμένο, καθημερινό σημείο του αστικού χώρου των Χανίων. Σε διάρκεια δύο επιμορφωτικών ωρών, ομάδα 20 συμμετεχόντων καλείται να προσεγγίσει το ίδιο σημείο ως αφηγηματική σκηνή, ικανή να αποκαλύψει διαφορετικές ιστορίες, ρυθμούς και εμπειρίες, ανάλογα με τη ματιά του παρατηρητή ή του πρωταγωνιστή. Η διαδικασία βασίζεται στη συνεργασία και την ανταλλαγή οπτικών. Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε μικρές ομάδες, παρατηρούν τον χώρο, συζητούν τις αναγνώσεις τους και οργανώνουν μια σύντομη αφήγηση μέσα από τη δημιουργία storyboards. Το storyboard αξιο-

ποιείται ως εργαλείο σκέψης και οπτικοποίησης και όχι ως άσκηση σχεδίασης, δεν απαιτούνται δεξιότητες ζωγραφικής, αλλά φαντασία, προσεκτική παρατήρηση και συνθετική ικανότητα. Το εργαστήριο αναπτύσσεται σταδιακά, από την παρατήρηση και την ερμηνεία στη δημιουργία και την παρουσίαση, και ολοκληρώνεται με συλλογικό αναστοχασμό. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αφορούν την ενίσχυση της συνεργατικής μάθησης, την κατανόηση βασικών αφηγηματικών αρχών και την ανάδειξη της πόλης ως ζωντανού πεδίου εμπειριών. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται διαμορφωτικά, μέσα από τη συζήτηση και τα παραγόμενα storyboards.

ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΠΟΙΑ ΣΥΝΟΡΑ; ΜΙΑ ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ PERFORMANCE

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΤΖΑΝΗ

Το βιωματικό εργαστήριο «Τα σύνορα; Ποια σύνορα;» προτείνει μια συμμετοχική performance για εφήβους ή/και εκπαιδευτικούς, λαμβάνοντας ως ερέθισμα αποσπάσματα από τα κινηματογραφικά έργα της «Τριλογίας των Συνόρων» του Έλληνα σκηνοθέτη Θόδωρου Αγγελόπουλου. Στόχος του εργαστηρίου είναι η κριτική διερεύνηση της οντότητας των συνόρων ως γεωγραφικής, κοινωνικής και υπαρξιακής κατασκευής, μέσα από τη βιωματική συμμετοχή των συμμετεχόντων. Η προτεινόμενη ερευνητική δράση βασίζεται στις αρχές της κονστρουκτιβιστικής θεωρίας μάθησης, στις σύγχρονες παιδαγωγικές τάσεις της διδακτικής του μαθήματος της Ιστορίας και του Θεάτρου, με προεκτάσεις από το διεπιστημονικό πεδίο σπουδών των συνόρων (border studies). Με θεατρικές μεθόδους, όπως ο "δάσκαλος σε ρόλο" (teacher-in-role), η δραματοποίηση, το σωματικό θέατρο, η δημιουργική γραφή και ο αυτοσχεδιασμός, το προσδοκώμενα αποτελέσματα εστιάζουν στη σύνδεση της συμμετοχικής εμπειρίας με την ιστορική σκέψη και την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της δημοκρατικής συνείδησης και του προσωπικού αναστοχασμού. Το εργαστήριο, διάρκειας 60', ολοκληρώνεται σε μια συλλογική σκηνική συνομιλία με "υλικά κατασκευής" από τον ίδιο τον κινηματογραφικό κόσμο του Θόδωρου Αγγελόπουλου. Ο σχεδιασμός και η πρώτη πρακτική εφαρμογή του ερευνητικού εργαστηρίου αποτελούν εργασία, στο πλαίσιο του μαθήματος "Θέατρο για Εφήβους στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση" του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών "Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματοουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση" του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ, με επιβλέπουσα, την αναπληρώτρια καθηγήτρια, κ.Κλειώ Φανουράκη.

Chania
Film
Festival

Παιδιά &
Εκπαιδευτική
Κοινότητα
CFFedu

WWW.CHANIAFILMFESTIVAL.COM